

SELECTED ARTICLES

(IN UKRAINIAN)

by

IWAN OWECHKO

1970-73

diasporiana.org.ua

Іван Овечко

ВИБРАНІ СТАТТІ

Ч. 4.

Фото-офсетна репродукція вибраних статей
із тижневиків "Кан.Фармер"/"Вільний Світ"

===== 1970 - 1973 =====

1973

Selected Articles
from
“CANADIAN FARMER”--“FREE WORLD”
UKRAINIAN WEEKLIES
(1970-73)

by

IWAN OWECHKO

1973

ХТО МИ В ОЧАХ ВІЛЬНОГО СВІТУ?

Кому приходилося чи приходиться мати до діла з американськими студентами, ведучи з ними розмови про сучасний стан в Советському Союзі, той знає, що найбільшою перепоною до зрозуміння американською молодюлю людиною того стану в ССР є одна дуже поширенна формула-засада в Америці: советський громадянин живе, думаючи категоріями американськими, погано і в матеріальному, і в політичному розумінні, але.... советський громадянин задоволений своєю долею. Більше, ніж він має, советський громадянин і не потребує. До того ж, житель ССР колись, також давно, колись, ще за царата, мав набагато гірше життя, отже тепер він живе краще, всім задоволений і дуже бойться все те згубити. Звідси й висновок: советський громадянин не хоче війни, бо в ній він все те згубить. Звідси й напрямні для американського громадянина й політика: жити мирно з советами, розуміти, що громадянин ССР повністю задоволені своїм життям, отже на випадок конфлікту з ЗСА вони будуть захищати свою країну, свій режим до останнього кінця. Така психологія думання, може, навіть пересиччного американця.

Ми, українці, знаємо всі, що така психологія згубна як для Америки, так і для всього вільного світу, не кажучи вже про народи ССР. Але чи правильно ми підходимо до цього питання, намагаючись переконати молодого американця в чомусь іншому?

Не завжди. Особливо в нашій пресі. Хай вона навіть україномовна, та преса, але ж і вона мусить бути для нас певним матеріалом, на підставі якого можна було б вести роз'яснівальнону працю серед американської молоді. На жаль, коли б ми навіть усі наші українські газети переклали на англійську мову і дали їх американським студентам до студіювання, ми не змогли б їх переконати у чомусь іншому. Ось хоч би й питання, чи советський громадянин живе (матеріально) сьогодні краще, ніж жили ті самі люди за царата?

На це питання у нашій пресі немає ніякого фактичного матеріалу, щоб заперечити ту теорію про "здобутки" в ССР. Одинокий спосіб, яким можна переконати американця, що советський громадянин живе зовсім не краще, ніж жив за царата, це — запитати того ж американця, а хіба американець жив понад 50 літ тому так, як він живе тепер?

Чомусь існує в американській психіці таке поняття, що комунізм був би тоді аж такий поганий, як ми про нього пишемо й говоримо, якби люди в ССР жили сьогодні матеріально гірше, ніж 52 роки тому. От тоді й кожний американець сказав би: так, люди в ССР мають зле життя.

Чомусь в американській психіці існує й таке поняття, що людина в ССР зовсім не потребує аж так багато, як така ж жива істота потребує в Америці: робітниківі не треба більше, як одного поганенького вбрания, однієї пари поганеньких черевиків. А вони ж навіть телевізорі сьогодні мають!

І чомусь існує в американській психіці ще й таке поняття: советський громадянин повністю своїм життям задоволений і про зміну системи навіть і не снить, бо поцо, коли людина задоволена!

Ми ж, українці, зі свого боку, говоримо всьому світові найбільше і виключно про наше національне поневолення в ССР і тим викликавши дуже мало співчуття й вирозуміння. Бо сьогоднішній світ — матеріалістичний світ. І цей світ матерії питає нас: пошо вам потрібна самостійність і національна свобода, якщо ви і в тій імперії, що зветься ССР, живете... краще, ніж колись жили..., більше, ніж маєте, не потребуєте... і дуже задоволені своїм життям?

Як і чим ми можемо і мусимо приставитися розповсюдженю таких поглядів ув американському суспільстві?

Тільки фактичними доказами, статистичними даними, порівнюванням і діловим запереченням фантастичних переконань американців.

Наприклад, чи живе советський громадянин справді сьогодні краще, ніж жив він понад 50 літ тому? Бажаючи завжди проводити паралелю поміж царським режимом і советським у сфері національного поневолення (що є цілком оправдане і нам потрібне), ми не даемо достатньо доказів величезної різниці в матеріальному житті наших людей колись і тепер. Нема в нашій пресі порівняльної статистики щодо матеріального стандарту життя наших людей колись і тепер з узглядом пересічного прогресу (матеріального) протягом останніх 50 років ув інших країнах світу.

Іншими словами: скільки годин праці витрачає наш робітник понад 50 літ тому й американський, французький, німецький чи польський, щоб купити палинню хліба, кіло цукру чи фунт масла, і скільки витрачають ті самі люди в тих самих країнах тепер і в ССРР? Тільки таку мову фактів і цифр розуміє сучасний західний світ. Те саме й щодо селян. Те саме й щодо вборання, взуття та іншого в житті людини. Таких фактів і цифр у нашій періодичній пресі нема або дуже мало.

Друге, нема в нас і даних про потреби наших людей в ССРР. Читаючи наші газети, американець доходить до висновку, що нам потрібна лише рідна мова, рідна культура, школи, де називають рідною мовою, а всього іншого нашему народові зовсім не бракує. А якщо чогось і бракує, то бракує не тільки українцям, а й усім іншим народам ССРР. То пощо тоді ділити той ССРР на самостійні країни? Чи не краще стати всім "советськими чоловеками" та й будувати краще життя?

Смішна теорія, сугестія, але... її треба вміти відкинути не лише словами нашого національного почуття, а й пerekонючими аргументами і статистичними даними. Потрібно докладних фактів щодо потреб наших людей в ССРР, щоб розбити шкідливу теорію діяків американців про те, що советському громадянину й іспотрібно більше, ніж він має.

Щождо третього (що, мовляв, советські громадяни задоволені своїм станом), то тут проблема виходить поза межі матеріального. На таке твердження американцям нам дуже легко відповісти запитанням: "А звідки ви знаєте?" Отут то вже й вилазить на верх політика — брак волі, свободи висловлення своїх почувань. Дуже на місці аналогії: як дізнатися про задоволення чи нездоволення американського громадянина своїм життям і

советського? А коли притиснете американця з тими нездоровими поняттями про "повне задоволення" советських громадян своїм життям питанням "Як ви знаєте про те? Адже там ніхто й ніколи нікому відверто правди не скаже, бо бойтися репресій і т. п.", тоді ми натрапляємо на інше питання найбільшого американця: "А чому ж вони тоді не повстнуть проти такого життя, якщо їм погано живеться?!"

Замало і про це пишеться в нашій пресі, якою можна було б послуговуватися в подібних дискусіях з американцями. Нам здається, що вже час, замість збирати гроші на видання й перевидання сумнівної вартості писань гробокопателів нашої державності в минулому, видати в англійській мові книгу фактів повстань народів ССРР проти советського режиму протягом останніх 50 літ. Бо ми товчимся й досі на наших повстаннях щопайдані до періоду колективізації, а про заворушення, збройні й інші виступи рабів ССРР проти рабства за останні десятиліття нічимо (чи, може, й знаємо) дуже мало. А якщо й напишемо, то все таєжна партія чи ідеологічна група намагається монополізувати, використовуючи в дуже вузькому маштабі.

Якщо хочемо здобути самі стійкість нашому народові чи бодай опомогти її осiąгнути, мусимо всі т, що порушенні питання висвітлювати всесторонньо, а не тільки під кутом національно-культурного але й економічного поневолення нашого народу в ССРР.

Нема сумніву, що західний світ трактує нас і всі народи ССРР другорядними людьми в світі, людьми, що не потребують багато (як вони, американці, німці, французи чи інші), що ми колись були взагалі якімись напівлюдьми-напівтваринами, а советський режим бодай дещо нам дав і тепер ми мусимо співати одні тому режимові, а не парікати та протестувати. Західний світ уважає нас за людей рабської писькіхії, бо якби ми були інакі, та, мовляв, давно б знесли все те, що ми називасмо комуністичним рабством.

А ми що на те?

Лише обурюємося і виніжуємо серед нас самих винних за такий стан поінформованості вільного світу про нас. Виніжуємо й... не знаходимо, а все валимо на... Москву, Рим та весь вільний світ. Так, звичайно, легше, але чи від того наблизиться час визволення нашого народу — треба поважно сумніватись.

РАССЕЛ І РАССЕЛІСТІ

На початку лютого 1970 року по-мер у Англії 97-літній лорд Рассел, власник нагороди Нобеля за літературну діяльність, математик і... філософ. Був він також одним із небагатьох, що мав нагороду короля Георга 6-го "Орден Заслуги". А ким був він, той лорд, для нас, українців? І для всіх антикомуністів у світі?

Найкраще — коротко й ясно — на це питання відповідає статтейка на першій сторінці щоденника «Свобода», де сказано: «Берtrand Рассел... вкрився на старість сумною славою... в теорії фанатичного пацифіст, у практиці союзником комуністів в їх пропагандивній кампанії проти З'єднаних Стейтів...» був ініціатором міжнародних "судів" проти Америки за її "военні злочини". Він виступив проти здавлення мадярської революції советськими танками в 1956 р., але не таврував советів за їхні злочини і політику геноциду, ані теж В'єтконгу за його криваву терористичну акцію проти власних земляків... внаслідку свого одностороннього заспіллення давав себе використовувати комуністам, що виступали під маскою пацифістів і гуманітарістів. «

Ми навмисне навели цей уривок із некролога — повідомлення про смерть Рассела з тим, щоб проаналізувати й порівняти ці характеристичні для Рассела рядки з подібними некрологами про наших, українських, расселістів, які теж відійшли у вічність. Але це дуже тяжке завдання. Чому?

А тому, що ми своїх расселістів у некрологах і посмертних згадках настільки ідеалізуємо, що із кожного расселіста - прокомуніста робимо мало не українського національного героя. А в деяких випадках не то що "мало", а таки робимо. Чомусь у нашій до безкраю сантиментальній українській психіці закоренилось таке переконання, що про мертвого треба "або мовчати, або лише добре загадувати". На вітві якщо померла людина все своє життя, як той Рассел на старість, у практиці була "союзником комуністів", підтримувала живим і писаним словом "міжнародні суди проти Америки", трактуючи американські зусилля спинити комуністичну агресію як "военні злочинність" ЗСА. Якщо покійний українець уболяв за здавленням Мадярщини чи Чехо-Словаччини,

але пі словом ніколи не згадав про "криваву терористичну акцію" самих українських комуністів "проти власних земляків", то такий українець після смерті залишається в наших газетах патріотом, відданим українцем. А на кінець, між іншим, лише додаємо, що він... інакше думав, ніж ми, але... бажав Україні того самого, чого й ми й бажасмо ...

Чому така подвійна мірка в характеристиці чужих, неукраїнських помічників комунізму, і наших, українських? Чому Рассел, говорячи мовою народною, "кака", а наши расселісти — "ціця"?

Тому, мабуть, що ми й далі хворіємо на "лові злодія!" Тому, що "в чужім оці бачимо волосинку, а в своїм власнім і чурбака не бачимо". Тому, що краю нашого почуття меншевартости не видно: от якби не було таких расселів у вільному світі, як той лорд, то ми давно б Україну мали, а що свої власні расселі ту Україну трипають у кайданах і не дають їй поворхнутися — то не так, важно, бо ж що ми? від нас нічого не залежить... ми — лише емігранти ...

Тому то й некрологи про наших расселістів у наших газетах такі брехливі, такі сахаринно-солодкуваті, такі нецирі і такі... антивіковочі.

Ми не бачимо великої (або й ніякої) різниці, чи це англійський лорд Рассел пестити "русску тройку лошадей", що їх подарував йому Хрушовим у знак благодарності за його моральну допомогу комуністичній банді в Москві, чи наш "ширий, з кості й крові українець" в Америці чи в Канаді обнимається в пестощах із бригадиркою-енкаведисткою, висланою Хрушовим чи Брежнєвим із тієї ж Москви. Бо якби той "наш ширий" був також лордом та ще й нобелівським письменником чи науковцем, то й йому Брежнєв чи Хрушов особисто подарував би "тройку". А так... кожному по заслугам і згідно зі становищем у вільному світі.

Рассел помер, але ще багато расселістів у вільному світі, також серед українців. Було б добре, коли б ці останні затямили собі зміст некролога про покійного Рассела і схаменулися. Бож всі ми — не вічні ...

У ЧИХ РУКАХ СИЛА?

(ДО ПРОБЛЕМИ ВІЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ)

Коли ми тут говоримо про силу, то маємо у увазі реальну силу, на якій тримається вся советська, московська система в Україні. Шо ж то за сила? На це питання кожний із нас дас одну і ту ж відповідь — багнети! Бо й справді, ні на чому іншому не втримала б Москва тісі системи, якби не багнети. А в чиих руках ті багнети? На кого треба в першу чергу надіятись, що ті багнети колись повернуться своїм вистріям не проти поневоленого народу, а проти поневолювачів?

За останнє десятиліття ми найбільше розписуємося у газетах про револту інтелектуалів на культурному, літературному, мистецькому полі проти денационалізації й русифікації нашого народу, і ми покладаємо на тих інтелектуалів мало не всі наші надії, що це вони якраз колись визволять нашу батьківщину з неволі. Але, на жаль, ми так часто розчаровуємося у фактичній вартості тих інтелектуалів, що приходиться дійти до висновку, що ми розраховуємо не на них, у руках яких знаходиться реальна сила і можливості щодо визволення України. Ми чомусь зовсім забуваємо, ігноруємо ту частину народу, ту частину еліти кожної нації, що змагається до визволення з-під будь-якого угнітку в інших країнах. Такою елітою у кожній країні завжди були, с ї будуть високі старшини, генерали й адмірали армій. Подивімось навколо: у скількох країнах світу прийшло до державного перевороту (в країні чи гіршій бік) завдяки якраз військовикам! Ми ж чомусь думаемо, що нашу батьківщину визволялять виключно письменники, поети, літературні критики, а всю військову старшину українського роду ми ніби скрєслюємо з рахунку потенційної сили в майбутній боротьбі за визволення України, не кажучи вже про рядових бійців Червоної чи Советської Армії українського роду. Звісно і вся наша увага виключно літературно-мистецьким силам, що так-сяк бунтуються.

Це правда, що Шевченко теж був письменником, поетом. Також Франко, Лесі Українка та багато інших, що їх дух рвав українців до бою. Ale будьмо реалістами і признаємо, що ні Шевченка, ні Франка, ні Українки ми протягом півстоліття не мали і не маємо. Нема навіть тієї їхньої величності серед чисельної письменницької братії в Україні. Не хочу тут називати по імені ніякого письменника, ні літературно-мистецького діяча в сучасній Україні, ale хай буде мені вільно висловити своє переконання, що ні один із них, що їх ми в суперечтівках малюємо в газетних статтях і наших доповідях як мало не майбутніх визволителів України, не має того значення в процесі боротьби нашого народу за визволення, яке ми їм приписуємо.

Советська армія складається не лише з росіян чи москалів. Також серед найвищих командирів в армії ми маємо дуже багато українців — генералів, адміралів і високих старшин. Питання тільки, наскільки ті високі військовики почивають себе українцями? На мою думку, як довго ті люди, в руках яких знаходиться реальна військова сила, не переконаються в необхідності державного перевороту в ССР взагалі, а в Україні зокрема, так довго не “згинуть наші вороженьки, як роса на сонці”. Bo літературно-мистецькі баламутники нічогісінко путнього не зроблять, як не було нічогісінко путнього зроблено в Чехо-Словаччині без активного втручання революції чехословацької армії, її найвищих військовиків.

Тяжко, дуже тяжко пояснити будь-якому чужинцеві, а американців зокрема, чому це високі військовики — генерали, адмірали і т. п. старшини українського роду, білоруського, кавказького та всіх інших родів багатонаціонального ССР і досі не спромоглися на поважну спробу національного, політичного й економічного визволення. Може хтось із наших експертів це пояснити?..

СЛОВО ДО "БРАТІВ" З ЧЕРВОНИМИ ДУШАМИ

Мені переслано листа одного з наших передплатників, а разом із листом незаперечний доказ того, про що пишеться в листі. А пишеться в листі так: »Високоповажаний Пане Редактор! Ось потрапила до моїх рук колекція поштівок, виданих в ССРС. На тих картках-поштівках гарні світлинни з будівлі Верховного Совета УССР, Академії Наук та інших частин Києва. Пояснення на звороті поштівки — на кількох мовах світу: по-російському, по-англійському, по-французькому, по-німецькому, по-єспанському й інші. написано "Київ — столиця УССР". Але по-українському — нема!. Встрігніть щось у Вашому тижневику до тих рідних яничар — прогресистів і братів із червоними душами пекла, чи не заговорить у них оте хоч юдине сумління. Вони ж бо розпинаються, голосчи у своїх часописах про "щасливу", "вільну", "суворенну" Україну, яка, немов у раю, в союзі зі "старшим" братом користується всіма благами і правами, тільки в столиці якої... нема місця на пояснення місця Києва українською мовою...« А далі в листі додається: »Передайте це все п. Іванові Овечкові. Я знаю, що в нього є дар утяті язика засліпленим прогресистам, а то вірно підданим "радянським" малоросам. «

Щож, коли такий "комплемент" на мою адресу, то мушу щось сказати, хоч, боюсь, не зумію ані "язика втяти", ані до "червоної душі" промовити так, щоб викликати голос сумління "рідних" яничар. Скажу лише коротке слово до них. Бо хоч у заголовку цього "Слова" слово "брати" взято в лапки, вони ж таки — оті яничари, прогресисти, вірно піддані радянські малороси — наші брати по крові. Брати у сенсі біологічному, але вороги наші у сенсі політичному, національному, державному. І до ворогів, звичайно, багато не говорять і ніяких звернень до них не пишуть — іх поборюють, іх б'ють, нищать. Ім утятують, не лише язика, а й голову. Так воно, напевно, й буде, коли прийде час збройної боротьби за визволення України з теперішньої неволі, якщо ті вороги не скаменуться завчасно. Я зовсім не пропагую кривавої підсти, пишучи що статтю, я лише стверджую те, що, на мою думку, раніше чи пізніше станеться. Такий закон історії й боротьби народів за свою свободу. І така сама доля стрінє й тих, до кого це "Слово".

Не в фізичному розумінні, звичайно, бо ні в Канаді, ні в Америці вони й волосини не згублять зі своєї голови. А в моральному розумінні, у політичному, національному.

Автор листа до нашої редакції зовсім слічно називає тих "братів" наших з червоними душами засліпленими прогресистами і малоросами. А коли хтось є засліплений, то що поможе, коли йому ще й "язика втяти"? Він буде не лише сліпий, а й німий. Чи не краще зняти з його очей облуду, зробити людину зрячою? Я свідомий того, що певна кількість тих "братів" засліплена навмисно, добровільно, як ото буває "сліпець", що вживає чорні окуляри лише на час, коли він жбреа на вулиці, а потім навіть для читання газети окулярів не потребує. Але величезна більшість "наших" прогресистів таки справжні сліпці. Сліпці не від народження, а від виховання й мозкопромивання. Отже, вони не є безнадійними пацієнтами, і "втяти" їм язика — це не те, що ми мусимо робити. Уявімо собі, як виглядала б справа з п. Коляскою, коли б йому хтось кілька літ тому "втяв язика"! Адже в нього і душа була червона, і засліплений він був не менше, ніж інші прогресисти. Різниця між Коляскою й багатьма іншими лішила та, що Коляска — розумна людина, і він сам дійшов до Правди, сам прозрів, а решта його колишніх "побратьїв" - сліпців такою людькою якістю і даром Божим похвалитися не можуть, отже потребують допомоги. І це мое "Слово" до них хай буде моєю скромною спробою допомогти їм побачити Правду: Коли б я мав багато-багато таких карток-поштівок зі світлинами Києва, я вислав би їх всі "братам" з червоними душами і сказав би:

»Дивіться, люди добрі, яка гарна наша Україна! Який гарний Київ! А тепер самі дійдіть до відповіді-висновку, чому це нема підписів - пояснень українською мовою. на тих картках, коли є на всіх мовах світу? Тільки не кривіть душою! Не шукайте вправдань! Будьте чесні бодай самі з собою! Це ж бо не наша, "націоналістична" чи "буржуазна" пропаганда — це поштівки з ССРС! Дивіться! Читайте! І скаменітесь, бо "лихо вам буде"! Від Бога в небі і від чесних українців на землі. «

ЗРОЗУМІЙМО МОЛОДИХ!

Конфлікт між молодими і старшими існує — цього ніхто не може заперечити. Подібні конфлікти існували з давніх-давен, якщо, й не в такій формі та не в таких кардинальних і драстических питаннях-проблемах, як сьогодні. Існує конфлікт і між українськими людьми та старшими українцями. І, мабуть, не тільки тут, поза Україною, а й у самій Україні. Але говорчи про конфлікти, я не маю на увазі таких дрібниць, як мода — короткі штанці й спіднички чи бороди та вуси. Маю на увазі спосіб мислення, підхід до важливих питань нашого часу, інтерпретацію тих чи інших законів у світі, що їх ми, старші, вважаємо мало не за вічні й життєм виправдані. І в тій різниці щодо способів мислення, підходу й інтерпретації ми, старші, гадаємо, але не демонструємо зрозумілість молодих.

Щоб краще зрозуміти молодих треба бути з ними і між ними. Не лише в сім'ї та ще власній сім'ї-родині. Треба мати прямий контакт, живий зв'язок з молодими, щоб їх зрозуміти. А ми тим часом здебільшого судимо молодих з газетних повідомлень. І я часто судимо їх за те, що вони не так думают, як ми, хоч у той самий час десь глибоко в душі їх серці мі... погоджуємося з ними.

Взяти хоч би й пиятику в Америці.

Це факт, що кількість алькоголіків у країні росте з кожним роком. А що роблять старші? Вони видають закон про те, що молодшим від 21 року не дозволено купувати-продажувати горілку. Видали такий закон старші думають, що цим вони аж ось поборюють аль-

коголізм і здають за здорове покоління. А тим часом яка дійсність? Той закон-заборона ні на йоту не поборює алькоголізму. Навпаки: молодь п'є не менше, ніж якби такого закону не було.

Я мав недавно кілька бесід з кількома різними групами молодих людей. Ні одна особа з них молодих не є алькоголіком, більшість узагалі не вживає горілки, лише деякі з них при нагоді п'ють пиво або келишок вина "для апетиту" або "для годіться". Всі вони були віку молодої генерації — від 18 до 23 років. І ні один із них не схвалює закону про заборону алькоголю для молодих, ніж 21 рік. Чому? Бо 20-літній молодик уважає такий закон навіть за образу його особи, бо той закон посередньо кваплює 20-літнього молодого чоловіка як нездатного думати своєю власною головою, що і скільки можна, а чого не слід уживати. Бо той закон каже (посередньо), що той молодик може одружуватися, мати дітей — отже може збагачувати суспільство новою генерацією, але не може самостійно думати, чи йому варто її треба випити чи ні. Таким чином молодих людей від 18 до 21 року трактуються як живе створіння з певними інстинктами (роздмежування, наприклад) фізіологічного порядку, на що вони, мовляв, мають право, але думати, плянувати навіть своє власне життя і своїх дітей (деякі з них до 21 року життя мають вже по двоє-троє дітей, і це не вважається протизаконним, бож одружуватися можна в віці 18 років) вони, мовляв, не можуть. І тут починається конфлікт між старшими — конфлікт непотрібний, зайвий — і молодшими. Так по-

яснюювали мені вищезгадані групи молодих людей причини виникнення конфліктів.

Якщо ж ми почнемо уважно спостерігати реакцію молодих на всі оті "заборони до 21 року життя", то помітимо, що та реакція переходить часто в революту не заради осягнення права пити (в даному разі, коли ми говоримо про пиятику), а заради осягнення права, наявіть не права, а визнання спробності, уміння самостійно думати і вирішувати бодай такі проблеми, як доцільність чи школа.

Мало того, молоді твердять, що старші несправедливі до них: самі п'ють і пиячать, а коли не п'ють — критикують суспільну молодь, яка багато... п'є. Що це? У всякому разі, не виховання здорового покоління.

Я мав бесіду також із дядьками старшими, які не "постарому" відносяться до проблем молодих і можу їм призвати слухаць. Один батько 16-літнього хлопця сказав синові, що він не забороняє йому пити, якщо молодик хоче, пояснюючи при тому, чому не треба пити. Син навіть одного разу сиробував випити добру склянку горілки. Занудило. Не посмакувала. І з тих пір він не хоче на неї й дивитися.

Не хочу цим сказати, що всі молоді люди мусять трактуватися й виховуватися за одним і тим же рецептом. Але хочу цим сказати, що той батько не понизив "я" молодого сина. Навпаки, він тим задемонстрував перед ним, що він вважає сина дорослою людиною бодай настільки, що розуміє, що добре і що зло. А як до того ще додати певні вияснення й пояснення щодо шкідливості вживання алькоголю взагалі,

то молодий син буде пити в майбутньому навіть менше, ніж п'є його батько.

Не слід також забувати, що заборонений овоч куди більше смакує, ніж дозволений, і куди більш небезпечний.

Тому й кажу, щоб навчати молодь доброму, треба ту молодь розуміти. Во сьогодні не ті часи, коли досить сказати синові чи дочці "зас!", "не можна", "заборонено" і на тому поставити крапку, як ставили нам наші батьки. Сьогодніша молодь хоче також знати, чому саме "зас", "не можна". Треба ту чи іншу заборону так вяснити, щоб і без заборони молода людина дійшла до власного висновку, що воно (те, що нам колись просто забороняли, без довших вяснень) — зло, не до вживання, шкідливе, неприйтійне і т. п.

Комусь, може, виглядатиме такий підхід до зрозуміння молоді занадто ліберальним з поганими наслідками. Так, зрештою, думаємо здебільшого всі ми, старші. І від того наслідки не кращі. Во з одного боку ми все забороняємо, а з другого боку за погані наслідки не караємо як слід. І в тому наша слабість, а від того й молодь розбещується.

Не самими заборонами всього того можна осагти, а власним прикладом і постійною інформацією. Це останнє якраз те, чого нам бракує.

А щодо кримінальних вчинків та різних порушень правопорядку в суспільстві, то якраз тут, де ми мусіли б бути сувері, ми капітулюємо: замість суверінів в'язничних кар, ми вправляємо злочинців. Трапляється такий чудернацький парадокс: якщо неповнолітній (до 21 року) буде спійманий при купівлі горілки, то він буде покараний тяжче, ніж коли той самий молодик вчинить

злочин. І це напів тоді, коли, купивши горілку, молодик ще й не пив її, а інший, сам не купуючи, нап'ється десь у когось і наробить біди на вулиці.

Тому й кажу, що ми мусимо зрозуміти сьогоднішню молодь і застосовувати в її вихованні одночасно два способи: інформувати, а не просто забороняти будь-що, трактуючи молодих як невміючих самостійно думати; і карати, суверо карати за проступки із злочинами.

Не заперечуючи, що прірва між молодими і старшими існує, як зажди існували і як завжди існуватиме, не думаю, що та прірва така велика, як ми, старші, собі уявляємо і фантазуємо. Ми поводимося із молодими якраз так, ніби скрізь і завжди хочемо бачити величезну різницю між нами і ними, навіть тоді як там, коли йде тієї різниці майже неє. Ми шукамо навмисне прірви, на неї без потреби вказуємо постійно пальцем і самі ж "викликаємо вовка з лісу" у формі різних конфліктів. Ми не виховуємо молодь — ми її наказуємо, що й як вона має сильні робити й думати. Ми не інформуємо молодь — ми її засліплюємо нашим "авторитетом", часто аж ніяк не турбуючись про те, чи ми заслужили на той авторитет. Так, чи заслужили! Бо навіть батьки рідних дітей мусять до деякої міри заслужити на авторитет у своїх власних дітей.

Згадаймо біографії баґатьох письменників і вчених різних народів різних часів і пригадаємо собі, як баґато з них славних людей згадували батьків і матерів у своїх творах і спогадах. Не всі вони захоплювалися ними. Не всі вони їх рекреювали. А коли вони були молодими людьми, то, напевно, їхні батьки, як ми сьогодні, вічно нарикали на своїх дітей. Зро-

зуміти ж їх, прийти ім з допомогою в пізнанні того чи іншого явища в житті вони не зміли або не хотіли. І діти росли у вічному конфлікті з батьками. А тим часом історія показала, що із тих дітей війшли славні люди. Точнісілько те саме часто має місце і в наш час між нами, старшими, і молодими.

Торкаючись у серії цих статей проблеми молоді і старших, я маю на увазі молодь, а не дітей, молодь у віці студентів. Ось хоч й узяty для прикладу одного студента з Каліфорнії, що запропонував старшим організувати спортивний клуб при українському центральному товаристві. Ця його пропозиція була у відповідь на заклик старших, щоб молодь якось організувалася, а не ходила самопасом, не пропагуючи імені України серед американців. То що сказали старші? "Ви хочете 'фану', а нам потрібна пропаганда українського імені!" Чи це мудра відповідь? Ні, не мудра. Ми, старші, хочемо з молодих зробити старів. Ми обвинувачуємо молодь, що вона хоче "фана". Аякже?! Що ж то за молодь, що не буде в житті "фана" мати? Адже той студент під "фаном" не розуміє ані "клубу курців марихуани", ані "клубу пияків і розпушників", ані "клубу порнографії". Він хоче спорт! Він готовий пропагувати ім'я українська через спорт, поєднання "фан" із політикою. Ми ж, старші, хочемо бути лише політиками, і від того наше політіканство має куці ноги і залишається лише в залах народних домів.

Візьмімо інший приклад — фільм "Ізі райдер", що наробив стільки лиха в Америці. Але чому він наробив баґато лиха? Та тому, що ми, старші, не хочемо ані трішки зрозу-

міті молодих. Ми, побачивши той фільм, з гілтерівським або сталінівським виразом на обличчі просто забороняємо про нього і згадувати нашій молоді, бо, мовляв, нема там про що говорити — дурний фільм та й годі. А тим часом смію тут ствердити, що молодь здебільшого і сама той фільм відкидає як філософію свого життя. Так, так, ота сама молодь, що в довгих чергах стоїть за квитками перед кінотеатром, де висвітлюють "Ізі райдер", — це не розпушена молодь, це не гниль нашого суспільства, це не задурмащена різними "драгами" молодь — це молоді люди, що чогось шукають, над чим хочуть багато думати і дискутувати. А ми, на жаль, застарі (душею, може, не тілом) щоб зуяти участь у тій дискусії. Ми сердамось, сваримось, виходимо зі шкури, щоб заборонити лігавитися на той фільм.

Я бачив той фільм і мав дуже багато розмов з молодими людьми на тему того фільму. Я, признатися, навіть з певною дозовою задоволення дивився на той фільм уже хоч би тому, що він змушує думати. І все ж коли б мене запитали, чи варто було той фільм продукувати, чи він — твір мистецький, чи він може бути допоміжним молодим людям оформити свою філософію життя, чи можна і варто такий фільм показувати поза ЗСА і т. п., — я б скав тричі ні, ні, ні!

І як легко нам, старшим,

"розбити вщент" той фільм в очах молодих людей, якщо ми того хочемо. Але в тому то й біда, що ми не хочемо — ми хочемо лише відкідати, без жодної аналізи, без дискусії з молодими людьми. І цим са мим настроюємо молодь проти себе. Бо коли вже той фільм є, коли його зроблено і покажеться в театрах, заборонено його бачити ми цічого не осягнемо. Навпаки, ідімо разом із молодими на той фільм і ведімо дискусії на теми, що в ньому порушенні.

Ось кілька питань, що я їх поставив людям у дискусіях про той фільм:

1. Чим починається і чим кінчачеться згаданий фільм?

2. Чи кінець фільму — типічний образ американського життя?

3. Чи Ви хотіли б бути "ізірайдерами" все своє життя?

4. Що сталося б із суспільством, коли б філософія "ізірайдерів" стала б філософією всієї молоді в Америці?

І на всі ці питання молодь одностайно дала такі відповіді, які були і в моїй голові старшого громадянинна. Фільм почався практикуванням злочину (торгівля-спекуляція наркотиками) і кінчився практикуванням злочину (дурним убивством обох "райдерів"). Це останнє — зовсім не типічний образ американського життя, штучно й непереконливо поданий у фільмі. Ніхто із молодих не хотів би бути вічним "ізірайдером", хоч кожному із

них хотілося б провести літо а такий спосіб, як ті двоє на мотоциклах. А тепер щиро й відверто признаємося, чи й нам, старшим, не хотілося б одного разу звільнитися від усіх щоденних турбот і, забувши все на світі, стати на кілька днів чи тижнів "ізі-райдером", хоч, звичайно, без усіх тих "додатків", що так по-турному подали продюсенти фільму?

У всякому разі, відповідаючи на останнє питання, молодь, з якою мені приходилося говорити на тему того фільму, одностайно відкинула філософію "ізі-райдерів" для життя молоді в Америці. А коли я питав ще й таке: "Чи Ви радили б цей фільм висвітлювати поза межами ЗСА?", всі, як один, заявили, що вони проти того.

І в цьому останньому я вбачаю здоровий глупій нашої молоді в ЗСА, яку не сварити треба, наамагатися зрозуміти. Вонаша молодь у своїй величезній більшості не хоче життя починати злочином і кінчати злочином, але зрозуміймо, що молодь хоче мати право самостійно думати. І як часто думки нашої молоді тогожні з нашими! І це нас часто обурює, бож ми хочемо завжди і у всьому бути мудрішими. Ми завжди "проти" молоді, але не завжди те "проти" виявлюємо й аргументуємо. Коли ж молодь "проти" нас, то не хочемо й слухати її аргументів. І в цьому наша слабість.

18.V.70

З ВІРОЮ В ПОЗИТИВНІ СИЛИ

Ситуація в Америці й у всьому вільному світі — і це бачить кожний із нас — досить погана, загрозлива: вільний світ не проявляє достатньої енергії на поборювання червоної чуми. Крім того, ЗСА має свої винутрішні

проблеми, які вже інерростають будь-ким сподівані розміри. Слово "революція" вже повторюється в газетах, радіо і телевізії так уперто, що воно лякає не на жарт людей, особливо тих, що пережили комуністичну рево-

люцію понад 50 років тому, або її наслідки. Грабунки, підпали, убивства — все це нагадує нам відоме “граб на-граблене”, а святкування сторіччя Леніна всесвітньою установою без від-повідного протесту збоку ЗСА — це та-кож ідеологічна революція на загибель свободи у вільному світі, а найперше в Америці.

Та все ж таки пессімізму не мусить бути місце між нами. Бо справжня Америка й надія — це не патлати зло-чинці, ані навіть не беззоромні писа-ки в “великій” американській пресі. Звичайно, ми мусимо бути свіdomi за-грози комуністичної революції в ЗСА і у всьому світі. Але ми мусимо також бути свіdomi величезної внутрішньої сили американського народу і певної його частини, від якої, зрештою, більше залежить, ніж від патлатих демон-странтів чи тих, що ховаються за їх спинами.

Американська демократія, яка вже переростає в сваволю негативних еле-ментів у країні, міцна й непорушна, але не настільки, щоб вірити в те, що народ віддасть свою свободу так легко, як жаба, що, заворожена гадючим поглядом, сама лізе в її рот. В Амери-ці не виключена можливість військо-вого перевороту в державному апараті. Ясна річ, це була б остання й най-радикальніша спроба врятувати країну від розкладу й загибелі. Сподіва-ємось, що цього ніколи не станеться, бо не буде потрібно. Але таку можли-вість треба допустити навіть при такій розрістяній демократії, якою є аме-риканська демократія сьогодні. Влас-не, не стільки сама демократія, як її інтерпретація певними особами і гру-пами.

Патріотизм військових сил Амери-ки є дуже великий.

Ми на власні очі переконалися вже не раз і не два, що всякі політичні й політиканські маніпуляції торгівців свободою в Америці завжди — голос-но чи ні, але завжди — викликають патріотичну реакцію військових сил ЗСА. Усі знають, що якби не політиканська спекуляція цивіль-них “батьків народу” в ЗСА, військо-вики вже давно б покінчили і з кому-нізмом в Азії, і в Європі і скрізь у вільному світі. Ми бачимо, як під час

про - комуністичних демонстрацій в ЗСА, організованих за гроши з чужих країн, час від часу виступають у контр-демонстрації позитивні сили країни. Вони не такі голосні, але куди сильні-ші своєю поставою і суттю. Хто ж зде-більшого демонструє за покінчення з червоною чумою в будь-якій частині світу? Вояки, навіть їхні родини, що наражені на згублення своїх синів, чо-ловіків, братів у боротьбі з ворогом. Але вони не кажуть “мир за всяку ці-ну”. Це кажуть ті, що ніколи не ню-хали ані пороху, ані переживали без-прав'я в комуністичному суспільстві. Отже, коли б проти боротьби з воро-гом були самі вояки, які боротися про-ти ворога мусять, тоді б було більш причин бути пессимістами нам, грома-дянам цієї великої і потужної країни. А коли галасують проти війни з воро-гом ті, які не ризикують своїм жит-тям — то північні їм. Ми не чули ані від одного генерала, щоб він думав інакше, ніж ми думаємо. Зате чули й чуємо, як часто вони думають так, як ми і вся маса американців.

Один із активних діячів-антикому-ністів у Каліфорнії, який постійно алярмував їй алярмував весь американ-ський світ, не дивлячись на погану ситуацію в Америці, висловлює своє пе-реконання, що все так зле не є, як во-но здається: в Америці не тільки є за-що боротися й перемогти, а є й кому. В одному зі своїх видань він проана-лізуєвав кільканадцять точок світових проблем і доходить до висновку, з яким і ми цілком погоджуємося.

Ось хоч би й признання таких пре-сових органів, які завжди під контро-лею пресовихмагнатів та часто спри-чиняються до заворушень у країні піляхом пропаганди нежиттєвих акцій, як ось так зв. інтеграція. Відомо ж, що насильна інтеграція студентів шкіл нічого путного не дала. І Ньюсвік Магазін у своїй редакційній статті це відверто признає тепер: намагання ін-тегрувати учнів у нашій країні потер-піло трагічну невдачу. Трагічну чи ні — це справа погляду (ми не думаємо, що трагедія від того велика), але що

потерпіла, як і треба було сподіватися, бо маса того не хоче, навіть самі негри проти того, — це правда.

Якщо минулого року заворушникам удалося змобілізувати 20,000 демонстрантів на захист анархістів із Чікаго, що хотіли спалити все місто під час Демократичної Конвенції, то цього року, після справедливого засудження тих анархістів, зібрано лише 100-200 попіхачів. Чому? Бо населення зареагувало досить ясно в цій справі, підтримуючи справедливий засуд анархістів.

Або візьмімо приклад із віце-президентом Агню. Це людина, яка говорить правду в вічі, б'є ворога просто між очі. Його зненависіли пресові magnati. А що сказав американський народ? За офіційними даними установ, що встановлюють вислів публічної опінії, Агню с другим найпопулярнішим чоловіком в ЗСА і найпопулярнішим із усіх досі існувавших віцепрезидентів країни.

Можна наводити приклади без кінця й краю, які будуть свідчити про те, що зло в Америці буде поборене. Перемога буде завжди за позитивними масами народу, хоч та перемога при такій широкій демократичній системі, як в ЗСА, приходить поволі, не

раптово. Раптово можуть діяти тільки військовики. В політичній структурі американської демократії дія проходить помалу, нам здається навіть мляво. Але позитивні сили діють, і нема підстав вірити в загибель американської свободи.

Щождо студентських заворушень, то будьмо справедливі і не стільки нарікаймо на самих студентів, як на тих, що їх пхають у вирій революції, руйнінської боротьби протидемократії і волі в країні. А пхають їх професори, політики, преса, телевізія. Як часто сотня-два студентів із понад 10 тисяч студентів такого чи іншого каледжу чи університету збираються і годинами чекають, не починаючи демонстрації, поки прийде телевізійна камера, щоб усс та здраматизувати, хоч там нічого її не було.

З поповненням Найвищого Суду ЗСА є надія, що також цей найвищий судовий орган країни поверне колесо історії Америки в позитивний напрямок, про що, віримо, мріє і для чого працює наш президент Ніксон.

Тому й кажемо, ведучи безперебійно боротьбу проти всіх заворушень і революційних руйнінських сил в ЗСА, мусимо мати віру в силу позитивних сил цієї великої і потужної країни.

8.VI.70

ЗА ПОВСЯКДЕННІСТЬ НАЦІОНАЛЬНИХ АКЦІЙ

Не можна сказати, що українці в країнах вільного світу не ведуть національних акцій. Вони їх ведуть. Деякі з таких акцій дуже важливі, поважні, корисні, необхідні та навіть успішні.

Але всі наші акції ведуться здебільшого можна б сказати лише в "неділю або в святочний день", день вільний від праці на фабриці, в офісі чи в школі. Кожна заплянована нами акція чомусь може бути переведена лише в ті дні. Чому?

Бо в інші дні люди працюють, отже, кажемо, не можуть виконати тієї чи іншої функції в організації тієї чи іншої акції. Працюють також ті американці, канадці чи аргентинці, бразилійці, увагу яких ми хочемо зосередити на нашій акції. І це до деякої

міри можна зрозуміти, бо публічна акція вимагає присутності публіки. Але не можна ані зрозуміти, ані виправдати такого стану щодо наших національних акцій, які не мають нічого спільного з американською чи якоюсь іншою публікою. А таких акцій буде багато.

Ось, скажемо, надрукувала якась американська газета якусь статтю, в якій переплутала все трішче з правдиною, мильно інформуючи читачів про українців і Україну. Що робимо ми в таких випадках?

Збирасмось написати лист до редакції. Збирасмось навіть відвідати ту редакцію й вияснити справу. Збирасмось скликати спеціальне засідання

членів нашої організації в нашому місті для обговорення даної проблеми й для вирішення способу діяння в обороні української правди або правди про Україну. Але коли збираємось написати? Коли збираємось відвідати? Коли збираємось скликати засідання? Коли вирішити? Коли діяти?

Як звичайно, в суботу або в неділю. І скільки тих субот і неділі промине, поки напишемо, відвідаємо, скличемо і вирішимо, а тоді й дію, акцію почнемо? А все це через те, що ми національну справу трактуємо як святочний, суботній або недільний додаток до нашого повсякденного життя, а не як першорядну справу нашого життя поза Україною. Нема в нас повсякденних, постійних акцій. Літо, наприклад, ми трактуємо як час вакацій, а під час таких вакацій навіть у суботи й неділі ми не діємо. Влітку, як правило, зменшується кількість передплатників усіх наших газет. Влітку й добрих статей у нашій пресі маємо менше. Влітку й народні domi в нас майже не діють.

Відомо, наприклад, як важко було українцям домогтися (і не тільки українцям) від американського уряду проголошення Тижня Поневолених Націй. Але участь українів у відзначеннях тих Тижнів мінімальна. Чому? Чули ми думки наших людей, що це тому, що Тиждень Поневолених Націй припадає на літній гарячий місяць — люди на вакаціях або просто не добрає себе почивають в спеку.

Тепер УККА старається про затвердження американським урядом Дня Незалежності України, тобто 22-го Січня. Дуже можливо, що січень буде многоменшій, ніж, скажемо, лі-

пень. Але, беручи до уваги нашу, так би мовити, сезонову діяльність на національному відтинку, можемо й у січні “недописати”: холодно, сніг, зима...

Уже давно час позбутися нашої сезоновості щодо переведення національних акцій. Уже давно час ті акції вести постійно, повсякденно.

Не легка це справа — всі ми працюємо на хліб щоденний. Але придівімось до діяльності кількох осіб у кожній нашій громаді: вони теж працюють на хліб щоденний і все ж готові щодня, кожній хвилині після праці щось добре зробити для національної справи. Бо вони добре пам'ятають, пошо вони пішли в далекий від рідних осель край. У таких людей рахунки за телефон, бензину і т. п. речі високі і влітку, і взимку, і в суботу-неділю, і в будній день. Бо вони не сезонові громадські, політичні, культурні чи церковні діячі — вони повсякденні активні діячі в національних акціях.

Ми вже не раз і не два стверджували факти нашої млявої дії і в минулих історичних подіях. Бо й тоді ми дуже часто були сезоновими учасниками подій, а не повсякденними діячами. Як часто один проганяй день, а іноді й одна згублена хвилина приносить величезну шкоду тій справі, на яку витрачено багато часу перед тим! І ми тут, в Америці чи в Канаді, відкладаючи ту чи іншу справу до суботи чи неділі або й до весни чи осені, багато губимо. Якщо кожна громада, кожна українська організація уважно проаналізує події й акції за кілька останніх літ, легко з цим нашим твердженням погодитися.

А погодившись, мусимо самі себе й інших привчити до повсякденності національних акцій.

13.VII.70

ДУМКИ ВСЛУХ

Роздумуючи над деякими прикметами певних народів і політичних ладів у світі, легко запримітити одну, майже незрозумілу людині західної демократії, деталь: у деяких народів, навіть і з неоднаковими державними системами, панує замилування й безмежне ідеалізування своїх, вібраних чи наставлених, провідників; ув інших же панує навіть брак респекту до них.

Візьмімо для прикладу хоч би й большевицьку систему в ССРР. Усі знають, що ніяких виборів у тій системі нема. Був Сталін. Був Хрущов. Є Брежнєв. А перед ними був Ленін. Ніхто їх не вибирав до проводу. І ніхто й ніколи не допускав навіть думки про те, що і Леніна після кількох років треба б замінити іншою особою. Не було і тіні такої думки й щодо

Сталіна. Не єulo щодо Хрущова. Нема щодо Брежнєва.

Питаемо самі себе, але відповіді не заходимо: чому навіть ота жменька відданих, переконаних, професійних комуністів — хай і 5% всього населення — ніколи не вирішусь про те, що, мовляв, годі одному керувати довгими роками і десятиліттями? Чому бодай самі ж комуністи не дбають про те, щоб бодай між ними самими була бодай якась демократія? Де щукати причини того, що та жменька комуністів погоджується на довголітнє панування певної особи? Чому нема серед самих комуністів бажання бодай серед них самим мати якісь вибори-перевибори щотри, щоп'ять чи щодесьять років? Адже всі ми знаємо, що ті віддані, переконані, професійні комуністи також не завжди задоволені керівництвом тієї особи, перед якою гнуть свої спини довгими роками. Адже людська природа склонна до більш менш постійної зміни в пануванні над тією ж людиною. Тим більше, що комуністи не визнають ані релігійних традицій, ані монархічних структур урядів. Якщо вже "диктатура пролетаріату" чи, насправді, диктатура комуністичних заправил над пролетаріатом, — то чому ж бодай між тими заправилами ані тіні будь-якої виборності чи демократичних потягнень щодо керівників посад?

Такі питання насуваються нам, коли думаемо про певний державний устрій, в даному разі комуністичний. І незважаючи на те, яку відповідь ми знайдемо на те писання — а тих відповідей може бути багато, — такі ж питання зроджуються в нашій голові, коли думасмо про наше українське організоване життя в країнах вільного світу.

Тут уже без комунізму, без диктатури, без терору. А питання майже ті самі: чому українці не знаходять свіжих, нових сил для обрання їх на провідні становища в країнах вільного світу? Хвалимося демократією, але по 10-20 і більше років тримаємо майже на всіх провідних становищах тих самих людей. Правда, тут є вибори, досить вільні, демократичні. Але це, здається, ще гірше свідчить про надмірне ідеалізування провідних осіб. І таке ідеалізування вже не є мінусом якоїсь жменьки людей, а майже всієї маси

українців. Бож тут усі мають можливість через своїх представників змінити того чи іншого провідного діяча. Чому ж цього не трапляється?

Або тому, що ми вважаємо, що краще, ніж той, що урядує десятиліттями, ніхто не зможе урядувати. Щось мусить бути "не так" з націоно-психікою, з нашими державно-політичними засадами. Та ще хоч би те надмірне ідеалізування "незамінних" провідників було постійне, непарадоксальнє! Але ж ні — в міжчасі, перед кінцем каденції того чи іншого провідника тієї чи іншої організації стільки браку респектування того провідника, стільки бруду на його голову (бруду, не критики), що людині, що вирослася й виховалася у дусі західної демократії, все це просто не до загнання.

Якщо ми справді думаемо, що одна особа, яку тримаємо роками й десятиліттями — незамінна на своєму становищі, тоді ми дуже бідна громада у даній організації, в даному місті, у даній країні. Якщо ж ми "грішні" на ту саму прикмету, що властива жменька комуністів у ССРЧ чи деинде, тоді теж ми дуже бідні люди.

Подивімось на американців! Багато дечого злого вони мають у своїм громадськім, політичним, культурним житті. Але нема того надмірного ідеалізування провідників, як у нас. Побув президентом 4-8 років і пішов на свою фарму. Побув віце-президентом кілька років — і пішов учителювати або відкрив адвокатську канцелярію. Навіть у сучасних французів: побув і пішов. І завжди знаходитьсья хтось інший на його місце, і світ від того не валиться.

У нас же навіть голова якоїсь ветеранської організації мусить головувати по 20—25 років. В американців вибір нового провідника — це щось нормальне, закономірне. У нас же — це "образ" і "непочанування". Там, де люди дбають про ріст, розвиток і прогрес — провід перевибирається, а там, де гроці, бізнес, вигоди — провід цупко тримається влади. Це — нормальна річ.

Але ненормальною вона, та річ, виглядає тоді, коли ми, українці, як виборці недостатньо думаемо про ріст, розвиток і прогрес.

МІЗЕРІЯ ДУХА, МІЗЕРІЯ ХАРАКТЕРІВ І ФАЛЬШ.

Справедливо і не безпідставно за-
суджуємо політику Москви супроти
України. Особливо ми чутливі на при-
мусову, рафіновану русифікацію чи
москалізацію чи обмосковиція Укра-
їни. Ми турбусмось про майбутнє по-
коління українських людей на батьків-
щині, дехто навіть лякається не стіль-
ки комунізації і кастрації душ нашої
молоді в Україні, як русифікації в ро-
зумінні мови нашого народу. Іноді на-
віть твердимо, що, як так ітіме далі,
за скількись там літ української мови
взагалі не почуси в Україні. А тим ча-
сом?

Тим часом українська мова в Укра-
їні не вмерла протягом 300-літньої ру-
сифікаційної політики москалів. Не вже вона, бо переживе і чорні роки
богданівсько - московської русифіка-
ції. А затримас свою мову наша рідна
нація не тому, що ми звідси допома-
гаємо своїм землякам боротися з ру-
сифікаційною політикою Москви (на-
ша допомога замісерна, щоб вона дала
якісі видимі результати), а тому, що
наш народ, особливо оте "простолю-
дя", ота "сіль землі", а не провідна
еліта, більша частина якої пішла на
службу ворогові, — природно над-
звичайно відпорний й консервативний. А
щодо нашої допомоги звідси в бороть-
бі з русифікацією, то хоч ми засуджу-
ємо її, русифікацію, і протестуємо,
але... прикладу власного не дасмо. І
в тому наша мізерія. Мізерія духа.
Мізерія характерів. І фальш. Так,
фальш! А щоб у тому переконатись,
треба було б взяти в руки олівець і зі
знанням звичайної аритметики підра-
хувати: Скільки наїв прибуло до Аме-
рики після останньої війни? Скільки
дітей і внуків наших народилося в цій
країні за понад 20 літ побуту? Скільки
з них не говорить, не пише і не читас-

по-українському? А тепер відсотково
до кількості населення тут і там по-
рівняймо, де швидший процес — ру-
сифікації українських дітей у понево-
леній століттями Україні чи процес ан-
глізації українських дітей у вільній
Америці чи Канаді протягом кількох
десятиріч. Там — примусовий про-
цес, а тут — добровільний. Тож — яке
маємо право засуджувати те і протес-
тувати проти того, що самі плекаємо
у себе? Який же вихід — не засуджу-
вати і не протестувати проти політики
Москви? Чи, протестуючи і засуджу-
ючи, наречті, схаменутись і не фаль-
шувати, а власним поступованням
оправдати своє звання українця на чу-
жині? Не треба бути великим патріотом
і політиком, щоб вибрати друте
— природне і необхідне.

Підрахуймо, скільки річно прода-
ють наші нечисленні книгарні книжок
на еміграції, скільки наші бібліотеки
позичають до читання українцям на
чужині і порівняймо все те до загаль-
ної кількості нашої еміграції! Як ба-
чимо, і тут фальшусмо, дбаючи своїми
протестами і засудами про долю укра-
їнської книжки на батьківщині, цура-
ючись тієї ж книжки на вільній чужині.
Вимагаємо (і справедливо) люсь-
кого життя для наших письменників
в Україні. А до якого стану ми допу-
стили багатьох наших письменників
тут?

А що вже казати про церкви! Прав-
да, було б розбудовуємо їх чимало. Але то ж — зовнішність, матеріальні
надбання. Нема нічого простішого, як
дати долар, два чи й тисячу-два на
будову. Церкви, храми, собори — це
матерія: стіни, бані, мармур. А дух?
Недаром чужинецькі туристи ствер-
джують, що навіть у кількох уцілів-
ших і скромно виглядаючих церквах в

Україні повно людей, отже гнані і часто голодні шукають духа, духової поживи. А ми? Підрахуймо знову зі знанням звичайної аритметики, скільки пересічно кожний українець буває протягом року в церкві, а скільки разів на "бічах", на "пікніках", перед телевізійними апаратами? Або ще краще: підрахуймо в якій пропорції виглядають суми грошей, витрачених на ми на церкви, до нашого відвідування тих же церков! Нема сумніву, що стане нам самим перед собою соромно за ту "пропорцію". Для кого будусмо й розбудовуємо?!

Засуджуємо і протестуємо проти варварського використання українського добра москалями. Твердимо, що якби Україна була самостійною, був би рай на її землі: росла б економіка, торгівля, добробут. Так, це правда. Але лише при одній умові: якщо торгівля, економіка і різni "бізнесові" трансакції в майбутній Україні не йтимуть за моттом українців у Америці. А мотто тут таке: торгуй, "бізнесуй", але... не з українцями, не через українців! Переоборщую? Тоді візьмемо знову олівець у руки і зі звичайною аритметикою підрахуймо, скільки (відсортовано - пропорційно) українські склепи в Америці продають своїх товарів українцям, а скільки чужинцям? Запитаймо українських лікарів, адвокатів, власників ресторанів, голярен, скільки вони мають клієнтів-українців? Наприклад, багато українців живуть у власних хатах. А поцікавтесь в агентів - українців, що займаються продажем - купівлєю нерухомостей, скільки українців купили хати через іхні руки? Хто ж тоді нам повірить, що в нашій вільній, самостійній Україні буде процвітати український "бізнес", якщо брати приклад з нас самих тут, на

еміграції?

Тож — засуджуємо і протестуємо, але... самі робимо те саме, що наші вороги творять на нашій батьківщині. Думаючи над всім цим, пригадується один жарт про одного проповідника проти курення цигарок. Він довго й гаряче доказував шкідливість курення, радив радив нікому не брати в рот цигарки (бо він заховав свою цигарку в рукав під час промови) і запитали його, чому він сам курить, — проповідник відповів:

— Ви бачите отої телеграфічний товір понад широким шляхом? Він, як бачите, добрий дороговказ для мандрівників. А сам вінходить?.. Отож і я так.

Засуджуємо і протестуємо, але — не будьмо також лише "телеграфічними стовпами"!

Якраз і на основі прикладів із нашого практичного, щоденного життя приходиться нам ствердити про те, що існує в нас мізерія духа, мізерія характерів і фальш. І якщо ми справді хочемо принести допомогу і користь українській справі, в якій то не було б формі, допомогу українському народові в його боротьбі за свою визволення, то в першу чергу ми мусимо подбати про те, щоб замінити мізерію нашого духа багатством рідної духовності, мізерію характерів — багатством стійких, прямих, лицарських характерів, а фальш — правдою і власним прикладом. Багатство української духовності криє в собі все — почавши від глибокої віри, а скінчивши на палкій любові рідного, на дійспоцирому патріотизмові. Це входить в основу стійких характерів. Бути багатирями рідної духовності — це бути дійсними, щирими українцями, синами страшального, але нескореного народу.

ПЕРЕПЛУТАННЯ ПОНЯТЬ

У політичному житті вільного світу існує справжнє переплутання понять і поділ політичних сил на т. зв. консервативні й ліберальні. Крім того, кожна з цих двох груп ділиться ще на крайніх і центрових, правих або лівих як консерватів, так і лібералів. І так вже чомусь прийнято, що всі ті, що підбурюють маси злочинців до виконання актів кримінального порядку та до такої чи іншої капітуляції перед силою червоної Москви, всі ті, що пропагують капітуляцію в В'єтнамі і безапеляційне відтягнення звідти американських військових сил, всі ті, що виступають проти несправедливості в Америці, але замовчують багато гірше несправедливості в ССР — називаються лібералами, прогресивними силами. А ті, що змагаються за перемогу над світовим злом — червоним імперіалізмом, за утримання правопорядку в Америці, за плекання патріотизму в країні — це, мовляв, консервативні сили.

Ліберали прописують консерватам змаг до затримання старих і подекуди застарілих порядків у країні, а консервати прописують лібералам руйнування демократичних зasad, свободи й миру в країні. Ані ліберали не протестують, що їх називають лібералами, ні консервати не є проти того, що їх називають консерватистами. А чи с вони ними — так звані ліберали лібералами, а консервати консерватами?

Хай буде мені вільно висловити своє переконання, що вони ними не є! І ось чому.

Яку силу, звичайно, називають консервативною? Ту, яка намагається затримати все так, як є. А чи справді всі ті, кого ми називамо консерватами, хочуть затримати все без змін? Ні. Не думаю, що є в Америці хоч один консерват, який би хотів, щоб війна в В'єтнамі тягнулася і далі в безконечність. Не вірю також пропаганді так званих лібералів, що, мовляв, консервати за війну, проти миру. Усі вони, ті т. зв. консервати, зовсім не хочуть "законсервувати" політичну ситуа-

цю в світі такою, якою вона є тепер. Всі вони за кінець війни в В'єтнамі, за мир у світі. І нема нічого ліберально-го в тому, що так звані ліберали всюди кричать про мир — миру хочуть усі.

Яку силу називають ліберальнюю? Ту, яка намагається поліпшити все навколо себе ѹ у всьому світі, яка змагається за свободу народу й кожного громадянінні в країні. А чи справді всі ті, кого ми називамо лібералами, хочуть таких змін на країце, на поліщннні? Ні. Не думаю, що капітуляцію перед червоною загрозою в світі можна щось поліпшити. Не вірю, що розброяння ЗСА і обороною ССР можна осiąсти миру в світі. І нема нічого консервативного в тому, що так звані консервативні сили хочуть закінчення війни в В'єтнамі перемогою над ворогом, а не капітуляцією. Якраз на впаки, так звані консервативні сили є більш ліберально настроєні щодо волі народу ѹ окремої людини, щодо прогресу в країні. Бо який-же може бути прогрес, коли так звані прогресивні сили тягнуть країну назад, в залежність від чайменши демократичних систем, як совєтська, щоб і Америка почала переживати ті страхіття, що їх уже пережили або переживають інші народи інших країн? Це ж не прогрес, а регрес.

Як бачимо, поняття ліберальності, консервативності, прогресивності — переплутані і вживаються в вільному світі фальшиво. Найбільші реакціонери називають себе лібералами, прогресивні люди звуть себе консерватами, а люди найменшого постулу-прогресу — прогресивнimi людьми.

Огжє, ті американські політики, які називають себе лібералами і прогресивистами (а з ними деякі й українці), підтримуючи совєтів, пропагуючи ріст ССР і поборюючи ріст ЗСА, — ніякими лібералами-прогресивистами не є. Вони реакціонери, що тягнуть Америку до регресу, до стану сьогоднішнього ССР, в якому, як відомо, нема й со-

тої частини тісі людської свободи, що нею користуються народи поза ССРР.

Серед американської інтелігенції с дуже багато таких людей, що їх справді можна назвати лібералами "старого типу" в найкращому розумінні цього слова. Вони бажають справедливості в країні, реформ на країні для свого народу, журяте за майбутнє у всьому світі, ненавидять війну і т. п. Але їх справжні ліберали гуртується навколо фальшивих лібералів. Саме слово "ліберал" гуртє їх навколо однієї сили в політиці, бо якраз це слово інтерпретується не вірно, поняття настільки переплутані, що такий звичайний собі лібералу настросний американець автоматично цурається т. зв. консервативних сил і вбачає в них своїх ворогів. А насправді т. зв. консервативні сили якраз найбліжчі ліберальні, а так звані ліберальні сили в Америці — напів або й цілком комуністичні.

Засліпленій переплутанням понять середній американський інтелігент, який дуже дорожить свободою, боиться її згубити, думас, що якби консервативні сили в ЗСА взяли керівництво державою в свої руки, то американський народ скоро позбувся з свободи і має би таку ж диктатуру, як в ССРР. Цікаво, що боячись того, такий засліпленій потрапляє в гурт якраз таких "лібералів", які й змагаються до знищення свободи в Америці.

Що ж треба зробити, щоб рятувати ту справжню патріотично-ліберальну інтелігенцію в Америці?

Найперше, пояснити й очистити слово "ліберал" від того бруду, що існує в очах консерватів, а слово "консерват" очистити від такого ж бруду, що існує в очах справжніх лібералів (без лапок). Тоді залишиться голий той, що сьогодні називає себе лібералом, і в його наготі кожний побачить його антидемократичну суть і відсахнеться від нього. І тоді залишиться голий консерват, в наготі якого кож-

ний побачить справжнього ліберала, який бажає бачити свою країну вільною, щасливою, прогресуючою.

Треба від руйнуючих країну сил, від пішаловачів розрухів, від рожевих і просто червоних відібрати вкрадене ними слово "ліберал", яким вони спекулюють в політичній розгрі на широку склою. Зі словом "ліберал" виростають діти, виростає молодь. Вони в цьому слові вбачають лише позитиви, прогрес, зміну на краще, боротьбу за права, за добробут, за справедливість. А хто с проти всього того? Ніхто, крім самих же "лібералів" (у лапках), а по-українському кажучі, попіхачів червоної Москви, промоторів комунізму, тобто найбільших ворогів Америки і всього людства.

Тому то, коли на одному з засідань однієї патріотичної організації в ЗСА, яка радилась над тим, яку протиакцію повести проти лібералів у їх намаганні вести шкідливу пропаганду, та де слово "ліберал" було чутно в кожному реченні промовців, виникло деяке заміщення з приводу виступу одного із присутніх, члена тієї ж організації. Він сказав приблизно таке:

— Ми зібралися тут на нараду, як поборювати лібералів. Але ж... ми всі ліберали! Я ліберал. І я проти війни взагалі, а в В'єтнамі зокрема. Тому я за якнайшвидше закінчення війни повною і обов'язковою перемогою американських військ. І я за реформи в країні. Бож як довго можна терпіти свавіло криміналних злочинців у нашій країні? І я проти імперіалістичної політики в світі. Бож мусимо ж, нарешті, покласти кінець західяння Москви на весь світ. Я — ліберал. А ми хочемо поборювати лібералів? Це якесь непорозуміння. Ви, мабуть, мали на увазі анархістів, злочинців, комуністів, капітулянтів? Якщо так — я з вами!

Але заміщення скоро зникло в залі, бо всі зрозуміли, яке велике переплутання появляє існує в політичному житті цієї країни.

З'ЄДНАНІ СТЕЙТИ ЄВРОПИ — МІТ? НЕБЕЗПЕКА? ВЕЛИЧНА МАЙБУТНІСТЬ?

Політики, економісти й військовики усного світу по-різому розглядають можливість і доцільність створення З'єднаних Стейтів Європи: одні з них вірять у можливість ЗСЕ, але бояться створення такої потужності, інші не вірять і не бояться, а ще інші не тільки вірять і не бояться, а й сприяють її створення ЗСЕ, бо вбачають у тому розв'язку багатьох питань політичного, економічного й військового характеру для населення всієї Європи, не без позитивного впливу й на інші частини світу.

До величого оптимізму в роздумуванні про об'єднану Європу й користь від того всій тій частині світу спричиняється існуванням уже давно Спільному Ринку поміж кількома державами в Європі. Ця економічна спільність європейських країн зробила багато добра Европі після останньої світової війни, і це стало для багатьох її першим кроком до загального об'єднання континенту в політичному й військовому розумінні також. Правда, також найбільші оптимісти бачать З'єднані Стейти Європи десь далеко в майбутньому. Але вони їх бачать.

Тепер, наприклад, ідуть заходи в Європі в напрямку затиснення співпраці поміж окремими європейськими банками. Ідеється про те, щоб була не тільки економічна єдність в Європі, як вона вже існує, а й монетарна. Сьогодні бо вже пінгуту американські газети про те, що "Європа почває себе фінансово міцніше, ніж Америка". Подають навіть ось такі дані: європейські монетарні резерви — 31.2 біл. ам. дол., а резерви ЗСА — тільки 16 біл., сюди входять і золото, і долари, і право в Інтернац. Монетарн. Фондах. Правда, економісти ЗСА вважають все це ще не останнім словом. бо, мовляв, Європа має такі малі й середнього розміру країни, які не можуть концентрувати свої монетарні сили, як це робить Америка. Тому то європейці хочуть такої концентрації, щоб змусити Америку зменшити або й припинити індустріальне проникання на європейську

територію. Для того їй потрібно змусити європейські центральні банки працювати тісніше. А це може статися тоді, коли буде спільна монетарна система в Європі. Деякі економісти ЗСА, однак, скептично дивляться на успіх таких заходів. Вони вважають, що без політичною і повного економічного об'єднання Європи неможливо розбудувати таку могутню Європу, про яку мріяють деякі європейці. Тому, мовляв, європейці потребують і ще довго потребуватимуть Америку. Європейці намагаються і далі мати доступ до досьєнів Америки в технологічному процесі, також на економічному відтінку, не кажучи вже про те, що Європа потребує ЗСА в військовому розумінні. Європі ще далеко до того, коли вона зможе розбудувати свою власну міцну оборонну систему та коли зможе мати вплив на хід подій в інших частинах світу, коли матиме велику роль закордонна політика Європи. Так міркують різні економісти й політики ЗСА. Як же дивляться європейці на можливість і доцільність З'єднаних Стейтів Європи? Чи ЗСЕ — це лише міт і про те не варто взагалі турбуватися? Чи євентуальні ЗСЕ — це певна небезпека для народів Європи? Чи, може, в ЗСЕ треба вбачати велику майбутність для народів Європи?

На перший погляд ідея ЗСЕ цілком виглядає реальністю і корисною. Бо чому б і не об'єднатися малим європейським країнам у всесвітньої потужності, маючи спільний ринок, однакові гроші та тісну співпрацю у всьому? Щось подібне до З'єднаних Стейтів Америки.

Але ентузіясти об'єднані Європи думають занадто однобоко і матеріалістично, коли хочуть діяти в напрямку такого об'єднання. Ринок, гроші — це ще не все, що забезпечує добре майбутнє країни. Ті американські економісти й політики мають повну рапшу, які твердять, що без повного економічного й політичного об'єднання не може бути мови про успіх у об'єднанні

нані монетарному. Іншими словами, щоб мати повний штунок, одяг і житло, треба певного політичного оформлення держав ув одній об'єднаній. Бо, зрештою, такий чи інший політичний устрій, система буде мати вирішальний вплив на економіку і торгівлю, і матеріальні забезпечення народу. І тут то, як кажуть, і зарита собака.

Чи можна об'єднати Європу політично?

Чому б ні?! Звичайно, можна. Але чи доцільно — це вже інше питання. Говорячи про політичне об'єднання, американці (та й деякі європейці) не беруть достатньо поважно національний фактор європейської дійсності. Вони американську дійсність уточнюють з бажаною їм майбутньою дійсністю європейською. І в цьому, на нашу думку, їхня пайбільша помилка. Процеси, що завершилися створенням ЗСА, зовсім інші, ніж процеси, про які мріють прихильники створення ЗЕ. Різниця тих процесів позначається наявіть в і праці самого Спільнотного Європейського Ринку, який існує і діє досить успішно, але не без певних тривог. Ще багато, дуже багато втече води з рік у моря, поки француз, німець, англієць та інші з ними погодяться на повну рівноправність щодо ролі в житті Європи.

Крім того, що означало б політично об'єднати Європу?

Це означало б накинути різним народам і націям таку форму політичної системи, яка в багатьох випадках не буде відповідати ані характерам тих народів, ані їхнім історичним надбанням і традиціям. Бо знову ж таки втече дуже багато води з рік у моря, поки кожний народ, кожна нація "до зреї" до того, щоб були готові пожертвувати певними привілеями чи особливостями заради "спільногого" добра, невідомого і через те небезпечного. Та, мабуть, ніколи не дійде до того, щоб поодинокі народи добровільно зрикалися своєї суворости на користь якоєсь спільноти "держави" з певідомим майбутнім.

СОЦІАЛІЗМ — ШИРМА КОМУНІЗМУ

Кажучи, що соціалізм — це ширма комунізму, ми зовсім не хочемо тут піддавати критиці тих наших соціалістів, що колись, може, думали про соціалізм зовсім не так, як ми його тут окреслюємо. Певна частина українських соціалістів у минулому вбачала в соціалізмові лише соціальні реформи,

Але пайбільшою перепоною до осягнення повного об'єднання Європи є й буде завжди Москва — червона чи будь-яка інша, як довго вона буде в тих межах, що сьогодні, тобто центром великої імперії. З одного боку, Москва ніколи не погодиться на об'єднання Європи в тому розумінні, що існує в головах ентузіастів-європейців щодо створення ЗСЕ. А не питати Москви європейцям не можна так довго, як довго Європа не буде в силі паралізувати будь-яку московську акцію — політичну й мілітарну.

Тому та мають рацію, на нашу думку, ті американські економісти й політики, які твердять, що без політичного об'єднання не буде повного економічного й монетарного об'єднання Європи в такій формі й з таким успіхом, як про це мріють тут і там, в Європі й у Америці. А що Європа без Америки (а може навіть і з Америкою включно) не може протиставитись успішно московській експансії або військового нападу — в першому випадку не може, а в другому, як бачимо, не дуже й намагається, в тому нема й довго не буде ні в кого сумінів. Тому й вважаємо ідею З'єднання Стейтів чи Країн Європи за міг, за небезпечний експеримент, а не за величну майбутність.

Думаючи над цими проблемами, завжди доходимо до одного і того ж висновку: якщо Європа справді хоче бути об'єднаною і хоче мати величну майбутність, вона, а з нею і весь світ, мусить постаратися допомогти завалитися московській імперії. Визволившись з-під московської неволі, народи тієї імперії, зокрема народи східної частини Європи, в тому числі й українці, принесуть якраз ту стабільність, той мир і спокій в Європі, без яких неможливе ніяке довготривале і всім корисне економічне, монетарне чи будь-яке інше об'єднання європейських народів.

14.XII.70

шляхом яких вони хотіли зробити життя кращим для нашого народу. Бо вони не бачили іншого шляху. Деякі з них уже давно від тих соціалістичних ідей відмовились, бо побачили, що соціалістичний шлях таки веде, в кінці кінців, до комунізму, до позбавлення народу елементарних прав, волі і т. п.

Деякі ж знову стоять і досі на соціалістичних позиціях, бо хочуть відмежувати соціалізм від комунізму, продовжуючи вбачати в соціалізмовій майбутнє щастя народу чи й народів. А ще деякі залишилися лише по назві соціалістами, а в практиці творять якийсь свій соціалізм, залежно від країни, народу, економічного чи й політичного розвитку й стану певного суспільства. І, як сказано, не про них цим разом мова. Говоримо тут про соціалізм в Америці, яким прикриваються, мов ширмою, комуністи та різні анархісти-терористи.

Чому вони вживають свій "соціалізм" як ширму, а не виступають відверто як комуністи?

Та тому, що американський народ, включно з тими, що страшенно незадоволені існуючим станом в країні, відкинути негайню комуністичні ідеї комуністичної пропаганди. Натомість ідеї соціалістичні багатьом імпонують, а посіам тієї комуністичної ширми не допомагає вносити в економічісій й політичесій життя ЗСА розбрать і в тому розбрать пекти комуністичну печено. При тому органи безпеки в країні теж дивляться на діяльність таких "соціалістів" поблажливо, суди також не вважають чогось у тому ненормальномо настільки, щоб встравати в події.

А тим часом під ширмою соціалізму поширюється сама найзвичайнісінька комуністична програма. Докази? Їх досить на кожному кроці.

Ось перед нами газета, в якій чорним по бліому повідомляється про те, що в стейті Колорадо так звана Соціалістична Робітнича Партия внесла офіційну петицію, щоб дістати дозвіл на участі у виборах до стейтових урядів і вже має свого кандидата на губернатора і віце-губернатора. Здавалось б, нічого тут злого нема: твориться ще одна партія — і більш нічого. А що партія робітничя і соціалістична, то це теж не перечить американській конституції ані американській традиції: ажле ані республіканська, ані демократична, ані будь-яка інша партія не має монополію на існування. Може бути ще одна, дві чи й більш партій.

Але придивімось ближче й уважніше, що то за соціалістична партія. У сьомій точці своєї програми пишеться ясно й недвозначно: «Покінчити із системою, що породжує війни і расове поневолення — з капіталізмом. За плюновану економіку під керівництвом робітничих мас, студентів і людей "третього світу". За соціалізм.»

Ще в іншій точці говориться про негайнє відтягнення американських

військ із Південно-Східної Азії. А далі про робітничі спілки, які мали б надавати політичні напрямки в країні. Про необхідність заборони курсів по університетах, де американська молодь (добровільно, звичайно) вивчала дослі військову штуку. Про так звану антивісину демонстрацію і т. п.

Кожному — не сліпому і не глухому — ясно, про що йдеться і кому саме про те йдеться, читаючи такі речі, а ще більше, коли слухаєш відпоручників тієї Соціалістичної Робітничої Партиї. А спробуйте по сказати її членам, що вони пропагують комуністичні засади, прикриваючись ширмою соціалізму! Сьогодні в ЗСА така ситуація, що вас вільно назвати фашистом, мілітаристом, нацистом, слугою капіталу і т. п., хоч ви ні тим, ні сим ніколи не були й не є. Коли ж ви назвете такого "соціаліста", який лише прикривається ширмою соціалізму, щоб грати в одну думку з комуністами, комуністом, — це вважається за образу, за яку можуть навіть судити. Тому то під ширмою соціалізму росте і процвітає комуністична загроза в країні.

А тим часом у країні вже йде сама звичайна комуністична революція. Це жодне перебільшення. Президент Національної Асоціації Повірених юристів сказав дослівно так: "З'єднані Стейти знаходяться в стані революції, в якій анархісти й терористи вирішенні осiąгти знищення американської системи."

Я бачимо, будучи свідомим існуванням вже революції в ЗСА, навіть така мудра людина, як згаданий президент, обмежується словами "анархісти", "терористи" — про комуністів ні слова.

Про щось подібне говорив недавно й сам президент Ніксон, кажучи про "пошесть терористів 'у світі", мовляв, не тільки в Америці. Але й він старається оминати слово "комунізм" або "комуністи". Про що не свідчить?

Для них все це ще тільки анархісти, терористи, світова пошесть. А про те, що це найчистішою води комуністична акція у всьому світі, кажуть лише такі люди, як Гувер, директор ФБІ, на слова якого не звертають достатньо уваги. Б'ється, як риба об лід, віцепрезидент Агню, якого преса цькує з усіх сторін, намагаючись дискредитувати його ім'я в очах народу. Та ще кілька високопоставлених осіб. Решта відіє за ширмою соціалізму не бачити комунізму.

І в цьому найбільші небезпека сьогодні ще вільної Америки.

Чого боюсь я в Новому Році

При наближенні кожного Нового Року я завжди чогось боюсь. Люди веселяться під кінцем Старого і на початку Нового Року, а я сумую. Дехто називав мене несилістом. А я собі так думаю: смігтесь й веселіться, тільки щоб війтися, щоб не прайлося на кутні сміягтися в Новому Році, який ви так радісно зустрічали. Поцо, власне, радіт? Шо я на рів постаріш? Шо хата м'яко теж на рік постаріш, отже йона варгість значно поліпшила, а "моргеджі" за них у той же самий час аж ніяк іпропорційно не зменшилися? Ни, ні, не радісно мені під Новий Рік.

Щоб довести цю протилежність мої друзі вказують мені на цілий ряд нещасть у Старому Році. Ось, мовляв, Новий пришес нам більше щастя й раростей. А звідки вони знають? Що добого приші Новий минулого року?

Відтак відповіла Івана життя про року:

Відтак у В'єтнамі продовжується й далі. Школярі Українознавства порожніють і дали. Люди створюються, пріще бачать очима, отже й передплатників українських газет зовсім не збільшується. Москва простягла свої пазурі по земельній кулі ще далі, ніж за Старого Року. Що ж тут весело?

Кажуть, в Америці, та її у Німеччині й інших країнах люди піколи так добре не жили, як тепер — на вершині своїх матеріальних здобутків. Ну, то ѹ чо? Все це зовсім не перешкодило мені отримати лист від одного українського письменника — патріота з Нью-Йорку, який писє, що був змушеній перейти в якесь "село" зеть з того... метрополітального... мурашиника, щоб злодії його серед білою днія не забили. Ні, ні, мало радості в Ново-Росії.

— Ви мусите більше читати, — розговарюючи мені так звані оптимісти. — З газет, журналів, книжок і студій ви відізнаєте про світле майбутнє в світі. І побачите, що людство йде безупинно до вершин ціасного майбутнього. Тому то її радіти треба Новим Роком — почищ цячтам, новим майбутнім.

Що ж, — думаю собі, — читати то й читати. І ось переїх мною одна ко-ротенка студія про... комунізм. Не дивується, що якраз про комунізм: ніякий інший "ізм" не говорить так багато про майбутнє істоти на землі, як комунізм. "Разом із державою при комунізмі відімре і право", — так починається студія. І це мене справою трохи розвеселило. Значить, при ко-мунізмі не буде ніякого права: ані права жити, як собі хочу; ані права писати отакі ось рядки, як оце пишу; ані права дихати, думати, робити щось, істи і пти.

Але мій пессимізм знову був заве-

лікії, і я просто не вірно інтерпретую тє речения. Бо ось зразу ж після того "відміння права" читаю про "перетворення правних норм у правила комуністичного гуртожитку". Отже, право вже, а народиться правило. Але й тут знову не розумію: як же це може ввести, коли воно ще й не народилося? Адже ж ніякого права нема вже й тепер під володінням комуністів: ані права в Бога вірувати, ані в програму будь-якої іншої партії, крім комуністичної, ані права з села до міста поїхати, ані права... та чи можливо все безправ'я тут перерахувати?

А далі читаю таку високу філософію: "При комунізмі прийде до органічного поєднання права з обов'язками в єдині норми комуністичного гуртожитку". Отже, всі люди будуть настільки мудрі, що знатимуть і без Москви, які вони обов'язки мають. А ті обов'язки і будуть їхнім правом. Знайти, якщо тепер обов'язком совєтського громадянина є працювати денні і ніч на цукрових буряках майже круглий рік, щоб отримати пару фунтів цукру на зиму для своєї родини, то в майданчику і те й друге буде "органічно поєднане" так, що право на право на цукрових буряках і право на страймання тих фунтів цукру тає самий громадянин матиме як обов'язок? Чи, напевно, обов'язок працювати становить право працювати, а право отримати становить обов'язком?

Кличемо на допомогу Хрушчова. Не тому, що його так звані спогади МВД передало на Захід для друку й заробітку, та ще з іншими інтенціями, а тому, що він, Хрушчов, дуже мудро в тій же студії зацитуваний. Він каже: «Якби кожний почав нав'язувати свої суб'єктивні поняття, особисті смаки і привички як обов'язкові для всіх, то життя людей в такій спільноті стало б просто невиносимим і було б подібні до Вавилонського столпотворення». Так і каже: Вавилонського столпотворення. Значить, віртиг Мікита і в так званій реальній заробонки, коли таке каже. Але не в цім річ. Річ у тому, що за комунізму не зможе кожний нав'язувати свої поняття і т. п. — мусить бути хтось один, бо інакше буде столпотвореніє. А хто ж той один, не кожний? Адже держави не буде. НКВД-МВД не буде. «Спеціального апарату принуждення» теж не буде. Тут уж і Мікита не в силі пояснити, мусимо до самого Леніна звернутися. І ось його відповідь: Сам народ ліквідуватиме різницесеєсі (крайності) в новодженні окремих типів »з такою ж простотою й легкістю, з якою кожна цивілізована нація наставить у сучасному суспільстві розбороняє тих, що б'уться, або не допускає до насиля над жінкою.«

Отут то й злякало мене все написане в тій студії. Я ж бо добре знаю, що Америка — одна з найчинілізованиших країн у світі. Знаю також, як “легко” і “просто” дають тут раду з тими, що б'ються на вулиці, палять, убивають, грабують, насилують... Отут то й пригадався мені український професор - письменник, що втік із Нью-Йорку на “село”, щоб рятувати своє життя. А в Америці, слава Богу, є ще й поліція, й військо, і суд, і статуя Свободи біля Нью-Йорку. А що ж буде, коли все те “відімре” разом із державою?

А тому, що все голосніше й голосніше чую, як пропагують по американських університетах ідеологію комуністичного щастя на землі, а один із тих пропагаторів відверто й голосно заявив, а преса довела це до відома всьому народові країни, що

оте “органічне поєднання” права й обов’язку станеться ще за нашого життя, правдоподібно з Новим Роком, — тому то й боюсь я Нового Року, не люблю його наближення і не бачу причини, чому я мав би радіти. Бо так, як іде все в теперішньому житті, я волів би привітати сам себе і побажати не “З Новим Роком — новим щастям”, а — якщо вже й мушу згадати Новий Рік — то “З Новим Роком — з старим щастям!”

Бо здається мені, все те, що ми нещастям звемо, все те, що ми вже пережили — ніщо в порівнянні з тим, що може статися в Новому Році.

Песиміст! — кажете?

Що ж, хай і песиміст, якби не комуніст.

ПОМИЛКИ ЧИ ЗЛОЧИНЫ?

Дивлячись на подїї в світі очима павілью найоб'єктивнішого спостерігача, важко погодитися з думкою, що всі кроки вільного світу супроти комуністичного — лише помилкові. А тим часом навіть найпатріотичніші американські (та й українські) автори статей у газетах, критикуючи й засуджуючи капітуляційну чи просто слабу політику супроти Москви, зводять усі ті потягнення американського уряду або окремих високопоставлених осіб у крайні до звичайних помилок або не знання тієї чи іншої справи.

Віддавши на поталу Москви півсвіту зразу після закінчення останньої світової війни — це, мовляв, помилка Рузвельта і його дорадників. Угробивши тисячі американських молодих людей у Корсії і програвши війну в ній, відкликавши з поля бою ген. МакАртура — це теж, мовляв, лише помилка Трумена. Дозволивши комуністичній заразі вісітися на Кубі, в кільканадцяти кілометрах від ЗСА, але не дозволивши кубинським патріотам визволити своє батьківщиною — теж, мовляв, помилка Кеннеді. Продовжуючи війну в "кішку-мишку" в В'єтнамі, угроблюючи тисячі людей без жодної видимої користі і без надії на перемогу в боротьбі з комуністичними загарбниками, — знову "помилки" Айзенгровера, Кеннеді, Джансона, Ніксона. Та скільки ж можна робити помилок у таких кардинально важливих, життєвих питаннях світової політики? І чому все це називають помилками, коли всі знають, що це — жодні помилки? Що пе наперед розгляновані акції, свідчать слоганих тих же високопоставлених осіб, що потроху відходять із цього світу. Але коментатори, читаючи ті спогади, все ж продовжують говорити

про якісь помилки, а не злочини. Чому? Тому, що таке окреслення дій окремих осіб не відповідає журналістичній етиці? Чи тому, що автори не в силі довести злочинність тих чи інших дій тих осіб? Чи, може, тому, що справжні автори злочинних маніпуляцій поза списами президентів настільки сильні, могучі, що автори статей просто бояться говорити чітчакам правду в очі?

Взяти хоч би й справу ганебної видачі литовського моряка в руки соціетської залоги корабля. Всі газети, ввесь світ і сам президент голосно обурілися з приводу того найбільшого в культурному, демократичному світі злочину — так, злочину! — і що ж? Чи впада хоч одна волосина з голови виплих? Ні, не впада і не впаде. На те, щоб злочинців покарати, в Америці загадають "гуманності". Тут забагато "психології", "філософії", щоб дійти до речі так, як мусить дійти до патріот країни, і щоб бачити ті речі такими, якими вони є. І як довго ми будемо вважати помилками наші ж злочини, так довго злочинність буде рости і рости, аж поки, накінець, не зруйнує нас усіх. Бо всі ті злочини на вулицях, по кемпсах, убийства, крадіжки, руйнування склепів, палення будинків, розпusta — все те появилось не без впливу найперше злочинних актів згори, збоку високопоставлених осіб і діячів у світовій політиці. Не можна засуджувати одне, не засуджуючи другого. Бо злочинність поступку адмірала, що видав живу людину на мокри в руки советів, аж ніяк не менша, ніж злочинність юрії молодіжі, що палить і грабує на вулиці. Вони бо роблять не помилки, а злочини.

I.II.71

КОМУНІЗМ БЕЗ СТАЛІНА

Коли сконав Сталін, народи теперішнього СРСР і Союзу, безперечно, зрадили. Хоч обізпані з комуністичною доктриною люди й не сподівалися раю на тій, скривадлій, мільйонами жертв народів СРСР, землі, все ж смерть будьякого диктатора й самодура-вбивці завжди приносить із собою

якісь бодай формальні зміни в житті поневолених народів.

Назагал пікто навіть не, призадумався над цим, чому це комуністична верхівка в Кремлі свого часу висунула якраз Хрущова на вождя партії в СРСР. А тим часом це була, як тепер бачимо, плянована заздалегідь

акція заспокоєння народу зразу після смерті лідера-героя Сталіна, щоб пізніше зі сталінською ж послідовністю приступити до дальших кроків "побудови комунізму" потом і кров'ю обдуреного народу під кермою таких, як Брежнєв і т. п. відзначених ідеї комунізму. І така реафінованість комуністич-

них вождів ("шаг вперше - два назад" або "два вперед - шаг назад") до деякої міри припиняла декого із нас на чужій. Знайшлися й серед нас такі, що радили (а деякі й досі радять) не дуже бідкатися політичною ситуацією на наших землях, бо там, мовляв, іде "еволюційний" процес передодження комунізму в "подіяніший", "туманіший" чи ще якийсь у всякому разі, кращий, ніж сталінський. А тепер ті ж найники наздоганяють прогавлене і кричат про "повернення" до сталінських методів. Насправді ж, ніякого поворнення нема, бо її не буде ніякого відступлення від сталінізму. Не можна ж комуністичну тактику змішувати з цілю: перша зміниться, друга залишиться без змін. І сьогодні піхота не може дати ані одного поважного прикладу, який би свідчив про те, що комунізм без Сталіна в ССР чинить відрізняється від комунізму Брежнєва. Кажемо, поважного прикладу, бо ті чи інші т.зв. "відлиги" - не знову ж таки лише тактика. Навіть за Сталіна були час від часу деякі "відлиги": а тже такого голода, як в 1933-му році не було в, скажемо, 1935-6 році, також в 1940 році не забирали так багато в тюрми, як у роках 1937-8. Приайде ще час на найкорстокіші утиски і з Бренсона чи будь-якого іншого "вождя", і тоді найники будуть також глагувати посередні часи як "добрі" чи "лєгні".

Але повернемось до нашої головної теми: комунізм без Сталіна. Масмо на увазі поширення комуністичної ідеології на весь світ після смерті Сталіна.

Чи після смерті Сталіна ідея комунізму у всьому світі послабла чи посилилась?

Деякі (чужі й наші) політики намагатимуться довести її переконати світ, що зі смертю Сталіна комуністич-

на ідея як світова ідея більше згубила, втратила, ніж придбала. Бо, мовляв, після смерті Сталіна розкрилася вся страхітливість комунізму. Ось бачите, мовляв, комуністичні партії різних країн почали негайно відмежовуватися від такої ж партії в ССР, виступають часто з критикою комуністичної партії ССР, протестують і т. п. Одним словом, як деякі наші газети на чужій любязті вистовлювали, комунізм тріщить скрізь, і досить малої іскри, щоб вся та ідея розлетілася на всі чотири сторони чи пішла під всі чорти...

Зі смертю Сталіна комуністична ідея по всьому світі поширяється й скрійностіться більше, ніж за життя Сталіна. Чому?

Бо за свого життя Сталін залишив у тіні Леніна. А греба признати, що ті, що лопомагали Ленінові в його побудові ССР, постаралися досить суміллю зберегти і передати мозодому поколінню в країнах вільного світу добру "славу" про Леніна. Поки жив Сталін, легше було переконати молодого інтелігента в Америці чи в будь-якій країні вільного світу про злочинність советської системи та абсурдність комуністичної ідеї. Після смерті Сталіна постать Леніна поза ССР вийшла на поверхню в ореолі "слави" і майже релігійної святощі. І якщо за Сталіна злідні її відсталість країни пояснювали недавніми розрухами громадянської війни і т. п. брехливими причинами, то після смерті Сталіна злідні її відсталість ССР куди легше пояснили злочинами Сталіна. І так, власне, пояснюють молодим людям в країнах вільного світу червоні інтелігенти. І таке "пояснення" діє на молодь. Та їй не тільки на молодь. Комунізм як ідея обдує рік сьогодні західний світ більше, ніж за життя Сталіна.

Навіть той факт, що сьо-

годні масмо комуністичний Китай, як піби "іншого гатунку" комуністичну країну, незважаючи також на те, що різні комуністичні партії різних країн "по-іншому" діють, ніж та ж партія в ССР, і що, мовляв, нема більше единого фронту світового комунізму, - все це, навпаки, свідчить про поширення комуністичної ідеї в світі, а не про її занепад. І при такій ситуації вільному світові важче боротися з тією ідеєю, ніж якби, як за життя Сталіна, була одна комуністична централізація, одна формула, одна тактика. Це те саме, що й пістряк у тілі людини: якщо його знайдено в одному місці і завчасно, то, вирізавши його, можна врятувати людину; коли ж той пістряк починає появлятися в різних місцях потьом'я тіла та не в інших формах, тоді з ним боротися дуже важко, і людина гине; бо пістряк с пістряком!

Чи то комунізм китайський, який сьогодні при владі, чи французький, який ще не є при владі, чи албанський, який "інший", ніж московський, - всі вони йдуть до однакової мети, хоч і різними зигзагами. І коли б Америка мала одногорого ворога в обличчі комунізму всіх країн -- і ССР, і Китаю, і Албанії, і Чілі, то й боротьба з ним була б простіша, легша. А так маємо такий куріоз сьогодні, що Америка її американські політики - публіїсти думають-гадають, чи Москви помагати проти Китаю, чи Китаєві против Москви. Насправді ж, кому ж не помагали б, помагати чуті для знищення себе, тобто вільного світу.

Коли студенти чи взагалі молоді інтелігенти в Америці колись (за життя Сталіна) піднімали голос за комуністичну ідею, той голос було чим заглушити: був лише один приклад комуністичного "раю" на практиці

і про можливі інші гатунки комунізму не було й мови. Сьогодні ж ті молоді люди зовсім не подають ані ССР, ані Китай, як приклад комуністичного "райо" на землі

вони маряте Леніном. Вони можуть навіть засуджувати московський комунізм і китайський і який ви собі хочете, але як ідею вони, обдурені, комунізм захищають. А що так звана демократія побудована на так званій свободі обміну ідеями, то й маємо і в Америці, і в інших країнах відверту пропаганду за комунізм.

Тому сьогодні поборювати комуністичну ідею звичайними прикладами совєтської дійсності зовсім недостатньо. Казати й писати, як

то нас мучили в ССР, скільки нашого люде голодом виморено, скільки в Сибір загнано — також недостатньо. Мусимо поборювати комунізм не лише прикладами з минулого, а й тим, що буде в майбутньому. Виграти наша боротьбу з світовою комуністичною ідеєю зможемо

лише тоді, коли зуміємо ленінську утопічну ідею замінити реальною ідеєю справедливості побудови світу з вільними, самостійними державами, та справедливим економічним устроєм.

Є, скажемо в ЗСА, ідея перших будівничих американського справедливо-

го суспільства, то вона, та ідея, сплотворюється щодня в самій Америці самими ж американцями. І навіть урядом, і законодавчими органами, і навіть судівництвом. І в цьому найбільша трагедія нашого віку.

Сьогодні сама Америка потребує чи не найбільше нового Вашингтона з його праведним законом. Бо старого покладено під сукно. Спотворено. Навіть висміяно.

22.III.71

ПРО ГАСЛО "УКРАЇНА" В ЕНЦИКЛОПЕДІЯХ

Час від часу читаємо в українській пресі про те, що чужинецькі енциклопедії роблять нам кривду в гаслі "Україна", де вони трактують Україну, як Тексас в Америці, тобто як тільки стейт або щось подібне. Ми намагаємось також здобутися на те, щоб англомовні автори перед словом "Україна" не ставили артикел "THE", бо цим, мовляв, відображується невірний зміст самого слова-поняття. Ми пишемо листи до редакцій енциклопедій, протестуємо, а також сваримось між собою. І ю між нами самими, тобто між українцями, нема згоди щодо трактування України: тепер уже маємо й такі організації чи політичні партії, які сумніваються в доцільноті самостійницьких прагнень українського народу. Одним словом, ми, українці, не стоїмо на спільній платформі навіть у такому кардинальному питанні, яке так часто порушуємо перед чужинцями з претенсіями повчати їх. А тим часом ті ж чужинці своїх енциклопедіях роблять зло нашій батьківщині своїми гаслами "Україна", а ще більше зло робимо ми самі браком одностайності в найважливіших питаннях нашого буття.

Не беремось тут захищати авторів чужомовних енциклопедичних гаслів, у тому числі й гасла "Україна", які заводять в блуд своїх читачів. Вільно чи невільно вони це роблять — байдуже, від того суть справи не міняться.

Протестуючи проти авторів енциклопедій, ми забуваємо про одну річ: енциклопедія — це не історія в стиснутому розумінні цього слова, це радісний довідник. Один такий довідник більший розміром, інший менший. Тому в одній енциклопедії можна вчитати цілу історію того чи іншого, пов'язаного з даним словом-гласлом, в іншій лише короткі дані. Іще одна важливість енциклопедії: актуальність поданих гасел. А тепер уявімо собі на хвильку, що ми самі, українці, були б авторами гасла "Україна" в якісь англомовній і дуже малій розмірі енциклопедії. Що б ми написали під тим гаслом, коли б нам дано було лише місце на два-три речення? При тому, в тих коротких реченнях мали б бути актуальні дані при тому гаслі?

Що таке Україна сьогодні? Держава? Республіка? Країна? Стейт? Колонія?

Ми сердимось, що чужинці трактують Україну стейтом. Але ж вона наявіть не є стейтом! Америкаський стейт має куди більше прав і самостійності, ніж тепер Україна. Це ми знаємо, знають чужинці, і це незаперечна правда. Чому ж тоді протестуємо?

Ми протестуємо не тому, що чужинці пишуть неправду, а тому, що ми хотіли б бачити нашу Україну іншою, ніж вона є сьогодні.

Наша доба — це доба самозаперечення, контрастів і рафінованої брехні у всіх ділянках нашого існування: в науці, в політиці навіть у релігії. Майже всі науковці твердять, що наука є й мусить бути наукою, а не політикою, і лицемірно намагаються нам довести, що всі їхні наукові висновки не мають нічого спільного з політичними зasadами самих науковців. А тим часом "науково" обґрунтують свої політичні "единоправильні" платформи. Майже всі політики твердять, що їхні релігійні переконання не мають нічого спільного з їхньою політичною діяльністю, а тим часом заради своїх релігійних постулатів вони крутять в політиці, як тільки можуть. Майже всі церковники "не вміщуються" до політики, твердячи, що це не їх справа, їх справа — релігійне освідчення людей і спасіння людських душ. А тим часом у кожній церкві сьогодні більше політики, ніж релігії.

Чи це добре, чи зло — не тут нам судити. Ми можемо лише ствердити, що інакше в нашу добу й не може бути. І не буде інакше. Не інакше є й з усіма на світі енциклопедіями, незалежно від того, чи це американська, англійська, французька чи юдейська енциклопедія.

До речі, про українську енциклопедію. Про неї вже писалося багато. А чи автори певних гасел взяли до уваги, що писалося й пишеться про їхню інтерпретацію окремих речей із зовсім недавньою історією нашої батьківщини? А в українській енциклопедії — українські автори, і вони не мали обмеження писати про Україну кілька рядків, там цілі сторінки списані так, що ще

живі свідки описаних там подій не можуть читати все те спокійно, не іритуючись. Але то — інша тема . . .

Щодо чужинецьких енциклопедій, то як нам здається, ми часто даремно робимо з мухи слона. Ми мусимо більше звернути увагу на ті гасла п.н. "Україна" і в тих енциклопедіях, де подається не лише сьогоднішнє трактування України, а й трактування України минулому. Бо якщо яксьо енциклопедія пише, що Україна сьогодні — це частина Советського Союзу або навіть Росії советської, що це щось подібне до стейту в Америці і т. п. — то це ж багато близче до правди, ніж якби було написано, що Україна — це держава. Навіть, коли б вони назвали Україну сьогоднішню просто республікою (не додавши слова "советська"), в тому було б менше правди, ніж називаючи її просто частиною ССР або советської Росії. Це ж бо — факт. Інша річ, що ми не хочемо погодитися з таким фактом і ніколи не погодимось, будемо все своє життя словом і ділом боротися за визволення України з-під советсько-московського панування. Але факт залишається фактом: Україна сьогодні — це колонія, частина ССР, і вона не користується привілеями ані справжньої республіки, ані навіть стейту. Зрештою, чи ж не в такому дусі наші патріотичні організації й партії говорять про сучасний стан в Україні, коли вони кличуть вільний світ зрозуміти наші проблеми і при слушній нагоді допомогти нам осiąгти волі в самостійній Україні в майбутньому. В майбутньому! А чужинецькі енциклопедії говорять про сучасне. І тому лише тоді, коли сучасне України в тих енциклопедіях спотворюється, ми мусимо протестувати, вияснювати. Інакше ті ж автори гасла "Україна" можуть всі наші протести трактувати неповажно, якщо знають, як ми самі оцінюємо сьогоднішню ситуацію України.

Зовсім інша річ, коли в енциклопедії, крім трактування сьогоднішнього стану в Україні і самої України, подаються історичні дані про минуле на-

шої батьківщини. Проти тих частин гасел, де під "Україною" й "українці" подають автори нециклопедій неправильні інтерпретації, ми мусимо реагувати. Там, де нас називають "росіянами". Бо ними час не називали навіть царі російські — для них ми були "хохлами" або "малоросами".

У ті часи було бодай таке розмежування. Англомовні ж автори в енциклопедіях роблять із нас "рашен", че роблячи різниці в двох різних давніх поняттях за царату: "руський" і "россияне". Перше було лише для росіян, тобто москалів, а друге для всіх жителів Російської імперії. Ось-так само чужинці й не беруть до уваги, і звідси вся плутанина в їхніх писаннях. Болшевики усунули "россияне" для окреслення всіх жителів ССР, а ввели нове й дурне — "советський чоловік", хоч це нонсенс, бо "советський" — це форма державного устрою, а не назва національності чи нації. І саме слово "нація" (нейшен) в англомовних авторів має інше окреслення, ніж у нас. Тому було б побажанням з кожної точки зору, щоб наші науковці й політики, історики й публіцисти закидали дослію всі наукові й публіцистичні й видавничі центри в вільному світі брошурами в англійській мові з розвідками на цю тему. Спорадичні "манхання кулаками після бою", листами й статтями вже після виходу в світ тієї чи іншої енциклопедії ми багато спрівідопоможемо.

Бо що поможет доводити авторам - чужинцям, що ми велика нація, а Україна — це наша країна, а не якийсь там Тексас у ЗСА, коли та Україна робиться все меншою й меншою щодо її ролі в ССР? А тепер, як зачуваємо, Москва збирається (і це вона зробить раніше чи пізніше, якщо її не буде поставлено на коліна) зліквидувати навіть і ті фіктивні республіки в ССР. І що мусиме писати чужомовна енциклопедія під гаслом "Україна", якщо до того часу наш ворог перекрасить всі сьогоднішні бодай географічно (на папері) визнані кордони республік і, замість 15-ти республік, створить 50 звичайніх областей, перекраявши країну, зовсім не беручи до уваги ані національного складу населення, ані теперішніх республіканських кордонів? І як тільки зникне з советської мапи Українська ССР і слово "Україна", що стається з гаслами в чужинецьких енциклопедіях?

Відповідь ясна: гасло "Україна" зникне з тих енциклопедій.

І тоді будемо протестувати проти енциклопедій?

Хочемо й будемо вір-

ти і сподіватися, що того не станеться, і зоки Москва перетопить всі нації ССР в "один котелок", ті нації й народи втонять Москву в тому "котильку", а самі визволяться, перетворюючись в самостійні країни. Але авторам чужинецьких енциклопедій до того мало діла. Вони хотують те, що є тепер.

Була колись, наприклад, одна Німеччина — про неї так і писали в енциклопедіях. З'явилася "Німецька Демократична Республіка" на схід від ріки Одер — так і називають її в енциклопедіях, хоч ввесь світ знає, що то ані німецька, ані демократична, ані республіка. Щождо до України, то інший приклад у світі: не було різних, молекулярних навіть, самостійних державок в Африці — не було про них і гасел в енциклопедіях, а тепер вони є. Так станеться й з Україною, хочемо ми того чи ні: як довго Україна — колись могутня самостійна держава — буде навіть не стейтом під московським пануванням, так довго вона так і трактуватиметься в чужомовних енциклопедіях. Чайже ав-

тори тих енциклопедій не знають, що вся та будтофорія з представництвом УССР в ОН, з конституцією щодо права на самовідділення України від ССР і т. п. не варта поважного трактування!

Роздумуючи над усім тим, доходимо до одино-

кого висновку: наука, історія, політика, релігія у своїх взаємовідносинах і впливах так пов'язані, що тяжко знайти сьогодні те, що ми називамо Правдою. Небагато її є у енциклопедіях, зокрема під гаслом "Україна", "українці". Щоб

змусити всіх тих науковців, істориків, політиків і церковних діячів говорити про нас Правду, нам самим треба бути вартими нашого славного минулого, нашої колись славної України. Нам — тут і нам — там...

5.IV.71

АМЕРИКА ФІНАНСУЄ ВЛАСНУ ЗАГИБЕЛЬ

Якщо Америка — символ свободи в усьому світі — згине, то станеться це з її власної волі, через її власну короткозорість та шляхом власного фінансування своєї загибелі. Ми ж, украйнці в цій країні, зайніті відзначеннями ювілеїв наших великих і маліх, конкурсами краси і краль, плаzuванням перед чужими володарями наших душ петиціями - проханнями та взаємопожиранням і атомізацією в партійно - політичному лябіринті нашого життя, досі не спромоглися присланитися як слід до зростаючого кожного дня руху американських патріотів у боротьбі за припинення урядом Америки фінансування своєї власної загибелі. Що поможет нам усе те, на що ми так багато витрачаемо сил, часу і трошай, якщо Америка згине разом із нами? А що вона прямує шляхом загибелі — у тому може сумніватися лише той, хто читає лише українські газети і журнали та в почутті свого власного, українського патріотизму закриває собі очі на все те, що діється навколо нас. Казати ж і в цьому випадку, що ми, мовляв, незнання силя в цій країні та що з нашою опінією ніхто не рахується, — це значить ще раз засвідчити перед самим нами, які ми з природи меншевартісні в своїх власних очах.

Ми залишки вчимо і сваримо американців, а тим часом серед американського думаючого люду росте і поширяється хвиля протестів проти, самогубної політики нашого уряду. Серед нас же — лише нарікання, хни-

кання, акції ж — ніякої. Ми кличемо Америку: "Проснись, Америко, бо згинеш!", а самі спимо на лаврах. І ні, Шевченко, ні Франко, ні Л. Українка, цитатами яких переповнені наші газети, не в силі нас збудити. Замість іти слідами наших великих, ювілей яких ми справляемо на папері та в народних домах, ми радше посваримося, наприклад, над такою "великою" проблемою, чи Франка називати просто Франком, чи доктором Франком? А якже — це для нас найважливіше: титуломанія ведеться, а не суть вчення їхнього. Ми радше будемо сваритися ѹдин одному доводити, що Шевченка треба називати по імені й по-батькові або лише по імені, ніж взяти до серця його слова до нас зперед понад 100 літ. Ми в століття народження Лесі Українки готові сперечатися, що не слід звати її просто Лесею, бо ж вона — геній, але послухати її порад нам в її творах — пощо? Ми ж — тільки колишні емігранти. Америка ж і сама дасті собі раду.

Ні, не дасті, якщо не буде і нашої допомоги в боротьбі за врятування її. Під маркою "збудування мосту" між вільною Америкою і тоталітарним ССР ця країна вивезла Москві в 1968 році харчів та інших невійськових речей на 19 мільйонів доларів (лице!), натомість індустріально - військового характеру речей на 39 мільйонів доларів! Рік пізніше, в 1969 році харчів і т. п. товарів лише на 4 млн. дол. більше, ніж у 1968 році, натомість індустріально - військового виряду на 43

мтн. дол. більше, тобто всього на 82 мтн. дол.!

Що це означає для майбутнього Америки?

Загибель! Повільна, але вірна загибель!

Бо ж не треба бути ані великим політиком, ані філософом, щоб збагнути, що всі оті частини для літаків, парашути, електричні мотори, залишо й стало, що їх вважають за "невійськові матеріали", використовуються Советським Союзом виключно для військових цілей. Якщо надання "допомоги" для ССР буде продовжуватися в такій мірі, як ця "допомога" надається тепер, то за 5 років ССР матиме від Америки майже третю частину всієї допомоги, що він її отримав під час останньої світової війни — 11 біль. дол., які ніколи не були повернені. Цього року вивіз товарів до ССР збільшиться на 29%, отже ССР і комуністичні сателіти його матимуть товарів на 320 млн. дол.

Якої ж перемоги можна очікувати Америці в В'єтнамі чи будь-де в світі в боротьбі з комуністичною агресією? Адже Москва зовсім не кріється з тим, що вона допомагає і буде допомагати комуністичному урядові В'єтнаму (і кожному іншому комуністичному рухові проти Америки) вирядом у боротьбі за поневолення країн Азії. Якою ж мораллю їй етикою керуються в Вашингтоні під проводом розреклямованого нами в пресі під час передвиборчої кампанії Ніксона, коли вони посидають на смерть сотні тисяч

молодих американців, а іншою рукою фінансують ворога в тому ж В'єтнамі? Адже ж в'єтнамські комуністи воюють советською зброєю, придбаною Москвою при допомозі тієї ж Америки!

Ми, українці, що проживаємо в ЗСА, теж маємо синів в Америці. За що вони йдуть до В'єтнаму боротися? За визволення Півд. В'єтнаму і за паралізування комуністичних впливів в Азії, чи за поширення тергівлі з ворогом, за його укріплення, зміцнення? І чому ми не хочемо цього питання поставити ясно й виразно урядові Ніксона? Нас же — не тисячі, навіть не сотні тисяч, нас — мільйони! Чому ж нас не чути в цій ділянці?

Як довго ми будемо вірити безсвітній брехні американських політиків з обох партій про те, що війни в В'єтнамі, мовляв, не можна виграти, треба лише втекти з поля бою з байдужним "лицем"? Не можуть ті політики говорити ні про яке "лице" в цьому випадкові, бо вони його вже давно згубили. Залишилася лише відкрита, брутальна акція за вимордування якнайбільше молодих американців на полі бою в В'єтнамі, а потім за відтягнення себе з того поля бою з почуттям великого задоволення, що вони — ті політики-бізнесмени — накопичили капітал і допомогли Москві оpanувати Азію.

Фінансуючи власну загибел, вони будуть прокляті історією і майбутніми поколіннями колись вільних людей. А з ними і ми, якщо не зробимо все, що в наших силах, щоб тому запобігти.

12.IV.71

У ЛЯБІРИНТІ ПИТАНЬ

Українська політика її політики поза Україною, як і звичайні українці-патріоти поза межами рідних земель кажуть, що мають відповіді майже на всі питання не тільки з української проблематики, а й світової. Майже в кожній українській газеті ми щотижня знайдемо пару рецептів-порад, як визволити Україну, як переможно закінчити війну в В'єтнамі, як противіститись моральному розкладові так

званого вільного світу і т. п. Але нам хотілося б почути з вусіт чи з-під пера наших політиків відповіді на інші питання, на питання практичного порядку, відповіді прямі й зрозумілі, ясні.

Ось візьмемо для прикладу проблему арештів різних українських письменників, критиків і публіцистів в Україні, проблему їхньої т. зв. захопленної літератури та її поширення та-кож у вільному світі. Одні з нас ха-

паються за ті матеріали "самвидаву" обома руками, рекламиують їх, виводять авторів тих матеріалів в герой й мучеників спротиву проти поневолення України. Інші ж вбачають у тому нашу політичну засліпленість, а в особах авторів різних петицій і прохань та протестів до советського уряду вбачають своїх ворогів, ба навіть провокаторів і т. п. Одні выходять на вулиці міст вільного світу з демонстраціями в обороні арештованого в Україні Мороза, перевигдають писання Дзюби, Караванського, Сверстюка, твори Гончара, інші ж — поборюють ту літературу, в обороні заарештованих писемників чи критиків не виступають.

Обидні ці крайності знаходять собі прихильників серед нашої громади читачів. Усе залежить від того, як прихильники тієї чи іншої думки зуміють у пресі переконати своїх читачів. Часто буває навіть так, що читач, отримавши одну газету зі статтею якогось доброго журналіста, цілком і повністю з ним погоджується, але лише до тих пір, поки не прочитає іншого, теж добrego, автора, який зуміє його переконати у чомусь зовсім протилежному. Чи можна дивуватися такому станові речей серед нас, чи треба нарікати на таких читачів в бракові в них, мовляв, "хребта" або "перекопання" чи "міцніших зasad і поглядів". Всього того найбільше бракус якраз нашим політікам. Якщо ж воно, ті політики, твердять, що воно мають і "хребет", і "перекопання" і "міцні засади і погляди", то такі твердження часто-густо переборщенні. Приклад? Та їх сотні й тисячі! Щоб не називати по імені (це чомусь в нас називається "нападом", "оплогавленням", "цикуванням", "погрою мінитвом") і все ж пригадати правду, досить згадати, що маємо вчорацького письменника - антикомуніста й видавця, а сьогодні він друкує свої "твори" в комуністичній пресі в Україні, торгує з ними, а в його писаннях антикомунізм як корова язиком злизала...

І таких, як він у Канаді, маємо більше і всюди.

Щоб не називати по імені, та все ж сказати правду, пригадаймо подібне й у наших партіях: одна із них ще вчора розчинилася за самостійність (не кажемо про колір тієї "самостійності"), а сьогодні вона вже ставить під знак запитання, чи Україні та самостійність взагалі потрібно... Ще інша партія ще вчора не хотіла нічого спільногомати з діячами культури і мистецтва в поневоленій Україні, а

сьогодні сторінки її газет заповнені наполовину інформаціями про потребу тісних зв'язків... Ну, і скажіть, на милість Божу, на яку ногу мусить стати чітка, який ні політіком, ні діячем себе не вважає, лише хоче бути патріотом і щось зробити для добра нашої поневоленої батьківщини?

Або ось інша проблема з лябірінтом важливих питань без відповідей.

Це — проблема інтерпретації на-ми поняття і слова "українець". Ми скрізь наголошуємо рафінованість Москви, яка українця, який зробив щось видатне для країни і світу, називає "руським чоловіком", а того ж українця, який щось зробив зло в очах уряду ССРЧ чи й усього світу, не забуває назвати таки "українцем". Казав колись і Айнштайн: "Якщо моя теорія виявиться успішною, французи проголосять мене "світовим громадянином", а німці скажуть, що я німець. Але як теорія не матиме успіху, французи називатимуть мене німцем, а німці — жидом". Точнісінько так вони є скрізь, у тому числі й у нас: навіть жида на "-енка", якщо він жив в Україні й тепер щось сказав проти ССРЧ, ми називамо українцем, а якщо українець із діда-прадіда "-енко", але помагає Москві поневолювати нашу Україну, він у нас губить право називатися українцем. І це, може, й добре і правильно, у всякому разі, ми розуміємо такий підхід українців-патріотів до цього питання. Тільки не все розуміємо й не знаємо, як з таким підходом і з такою інтерпретацією можна щось зробити серед чужинців, наприклад, серед американських студентів?

Кажемо, горілка — зло, нарікаємо на витрату мільйонів доларів на неї тут, сумуємо з приводу поширення пінтики в Україні... А тим часом, будуючи церкви тут, найперше будуємо "зали", де можна пити ту горілку — навіть у піст, щоб... за ті трошки, мовляв, розбудувати церковне життя...

Таких питань так багато, що й газети не вистачить, щоб їх умістити. А від того, чи ми знайдемо відповіді на них, залежить і залежатиме успіх нашої боротьби за визволення України. Як довго ми будемо в лябірінті цих питань і парадоксів, так довго нема чого нарікати ані на долю, ані на "воріженців", ані на Америку — не від них залежить наше майбутнє й майбутнє нашої України, а — від нас самих. Тут, поза Україною, і там, в Україні.

ЧИ є СВОБОДА СЛОВА В АМЕРИЦІ?

Кажуть, у світі все відносне. Треба пісся до чогось порівняти, щоб зробити такий чи інший висновок. Тому, отже, якщо порівнати свободу слова в Америці зі свободою слова в Співдружиному Союзі, то на фоні найчорнішої дійсності в питанні свободи слова в ССР суперечка в ЗСА виглядає просто ідеальною: тут безмежна свобода життєвого й друкованого слова. Якщо ж, однаке, взяти до уваги конституційні та інші засади Америки, на яких мало б бути побудоване життя в цій країні, то свободи слова в Америці ще дуже далеко.

До того ж с паралоксальні подібності між свободою слова в ССР і ЗСА: як у Советському Союзі, так і в Америці зовсім вільно говорити й писати все, що кому зламається, проти... Америки, її устрою, її обраних провідників. Натомість, зовсім не вільно говорити й писати (навіть думати!) в ССР проти ССР. І дуже часто не вільно проти ССР говорити й писати також у ЗСА. Правда, у кожному такому випадкові знайдеться в Америці якесь "але" — моялив, не дали вам сказати слово на одному зіборні — дадуть на іншому, не дозволили через одну телевізійну станцію — дозволятимуть через іншу, не надрукувала одна газета ваших слів — надрукують інша. Завжди с якась можливість, і в тому корінна різниця між свободою слова в Америці й ССР.

Ось приклад "свободи" слова одного амер. військовика в Америці.

Георг Джесель був покликаний як гість взяти участь у телевізійній програмі станції еНБіСі 30-го липня ц. р. у вигляді інтерв'ю від Едвін Ньюмен. Чим же закінчилося те інтерв'ю?

Закінчилось тим, що Ньюмен жестом руків зупинив Джеселя на півслова і взагалі перервав передачу програми завчасно, не давши докінчити Джеселю сказати те, що він хотів. І ось чому.

Коли мова в інтерв'ю зайшла про моральний стан американських вояків в Єспанії й Англії, яких ціюто відвідав Джесель, цей американський па-

трює висловив своє незадоволення тим фактом, що великі американські газети постійно здаймають галас на вколо цього питання, усьому перевбільшуючи. "Звичайно, — почав говорити Джесель, — коли ви візьмете в руки «Правду», відбачте, «Нью-Йорк Таймс», то ви прочитаєте тільки про наркоманію вояків та про бойківства негритів малих дітей..." І він пояснив, що справа наркоманії серед американських вояків так перевбільшена в пресі, що це просто по-дитячому виглядає.

Подібну думку він висловив і про занепічлення повітря в Америці. Джесель якраз повернувся з подорожі по Америці з довідками і бачив прекрасну погоду з гарними повітрями. А потім додав:

"А візьміть в руки газету «Правда», відбачте, «Вашингтон Пост», і ви побачите в ній "сотні померлих від полушену - занепічлення повітря"...

І такого іронічного порівняння виливових американських газет до співтовариства «Правда» було досить для Ньюмена із еНБіСі, щоб запротестувати, назвавши таке порівняння Джеселя дурітим (силлі), на що Джесель відповів: "Ви маєте свою опінію, а я маю свою".

Розхвилюваний еНБіСівський урядник зупинив на хвиліну Джеселя, сказавши:

— Не можна обвиніувачувати газети, ніби вони комуністичні...

— Я не мав цього на увазі, — відповів Джесель. — Я цього більше не буду говорити.

— Я погоджуєсь, що ви більше цього не говорите, — сказав Ньюмен.

— Я тільки хочу сказати ще одну річ....

— Пропону, не говоріть!...

І на цюму Ньюмен урвав інтерв'ю, не дозволивши Джеселю сказати своєї думки мільйонам, що приглядалися передачі, хоч інтерв'ю мало б продовжуватися ще шоційменне три хвилини.

Однак хитрий еНБіСівець під планом "захисту чести" двох американсь-

ких газет, яких буцім то Джесель обвінчаває в комуністичності, накинув намордник на вуста американського патріота, який говорив правду американському народові.

Що можемо сказати міт про це? Чи форма вислову, якою користувався Джесель, згадуючи «Правду», вибачте, »Нью-Йорк Таймс« або »Вашингтон Пост«, була обвінчанням тих газет у комуністичності? Ніколи! Ні в якому разі! Яка різниця в даному випадкові, якої ідеології та чи інша газета? Факт з фактам: інформації «Правди» і названих американських газет бувають часто (дуже часто!) ідентичні, коли йдеться про опозицію Америки й американської дійсності. То чому не можна цієї правди сказати в очі мільйонам в телевізії? І що б сталося зі свободою слова в Америці і з усією Америкою, коли б влада в ній належала отаким еНБіСівцям, як той Ньюмен?

А до того ж, Джесель, коли Ньюмен його попередив, щоб не порівнював американських газет до »Правди«, пообіця цього більше не робити і хотів дещо більше сказати на порушенну тему, то ж яким правом Ньюмен заткнув вуста Джеселю? Оде так розуміють свободу слова магнати-власники механізації відігнув на публічну опішнію!

Та, па щастя, як сказано, все в світі вітіносне. Знайшлася і в Америці газета, яка докінчила інтерв'ю з Джеселем, і мільйони читачів довідалися, що саме хотів сказати американський патріот. А сказав він газеті »Інквайр« (2-го вересня 1971 р., на жаль, аж на 27-ї стор.) таке:

“Я хотів ліпше сказати народові, скільки гарніх речей існує в Америці... І чи це гріх — захищати Америку? Я просто не розумію, чому стільки людей із газет виглядають, що вони не люблять цієї країни. Це мене болить, бо я бачу так багато прекрасних молодих людей в нашому війську. Я жив з ними, вони чисті, гарні патріоті-

тичні молоді люди. Але ніхто про них навіть слова не скаже.

Нема сумніву, що існують безпоярядки в Америці... Але... сі стільки гарніх речей в Америці, але вам тяжко знайти про те будь-що в газетах”.

А далі Джесель підкреслив, що до телевізії мають доступ різні відомі особистості з негативними поглядами супроти Америки і дав приклад: «Мене зупинили в телевізійній програмі п.н. „Сьогодні“, але дозволяють Дженні Фонді говорити, що „Ніксон — свиня“ та інші страшні речі про З'єднанні Статті Америки...”

Що ж торкається війни в В'єтнамі, то Джесель так висловився в газеті: «Як я чув, після того, як ми залишимо В'єтнам, комуністи захоплять всю територію за одну годину, а потім Нову Зеландію, Австралію і Філіппіни і — думаю — можливо також Гаваї, а тоді і ЄСА».

Джесель думас, що ми потребуємо сильний людей у Конгресі: «Ми потребуємо більше сміливих людей, таких, як посадник м. Чікаго Річард Делей, Франк Ріццо з Філadelphії, посадник Лос Анджелесу Сем Йорті, губернатор Каліфорнії Реган і, звичайно, таких, як віце-президент Агню і президент Ніксон».

А що ж на те Ньюмен із еНБіСі після скандалуного кінця його інтерв'ю з Джеселем?

Він віправдався тим, що, мовляв, Джеселя було запрошено оповісти про свою подорож по американських військових базах, а не про його опінію про газети...

Що ж... Ньюменові, може, хотілося іочути про “зайвість” американських баз у всьому світі, про “аморальність” американських вояків, про їхню “брутальність” і “дегенерацію”, тобто про те саме, про що (і ліпше про те!) так радо пише »Правда« з Москви. Але цим разом не повелось... Слава Богу, ще не вмер американський дух свободи, не вмерла любов до правди, хоч і як тяжко тій правді входити на денне світло також в Америці!

Шпигуни на Заході

Ніхто й ніколи не знатиме точно, скільких советських шпигунів працює на Заході, але всі знають, що вся советська система тримається на сітці шпигунів КГБ в ССР. Ціла армія шпигунів існує й на території країн вільного світу. Досить згадати, що тільки з однієї Британії видалено недавно понад сотню за одним разом. А скільки їх в Об'єднаних Надіях? Від найбільшого дипломата до прибиральниці і куховарки — всі вони в тій чи іншій мірі заангажовані для шпигунської діяльності.

Правда, не спіть і ФБІ, але між ФБІ і КГБ є величезна різниця: американське Федеральне Бюро базує свої акції на доведених фактах, натомість КГБ має необмежені повновласті. Щоб поставити когось перед судом в Америці на основі дослідів ФБІ, ті досліди мусять мати дуже переконливі докази проти того, кого обвинувачується, інакше й ФБІ стає об'єктом критики з боку преси, радіо, телевізії й усієї публічної опінії. КГБ ніякої преси чи публічної опінії боятися не мусить, бо вся преса-пропаганда завжди рука-в-руку з КГБ. Це в самому ССР. Але в країнах вільного світу КГБ мусить діяти дуже обережно. Та все ж і тут для КГБ працювати легше й вигідніше, ніж для ФБІ. Знаходяться бо ідіоти серед редакторів - видавців газет у вільному світі, які й тут намагаються створити райські умови для праці КГБ. Досить пригадати, наприклад, що в одній газеті в Німеччині недавно була стаття на це, в якій стверджувалося таке: в зв'язку з політикою "зближування" Зах. Німеччини під керівництвом Брандта з Москвою советським шпигунам буде легше працювати в Зах. Німеччині. І це добре. Хай собі працюють. Бо чим більше ті шпигуни будуть поінформовані про Зах. Німеччину й її народ, тим скоріше вони переконаються, що німці зовсім не хочуть війни з Сов. Союзом, і про ції свої добрі враження німців шпигуни будуть інформувати свій уряд, від чого й наступить справжнє відкриття у співвідносинах обох країн; буде тривкий мир... .

Коли б на Заході була мода запрограмовувати деяких політиків до божевільних закладів, то автора тієї статті разом із редактором варто було б негайно туди переселити. Не бракує таких і в Америці.

А тим часом Зах. Німеччина наводжується шпигунами немилосердно. Здебільшого це особи з-поміж самих німців зі Сх. Німеччини, яким легше ін-

фільтруватися в Зах. Німеччині. Із достовірних джерел із Бонну повідомляється, що 80% усіх шпигунів у Зах. Німеччині є зі Сх. Німеччини, а решта з Чехо-Словаччини та СССР. Але всі вони працюють скороновано під керівництвом совєтського КГБ. Ще перед побудовою "мури ганьби" поміж двома частинами країни в Зах. Німеччині було вже 10 тис. комуністичних агентів.

Щождо Америки, то Джек Андерсон із Вашингтону стверджує давно відому істину ще раз: центром советського шпигунства в Америці є ООН в Нью-Йорку. Пригадується, що за останню декаду з Америки було виселено лише 11 советських шпигунів з Об'єднаних Націй, але що ФБІ назираючи досить доказів про шпигунську діяльність багатьох інших — і що з ними робити? І тут є корисна лише доля КГБ логіка американської влади: виселити одних — прийдуть на їх місце інші люди з СССР, які будуть знову ж шпигунами... Виходить, пощо заливати собі клопотів, коли ще нічого не поможет? Дивна самовбивча логіка!

Але є іще одна причина побажливості американського уряду супроти шпигунів із СССР: бажання утримання добрих стосунків поміж обома країнами. А якщо виселити советських шпигунів, то, мовляв, совети виселять з СССР таку же кількість американських дипломатів в порядку відплати, хоч ті дипломати й піякого шпигунства не ведуть. І тоді буде проблема: ким їх замінити?

Такі розумування американського уряду, звичайно, утруднюють працю ФБІ або й зводять її іподії напівнець.

Зле, коли в країні органи безпеки своїм терором користуються безмежною гегемонією, служачи поневолювачем народу і народів, але ще гірше, коли в країні органи безпеки не користуються підтримкою власного уряду задля утримання свободи народу і захисту його від ворога.

6.XII.71

Майбутнє світу — в руках молоді

Недавні вибори в деяких містах і стейтах Америки до місцевих урядів, а подекуди і в Канаді, пройшли під знаком участі молоді в голосуванні. Відносно недавно, після довголітніх вимог молодих людей, прийнято закон про право голосу молодих, починаючи від 18 років життя.

Просто дивно їй незрозуміло, чому так довго молоді люди мали боротися за це право. Адже воно таке логічне, потрібне і корисне, що ніякі аргументи проти такого права сьогодні не можуть бути популярні. Якщо 18-річний юнак має право вимирати на полі бою за свою волю і батьківщину, якщо йому довіряється рушниця і гармата, то як досі йому не довірялося дати свій голос у виборі уряду й законодавців в країні? На нашу думку, коли б молоді люди вже віддавна мали це право, могло б бути менше тих неприємностей, що ми були їх свідками, а молоді люди ініціаторами.

Ясна річ, тут не йдеться про ту розбишацьку частину звиченої молоді, що руйнує, палить, лише протестує, а не буде, не плянує щось корисне для своєї батьківщини. Ми не віримо, що молоді не можна довіряти, бо вона, мовляв, занадто буйна, нерозважлива, вітряна. Недавні вибори в ЗСА, в яких взяли участь молоді люди від 18 років починаючи, ствердили, що назагал американська молодь — здорована, патріотична, конструктивно думаюча. До деяких місцевих рад — міських чи стейтових — ввійшли цим разом зовсім молоді представники американського народу. Подібно справа мається і в Канаді. І ми віримо, що молода кров, запал молодих патріотів будуть використані лише на добро країни та окремих міст і селищ цих країн. Майбутнє бо світу — все рівно в руках молоді. І скільки б ми, старші, не фантазували, що це ми, старші лише, мудрі і логічно думаючі, життя доводить щось інше: згадаймо великі зміни в житті багатьох сьогодні вільних країн — в якому віці були ініціатори реформ чи поступу до кращого? А в якому віці були наші, українські, діячі в сфері політики, мистецтва, літератури, що залишили після себе найкращі спогади про них? Не в віці річ. Річ у якості людини. Адже ми самі і в газетах, і на зборах-академіях вічно нарікаємо, що молодь не проявляє ініціативи в громадському житті і проводі нашого життя на чужині. Треба сказати, що американська молодь ту ініціативу проявляє. А між американською молоддю також багато нашої молоді.

Тож ми чуємо прагнення розлючати кампанію за участь нашої молоді в канадійському й американському політичному й громадському житті. Хай серед кандидатів на членів місцевих, містових, провінційних чи стейтових урядів будуть також наші юнаки й юначки! Якщо ми не зуміли дати їм поле попису в наших, часто до неможливості розсварених партіями, громадах, заохочуймо їх до праці й діяльності в американському й канадійському політичному й громадському житті. Там теж не без сварок. Але бодай вилів американських чи канадійських політичних і громадських організацій дуже великий на майбутнє Америки і Канади, а з ними і всього світу. Боже раз — майбутнє світу — в руках молоді!

ІЗ. XII. 71

Символи і реальність

Тому, що один із американських конгресменів висі пропозицію до Конгресу, щоб виключити союзницьку Україну й Білорусь із Об'єднаних Націй (це після вигнання звідти Формози), бо вони, мовляв, теж не є самостійні країни, а лише дві республіки в складі СССР, серед українських політиків створилося замішання: Як то так? Треба боротися за утримання України в ОН. Бо режим, мовляв, проминаюче явище, а статус України як держави залишається. Україна, мовляв, правно існує як держава, хоч і поневолена. Треба затримати Україну в ОН. А як визволиться Україна з-під Москви, тоді, значить, лише замінемо представників іншими людьми, і все буде в порядку. А покищо хай буде вона там так, як є!

Пошо вона має бути там? — дозволяємо собі запитати наших українських політиків. Так, просте їй ясне питання: пошо вона має там бути? Щоб давати перевагу Москві голосувати втрічі сильніше, ніж будь-який інший країні в ОН? Чи місце в ОН представників будь-якої країни — це лише символи чи реальність? На стільцях з надписами "Україна" й "Білорусь" сидить хтось — жива людина, яка когось презентує і діє в користь того, кого презентує, чи то — порожнє місце, наповнене "духом" чи лише символічний пам'ятник чогось чи когось?

Дивно, що якраз ті, що найгарячіше захищають сенс існування в Німеччині УНРади, піби ж українського уряду УНР з живими людьми на стільцях, з таким же запалом захищають стільці УССР в Об'єднаних Націях, де теж сидять живі люди, які України не презентують. Шо за парадокс! Де сим-

воли, а єре реальність? І кому її яка користь з того, що УССР є сьогодні в ОН?

Крім Москви, пікто з того користі не має. Не маємо її ми і наш народ в Україні. Навпаки, ми самі собі шкодимо, ставимо себе в смішне положення перед очима чужинців, коли розтинаємося за утримання УССР при ОН. Що статус України як советської республіки ніби існує — це правда, але ж прийнято УССР в ОН зовсім не тому, що члени ОН визнають той статус чи визнавали тоді, коли Сталін насильно вхав туди УССР і Білорусь. Адже всі знають, що то була лише "подачка" Сталінові, і нікто з великороджав не керувався тоді (ані тепер) тим істинним статусом, пішовши на руку Сталінові. Що ж поможет тепер кричати про статус, коли на стільчиці УССР сидить московський прислужник? Не символ, не "дух", а живий, реальний ворог України. І ми маємо за нього боротися перед чужинцями, щоб він там сидів? Тільки заради того, щоб утримати в своїй уяві статус України в ОН. Його, того дійсного, вільного статусу, там нема її ніколи не було. Наш статус є в історії, а сьогодні він також лише в історичних документах чужинців, на які члени ОН не звертають підкоші уваги. А якби її звернули увагу на наш статус, якби визнали той статус, то в справі представника від України до ОН звертатися б не до Москви. Цього не було її нема. Отже, наш дійсний статус ігнорується, а УССР є в ОН. А ми кричимо про наш статус і... теж тримаємося УССР в ОН. І це називається реальною політикою?

Було б куди логічніше, коли б ті наші політики, що так багато говорять про статус української держави, коли мова про членство в ОН, вимагали б викнення советського вельможі зі стільчиці УССР і замінення його хоч би й представником від українського екзильного уряду УНР. Адже вони, ті політики, визнають той наш екзильний уряд. Чи знову лише символічно? Ні, ні, щось не в порядку з поняттями наших політиків про символи і реальні речі в політиці сучасного.

Звичайно, Формозу не можна порівнювати до України, але викнення представників Чан Каї-шекового уряду з ОН свідчить про викнення на смітник статусу його як репрезентанта всього Китаю, хоч той статус, як і статус самостійної держави України, таки існує в історичних документах і досі, і нікто його не відкликав. Отже, в ОН існує найбезпardonніша несправедливість і пряме шахрайство на світову скалу. А ми, радіючи з приводу членства УССР в ОН, виявляємо себе наймізернішою жертвою

того шахрайства. І все це заради... символів, стату-
су, якого ніхто в ОН не визнає...

На нашу думку, тільки після зміни режиму в
Україні і після її усамостійнення де-факто і де-юре
нам слід думати про її членство в ОН, та її то лише
в тому випадкові, якщо та міжнародня організація
буде такою, якою вона сьогодні не є. 27.XII.71

Терор і повітряні пірати

Люди у всьому світі з надзвичайним напружен-
ням слідують за кожним випадком повітряного
піратства, а ті, що знаходяться в захопленому літа-
кові, переживають трагічні хвилини, години, а іноді
і дні. І ні одному з нас не хотілося б бути на захоп-
леному піратами літакові і тримтіти за своє життя.
Акти піратства, якщо бандити мають лише одну мету,
захоплюючи літак: придбати побільше грошей і втек-
ти від відповідальності за свої кримінальні вчинки,
ми называемо терором злодіїв. І в такій інтерпрета-
ції тих вчинків ми всі однозідні.

Але нема однозідності в інтерпретуванні подіб-
них актів не для власної наживи, а з політичних мотивів, коли людина захоплює літак для того, щоб
втекти з країни такої політичної системи, в якій во-
на не може її не хоче більше жити. Одні трактують
такі акти піратства за віправдані, інші ж не хочууть
робити різниці, навіть якщо такий політичний пірат
випускає на волю всіх пасажирів літака, але готовий
висадити в повітря літак, залогу і самого себе, якщо
йому не уможливити втечу з даної країни. Як же
ми, українці, мусимо дивитися на такі події?

Наш статус зовсім відмінний від майже всіх ін-
ших народів світу. Ні один народ у світі не поне-
волений так, як український та інші народи під со-
ветами. Майже з кожної країни світу людина має
право і можливість вийхати, якщо її не подобається
там жити. Ніхто її нікого в світі не позбавляє волі
або її життя лише за те, що людина висловлює ба-
жання вийхати геть із даної країни. В СССР, нато-
містъ, таке бажання трактується урядом як злочин,
зрада. І все ж чомуся актів піратства, захоплюван-
ня літаків і втечі ними до інших країн у Советсько-
му Союзі нема або майже нема. Чим це пояснити?

Найперше, тим, що СССР — це не Америка: там
кожний знає, що советський уряд не задовольнить
вимоги будь-якого піратського; навіть, якщо в гру вхо-
дитиме життя сотні людей на літакові, а не сам лі-
так із залогою, совети зроблять все від них залежне,

щоб не допустити до втечі політичного пірата. Поруче, люди там знають, що майже кожна країна так званого вільного світу відасть такого пірата назад в руки совєтів, ігноруючи політичні мотиви вчинку пірата, потрактувати його як злочинця, терориста. Вони ж бо, країни вільного світу, ось уже роками борються за те, щоб усі країни видавали їм захоплювачів літаків. І це останнє ми дуже добре розуміємо і схвалюємо, бо американські чи інші пірати — це здебільшого справжні злочинці. Не так в ССР.

Та все ж "епідемія" захоплювання літаків може перекинутися і розповсюдитися і на підсоветську територію. І якщо таке станеться, то підсоветські пірати, напевно, не будуть вимагати мільйонів рублів та парашутів, щоб ухідти з жити в тому ж ССР на широку ногу, не працюючи. Вони будуть вимагати болі собі, тобто безпечного азилу в якісь іншій країні, або й болі тому чи іншому політичному б'язнезі в ССР або й групам б'язнів. І як ми будемо реагувати на такі акти піратства, особливо, коли такий політичний пірат звільнить евентуальних пасажирів та буде готовий висадити в повітря літак із залогою і самого себе, якщо його вимоги не будуть відповідно задоволені?

Думасмо, що в таких можливих випадках не може бути загальної формулі нашого реагування — ми мусимо аналізувати й оцінювати та трактувати кожний окремий випадок, кожну окрему подію. Бо скільки з нас, українців в Канаді чи Америці, таких, що були б у тих роках готові, коли б була така надія, висадити в повітряsovєтський літак разом із собою взамін за найменшу надію і сподівання таким актом змусити совєтів випустити на волю ще живого в в'язниці рідного батька й уможливити йому й собі втечу закордон?

Тож не спішімо з осудами подібних подій, якщо вони будуть в недалекому майбутньому над підсоветською територією, впливаймо на підготовку відповідної опійній трактування тих подій країнами вільного світу, бо... ситий голодному не вірить...

Як довго існуватиме Різдво?

До різдвяних карток я рідко коли пригляджаюся — скоріше дивлюся, від кого вона. Та їх картки самі по собі чиже завжди однакові. Особливо украйнські. Ми щодо цього досить таки традиційні, щоб не сказати архайчні: ті самі малюнки на картках, ті самі слова - привіти...

Американці щодо цього більше оригінальні, щоб не сказати творчі, не кажучи вже про модерність. Отож одни таку модерні і дуже оригінальну картку отримав я цього року напередодні Різдва. І ось чому називаю її незабутньою.

Але спершу про її зовнішній вигляд. Малюнок на ній — ребус для мене. З якого б боку я не глянув на цього — нічогісін'ко не второпаю в тому малюнкові. Деякі модерністи бодай назву свого творства подають: намалюють, наприклад, сонце з рогами, а на ньому людську голову з одним оком, а спереду (не заду!) ще й хвіст котячий причеплять і підпишуть — "Закоханий жеребець" — і я вже знаю, що то таке. Хай і не в силі своїм обмеженим розумом забагнути гіантського задуму автора, зате ж бодай знаю, як називається той твір генія... А тут, як сказано,

тільки підпису. Самі ті піктограми червоні, сині та бурі плями її якісь чудернацькі лілії на картці. Якби я її знайшов десь біля стілу якоїсь дитини на підлозі, то подумав би, що дитина просто розшила пенараком всі фарби на папір — і все. Але ж тут картка з поштовим штемплем і адресою знаної мною людини з високою освітою, вродженою інтелігентністю і глибокою побожністю, тож розкриваю і читаю лиши одне речення в ній гарним друком...

Та перш, ніж зачитувати те речення, мишу тут призначатися, що я щороку напередодні Різдва питую сам себе часто: як довго існуватиме Різдво в світі? А питую тому, що, як бачу, одні святкують Різдво, бо віять в народження Спасителя Ісуса Христа, інші святкують, бо цього дня — державне свято, ішо інші — очікуючи подарунків і привітів від приятелів, друзів і рідних. А є їй такі, що "святкують" Різдво, бо воно приносить їм добре фінансові прибутки. Але — як довго? Як довго існуватиме Різдво на світі?

Адже визнав найвищий суд в Америці молитви в школах "неконституційними", то чи не визнає колись і Різдва "неконсти-

тхційним" святом державним? Чи в сучасному та майбутньому світі технологічних досягнень, матеріальних здобутків і моральних забурень не дійде до масового безбожництва настільки, що й Різдво стане зайвим? Та ѿ ті, що

свогодні ще роблять гроші на різдвяному "бизнесі", чи не придумають якщо іншого "бизнесу", щоб заробити — вони ж до на все мастаки - мистці? ..

Отакі то гідні питання лізли мені в голову тороку напередодні Різдва. Аж ось та незабутня різдвяна картка з модерним малюком назовні, я-

кого я не в силі збагнути, та з одним - однією кратким реченням всепедині картки затином друком: "ЯК ДОВГО ІСНУВАТИМУТЬ ЛІТИ І СНИ-МРІ-СПОЖИВАННЯ НА СВІТІ, ТАК ДОВГО БУДЕ РІЗДВО..."

І підпис особи, що прислала картку.

Спочатку я подумав, що ці слова належать якомусь безбожникові, який всю містерію Різдва хоче звести до дітей і дитячих прій-сподівань отримати якийсь подарунок у той день — і все. Але чим довше і глибше вчитувався в ці слова, тим більше знаходжу відповідей на своє питання: як довго існуватиме Різдво на світі?

З.І.72

“Нацменами” там і тут

“Нацменами” в ССР називають представників національних меншин. Правда, в Україні українців “нацменами” ще офіційно не називають, але Москва поводиться з ними так само, якщо не гірше, як і з іншими, меншими по кількості, народами, що сьогодні в орбіті Советського Союзу. У всякому разі, відсоток українських політичних в'язнів у таборах примусової праці незрівняно більший у співвідношенні до кількості українського населення в країні, ніж, скажемо, росіян. Натомість, коли мова йде про привілеї і права українців, то відсоток утримуваних українців незрівняно менший, навіть враховуючи і тих “українців”, що гірше наставлені супроти України, ніж самі росіяни. А кожна спроба українців дістати більше прав і привілеїв трактується як “буржуазний націоналізм” і т. п. та карається нарівні з державною зрадою.

Не те в Америці. Хоч тут нема ані національних республік, областей чи стейтів ні теоретично, ні практично, ті, що вважають себе національною меншиною в країні, відверто борються за свої права і привілеї, оперуючи часто арифметичними даними та відсотками в свою користь. І якщо в ССР відсоткові дані тримаються в таємниці, то в ЗСА дуже часто вони публікуються, і ми знаємо, який відсоток, наприклад, муриків у в'язниці, при тому не з політичних причин, а кримінальних. Знаємо також, який відсоток тих чи інших “нацменів” на таких чи інших посадах у цій країні. І хоч тих “нацменів” ніхто за нацменів не вважає, а їх представників оцінюють по їх якості, освіті чи працевздатності і здібностях, а не по расі, походженню чи вродженій-рідній мові, бувають, звичайно, випадки й застежень чи певного роду дискримінації, проти чого зчиняється ціла буря в пресі, радіо, телевізії, на вулицях, кампусах і навіть у законодавчих органах влади. І це до деякої міри добре. Ми, українці, також не хочемо, щоб нас в Америці чи в Канаді вважали за якихось другорядних ‘нацменів’, і масовою твердою поставою ми здобуваємо собі більші права і привілеї.

Але бувають в Америці такі перебільшення-переборщення з тією боротьбою за свої права т. зв. нацменів, що просто жах. Таким жахливим перебільшенням є, наприклад, сьогоднішній рух так зв. чіканос, тобто американських громадян мексиканського походження.

Ми можемо розуміти чіканос, що вони здебільшого незаможні люди через брак належної освіти і професійної підготовки. Вони виконують здебільшого саму звичайну "чорну" роботу по фабриках і підприємствах Америки. Їхні вимоги щодо матеріальної допомоги для осягнення освіти та покращання їхнього майбутнього ми цілком підтримуємо. Але чи можна зрозуміти ось хоч би такий цікавий випадок і ще "цикавишу" логіку деяких провідників чіканос, як в одному з університетів у стейті Колорадо?

Спеціальна організація чіканос вимагає від адміністрації університету, щоб кількість новоприйнятих професорів на університет була так розподілена, щоб професорів - чіканос у відсотковому відношенні було прийнято стільки, скільки у відсотковому відношенні є населення чіканос у стейті. У стейті Колорадо є 250,000 чіканос, а в тій області, де університет, 18% населення є чіканос, отже, виходить, що й професорів-чіканос мало б бути 18% у тому університеті?

Чи не цікава логіка? Приймайте, отже, на посаду професора не згідно з освітою та здібностями, а аритметично-відсотковою "логікою": маємо 18% населення чіканос (з дітьми і т. п.), отже вибирайте з них собі й професорів! Те саме й на підприємствах: потребуєте сто машиністів, беріть 18 чіканос, хоч би вони й ніколи машини в руках не тримали! Інакше, мовляв, несправедливість діється чіканосам.

Звичайно, ніхто таких вимог поважно не бере, але вже сам факт таких вимог, а при тому ще й погроз на адресу адміністрацій різних підприємств і навіть університетів в разі недотримання вимог — це поважна річ. І промовиста у порівнянні зі справдою безправними "нацменами" в Советському Союзі . . .

І7. I. 72

Шахрайство в ОН

Боже, якого галасу наборили американські газети, коли американський уряд хотів законним порядком притягти до відповідальності тих, що викрали таємні документи і передали їх пресі, якій, в свою чергу, уряд хотів законно (через суд) заборонити публікацію тих до-

кументів! Тоді газети почали писати - лементувати про "брак свободи преси" і тому подібні нісенітниці. Кажу "нісенітниці", бо нема на світі вільнішої преси, ніж американська, зокрема в справі паплюження власної країни і потурання комуністичній пропаганді.

Але ось сталася кривда двом журналістам на світовій арені, і великі газети американські десь майже на останній сторінці малими літерами подають цю новинку, і нема ні протестів, ні лементу - крику про "брак свободи преси" на світовій арені й на американській землі.

Ми привикли самі себе паплюжити, і нарікаючи, що в українській публіцистиці й журналистиці нема етики, нема колегіяльної співпраці - лінії. Це правда, і це зло. Але не краще справи стоять і в американській пресі. Не дуже багато етики і в ній, тільки що брак тієї етики так уміло й хитро - мудро затушовується, що все ніби в порядку в тій ділянці американського т. зв. демократичного життя.

В Об'єднаних Націях сталося ще одне велике шахрайство після виключення Тайвану з членів тієї світової говорільні-цирку: новий Генеральний Секретар ОН австрієць Курт Вальдгайм заявив, що він солідаризується з рішенням по п'єреднього Ген. Секретаря У-Танга щодо вигнання з ОН і двох китайських журналістів пресової агенції Тайвану.

Насувається питання: чому ті два журналісти так мішають босам в ОН? Адже Об'єднані Нації мали б бути не закритою від усього світу "коломий-

кою" — про працю ОН мали б знати всі народи світу через своїх журналістів, які кожний по-своєму інтерпретували б події в ОН. У цьому ж ніби й вся "заковика" демократичності і свободи преси. Та не так думають боси в ОН. Ім потрібна "демократія" лише тоді, коли треба мати вільну руку в комуністичній пропаганді на форумі ОН. Коли ж ідеться про виразно антикомуністичні сили, націоналістичні, тоді кінчається всяка демократія і починається найбезпardonніше шахрайство на всесвітню скалю. Не чим іншим, як тільки шахрайством, можна оцінити і виріщення Ген. Секретаря ОН вигнати нелюбих йому тайванських журналістів. А шахрайством (це досить міцне слово - окреслення) його називаю тому, що ось як "пояснив" новий Секретар ОН, чому він за викинення китайських націоналістичних журналістів: бо обидва вони "репрезентують державні пресові агенції. Коли б вони були від приватних агенцій, мосрішення, можливо, було б інше".

Оце є шахрайство серед білого дня. Поперше, якби ті журналісти були від приватних агенцій, то рішення, "можливо", було б інше. Можливо, але не обов'язково. Іншими словами: якби вони були

від приваних агенцій, то я знайшов би іншу причину, а таки вигнав би їх з ОН... Але й це ще не верх крутийства. Верхом крутийства-шахрайства є факт самої згадки про державні агенції, від яких працювали ті журналісти. А від якої агенції, дозвольте запитати вас, герр Курт, працюють під вашим носом в ОН совєтські журналісти? Від приватної чи від пайбрехли-

вішої державної агенції ТАСС? Чому ж їх не виганяєте?

Та чи варто тратити час і папір на коментарі світових шахрайських потягнень в ОН? Вони були, є й будуть, бо їх уся та організація існує для протегування шахрайства в усьому світі ціною волі і грошей ще більш-менш вільних народів земної кулі.

7.II.72

Свобода — на продаж

Існує в світі переконання, що американці назаг добрі "бізнесмени", що в Америці все продається, навіть якщо нема вивіски "Фор Сейл": досить запропонувати відповідну для власника ціну, і він продаст. Так роблять добрі "бізнесмени". А погані? Погані іноді продають так, що майже віддають даром, не отримуючи взамін нічого від другого й частини "проданого".

Таким поганим "бізнесменом" виявився през. Р. Ніксон. Він "продав" свободу вільного народу Тайвану (Формози) пекінським комуністичним "босам", не отримавши взамін нічого, крім комуністичного ножа за пазухою супроти інших вільних народів Азії, зокрема Японії й інших. А що наше обвинувачення Нікxона досить важке, мусимо його обґрунтувати, що с дуже легко на підставі підписаного ним і хомуністами в Пекіні спільному комюніке.

Ніксон погодився трактувати Формозу як частину Китаю і пообіцяв ступнево, але в кінцевому результаті повністю відтягнути американське військо і військові устаткування з Формози. Правда, він висловив своє зацікавлення в "мирному полагодженні" питання Формози поміж самими китайцями, але яке може бути "мирне полагодження", коли комуністичний Пекін заявив ясно і недвозначно, що питання "визволення" (якоже! — визволення) Формози — це внутрішня справа Китаю. А що през. Ніксон погодився, що Формоза і Пекін — це все Китай, то її долю народу на Формозі ясна: їхня свобода вже сього дня продана в комуністичну неволю.

Щожео “пожа за пазухою” супроти вільних народів Азії, то він, той піж, виглядає дуже помітно з-під носа того комюніке. Бо про який мир чи надію на мир фантазував Ніксон у своїй промові після повернення з Китаю, коли китайська частина комюніке ясно говорить, чого хочуть і до чого будуть все своє життя прямувати в Пекіні: »Пекін підтримує зусилля-боротьбу всіх “поневолених народів і націй”...«, »Пекін особливо міцно підтримує японський народ у його боротьбі за побудову незалежної, демократичної, миролюбної і нейтральної Японії«. Виходить, отже, Японія — це поневолений народ, який не має ані незалежності держави, ані демократії... Треба, отже, сподіватися “визволення” і Японії при допомозі червоного Китаю і завести там “демократію” на зразок червоно-китайської. Оце той “мир”, який бачить у сні наш президент після однотижневого побуту в Пекіні, і тим “миром для поколінь” затуманює очі нашим дітям і внукам, яким прийдеться вмирати ще в бльшій кількості, ніж дотепер, бож після никсоновської ери капітуляції прийде ера справжніх борців за свободу в Білому Домі, яким прийдеться важко боронити волю американського народу, не боронячи перед тим волю інших народів Азії, в тому числі й Японії. Отже, не надію на мир привіз із собою Ніксон із Пекіну, а запевнення червоних китайців про майбутнє кровопролиття в Азії. А після того і не тільки в Азії.

Як міг през. Ніксон підписати таке комюніке, в першій частині якого китайська сторона ясно й зрозуміло заявила про “підтримку боротьби всіх поневолених народів і націй”, про “міцну підтримку” японського народу в його боротьбі проти свого уряду, а в спільній частині того ж комюніке говориться про те, що “Китай має утримувати стосунки за принципом респекту суверенітету і територіальної недоторканості всіх країн” — без агресії і інтерференції? Адже одне виключає інше! Де ж був “справжній” президент Америки і невідступний “ангел”-дорадник Кіссінгер, коли Ніксон підписував такий консенс? Чи, може, в тому й заключається вся геніальність того “дорадництва”?

Але в одному таки домовилися червоні китайці з нашим президентом: шляхом так званих контактів і “мостів”-обміну залити нашу країну комуністичною пропагандою (як це робить успішно Москва в формі “культобміну”, посилаючи нам сотні своїх пропагандивних кінофільмів, книжок, газет, журналів, співаків і просто шпигунів усіх рангів) — це називати-

меться культурним і журналістичним "обміном", а науковим, технологічним обміном та торговельним "бізнесом" червоні в Пекіні отримають усе, що їм бракує для підготовки "визволення" всіх "поневолених" в Азії й усьому світі, в тому числі і в Америці.

20.3.72

РАТИФІКАЦІЇ І РАТИФІКАТОРИ

Світ напруженій тепер також з приводу двох важливих документів, які чекають своєї ратифікації відповідними державними законодавчими органами або представниками, так би мовити, народів окремих держав. Кажу "так би мовити" представниками народів, бо насправді — від найдемократичніших країн у світі до найтоталітарніших — ніхто й ніколи не питає народ, чого він хоче або чого не хоче. Особливо, коли йдеться про ратифікацію будь-якого міжнародного договору чи світового закону або якоїсь умови світового маштаbu.

Зараз, наприклад, уряд Зах. Німеччини на чолі з Брандтом веде шалену кампанію серед членів німецького парламенту, щоб вони ратифікували, тобто схвалили давно ним зроблену умову з Советським Союзом і Польщею. Та умова, як үсім відомо, — це самогубство для Німеччини. Якщо та умова буде ратифікована, совєти будуть мати повне — і фактичне і юридичне — право величезного впливу на життя німців та вирішувати їх долю. Серед опозиційних голосів ми

чуємо... іrostе твердження: Брандт продав Німеччину Москві. Навіть не продав — даром віддав її на поталу СССР. Єдине, що він виторгував тією умовою — це "великодушність" Москви час від часу допустити західніх німців відвідати східніх у розділеному муром Берліні. Із соціалістичної партії Брандта вже втікають колишні члени тієї партії, щоб не нести ніякої відповідальності за таку самогубну умову Бонну з Москвою. Іде, отже, також шалена кампанія проти ратифікації загаданої умови. Ратифікують чи ні? — це питання, що тривожить німецький народ сьогодні. І нікому не прийде думка в голову — запитати народ шляхом плебісциту про це. Де Голя називали майже диктатором, а тим часом він більше таких важливих питань ставив "руба" перед народом шляхом плебісциту, ніж "справжні" демократи інших країн.

Прихильники ратифікації твердять, що тільки подібною умовою з СССР можна сподіватися відпружження в Європі і певної гарантії миру між СССР і Німеччиною.

Подібними сподіваннями дурять себе і “великі світу цього” на форумі міжнародного плятформи — рупора комуністичної пропаганди — в Об'єднаних Націях: і там очікують і вимагають ратифікації міжнародного закону щодо народовбивства, який уже 23-ий рік лежить папером “під сукном” Об'єднаних Націй, бо досі, хоч і ратифікували його 75 держав, між ратифікаторами нема деяких великих держав, в тому числі й Америки. Іде, отже, і тут шалена кампанія за ратифікацію цього договору - закону, згідно з яким треба б засуджувати і поборювати масове мільйонове мордування людей... І взяті демократи вірять, що коли б цей закон був підписаний такими великими, як СССР і ЗСА, то... хто їх знає, в що вони вірють? Мабуть, у переродження советських народовбивців в анголів і святих тільки тому, що ратифіковано такий закон.

У всій ці ратифікаційній “коломийці” у всьому світі ігнорується один важливий — найважливіший — факт: не в ратифікації будь-якого договору,

закону чи умови справа, а в самих ратифікаторах. Треба бути сліпим наївником, хоч і з дипломатичним портфелем, щоб вірити в поважність московських головорізів при ратифікації будь-яких умов і законів та сподіватися справжнього відпруження, гарантії миру чи гарантії проти народовбивства лише тому, що Москва підписала-ратифікувала той чи інший закон чи умову. Можна списати цілу книгу лише назвами всіх тих домовлень і законів, що їх московські вельможі попідписували протягом півсотні років і... повинидали на смітник, якщо вони їм заважали в їхній народовбивчій політиці чи в політиці підготовки світової революції або й просто агресії.

Тому кожна ратифікація кожної умови поміж будь-якою країною вільного світу і Советським Союзом — це одностороннє зобов'язання вільної країни і жодне зобов'язання для СССР. На практиці, отже, це свідоме самозв'язування вільної країни у користь СССР.

З. IV. 72

Жертви “в'єтнамізації”

Здавалося б, про жодні жертви т. зв. в'єтнамізації не слід говорити, бож все ніби в порядку: американські вояки щомісяця залишають В'єтнам і

повертаються додому, всяким пролівим і просто комуністам нема чого демонструвати і протестувати в Америці проти уряду, бож президента Ніксон робить якраз те, чого вони давно хотіли — залишає В'єтнам в'єтнамцям, хай собі голову ластять з тими комуністами з півночі самі. Ніксон ніби виконує свою обіцянку щодо закінчення війни в В'єтнамі, і вона, певно, буде закінчена напередодні президентських виборів у ЗСА, і Ніксон знову буде президентом. Не беремося тут судити-злословити, чи це збіг обставин чи політична гра нашого президента, що якраз тепер "кінчается" війна в В'єтнамі, але американські матері й батьки, молоді жінки, брати і сестри не мусітимуть тримати за життя своїх синів, чоловіків, братів, а діти будуть мати своїх батьків біля себе. Правда, виникає дуже болюче питання з того приводу до президента і всіх заправил у Вашингтоні: а пощо ж вони гнали на смерть тисячі молодих американців протягом останнього десятиріччя? Чи още аж тепер в'єтнамці в Півд. В'єтнамі стали аж такі сильні, мудрі й озброєні, що можуть самі собі дати раду з комуністичною агресією з півночі? А якщо так, то як же це так вийшло, що враз — за рік-два — стала можлива т. зв. в'єтнамізація, а раніше ні? I взагалі — що таке в'єтнамізація? Чи її справді південні в'єтнамці в силі зберегти свою країну від комуністичної агресії?

На це останнє питання всі заправили Вашингтону, відвідавши В'єтнам, відповідали позитивно. А насправді?

Насправді ситуація в В'єтнамі виглядає зовсім інакше — зло виглядає. Настільки зло, що всі оті заяви її декларації спеців із Вашингтону про те, що південні в'єтнамці дозріли до того, щоб власними силами захистити свою країну — чистої води пропаганда. Досить переглянути газетні повідомлення з тієї частини світу про стан боротьби вільномовних в'єтнамців проти комуністичного агресора, щоб переконатися, що "в'єтнамізація" — це початок кінця існуванню такої-сякої волі в Півд. В'єтнамі. I якщо та країна не буде комунізована ще перед виборами в ЗСА, то після тих виборів це станеться паневно. Не треба бути аж великим стратегом і політиком, щоб зрозуміти, що там, де сотні тисяч американських вояків з американською зброяю "не могли" за десять років осiąгнути перемогу, не можуть її осiąгнути її в'єтнамці самі. А що уряд Півд. В'єтнаму ніби погодився на "в'єтнамізацію" і вивід американського війська, то... а що він мав робити? I за те, мовляв, спасибі, що досі помагали.

А тепер? Совєтські ракети збивають одну за однією пайдоскопалішу зброю американців, якою вони, американці, ще допомагають в'єтнамцям. Під натиском ворожих сил південні в'єтнамці здають одну за другою позицію-базу, евакують мирне населення та очікують ще більших атак в найближчому майбутньому. Тож у центральній частині північній в'єтнамщі значно посилили свої атаки. Не краща ситуація і в північній частині Півд. В'єтнаму. Американське летунство ще до деякої міри затримує швидке опанування комуністами всього В'єтнаму, але їй американські літаки, керовані комп'юторами стрільна з літаків разом із залогою все більше і більше збиваються ворогом у повітрі. Ще трохи часу, і не будемо здивовані, якщо в Америці піде повним ходом акція і влаштовуватимуться демонстрації-протести з вимогою відкликання з Півд. В'єтнаму і летунських сил ЗСА. І тоді прийде час "політики"-торгівлі з комуністами — спочатку до уряду будуть допущені її комуністи, а потім вони їй переберуть кермо в свої руки у всій країні...

Песимістично?

Так, нема ради: "в'єтнамізація" вже почала приносити великі жертви в'єтнамському народові. Жертвою "в'єтнамізації" стають не тільки в'єтнамці — згодом стануть також інші народи тієї частини земної кулі. Але найбільшою жертвою "в'єтнамізації" є сама ідея боротьби за волю. Замість подолати ворога в найкоротший час усію силою своєї зброй — моральної і матеріяльної — ми згубили тисячі молодих людей і... зрадили і в'єтнамців, і свої власні засади антикомуністів.

17.IV.72

Шкідлива дрібничковість

Хиб у нашему громадському житті дуже багато, але не всі вони настільки шкідливі, щоб про них писати окрему статтю. Одні хиби — це наша традиційна і, мабуть, не до вилікування хвороба (спільнення на імпрези, засідання чи зібрання), інші хиби — результат довговічного поневолення нашого народу різними поневолювачами (громадсько-організаційна невиробленість), ще інші — результат неперебірливої партійної гризоти (брак єдності її однодушності в понадпартійних справах) і т. д. Але всі ці хиби з бігом часу зменшуються або їх зникають: ми починаємо вчитися позбавуватися наших негативів, традиційних хиб, ми вже побачили результат нашого по-

неволення протягом довших років під різними поневолювачами і вчимося позбутися найгірших відпенчоток того поневолення. і ми вже починаємо пізнавати всю шкідливість партійного засліплення і входимо понад партії . . .

Але що робити з дрібничковістю деяких наших людей, що іноді потрапляють навіть на поважні посту громадського життя, мусять керувати кимсь або чимсь, організувати когось або щось? Адже дрібничковість — це ані традиція, ані результат колишнього поневолення, ані партійщина. Здебільшого — це вроджена або набута людиною хиба її особистості характеру. Якщо людина дрібничкова, то такою вона здебільшого є і тоді, коли вона ніколи неволі не бачила, коли ні до якої партії не належить, а вже про українську традиційність нема чого її говорити — дрібничковість не належить до нашої традиції, доброї чи злой. I все ж маємо стільки тієї дрібничковості в нашему громадському житті, що вона, та дрібничковість, іноді впливає дуже шкідливо, робить несмак, не виховує молодь та часто поважні речі, пляни і заходи зводить нанівець.

Організовується, наприклад, якимсь комітетом якась ювілейна імпреза, на якій має бути присутнім і сам ювілят. I той комітет засідає до півночі, прієднує над проблемою, кого їй де посадити: чи голову комітету праворуч від ювілята, а заступника ліворуч? Чи члени комітету мають сидіти за почесним столом з дружинами своїми чи ні? Чи гостя представить той, чи інший, чи хтось третій? Проблеми, як бачимо, цілком нормальні, бо скрізь усе це треба заздалегідь вирішити, щоб потім не було замішання під час самої імпрези. Так є у всіх народів. Але — чи у всіх народів таке буває, щоб на тлі дискусій про ті місяця біля ювілята зроджуvalася така атмосфера, щоб потім і після ювілею місяцями й роками або й десятиріччями існуvalа ненависть одних до других до такої міри, що ніяка конструктивна, громадська праця між ними просто неможлива? В українців це трапляється дуже часто.

Або ось інше один приклад дрібничковості людини.

Відбувається в найкращій дружній атмосфері спільні перекуска попад сотні українців із гостем-ювілятом. Час від часу представники тих чи інших організацій коротеньким словом-привітом вітають високого гостя. Бере слово і людина дрібничкового характеру, але, замість привітати ювілята, виголошує цілу промову, говорячи найбільше про себе.

І хоч люди вже й підказують йому, щоб кінчав, бо дуже недоречно говорить, він таки далі "пописується", не забувши при тому своєї самозванної ролі вічного критикомана. А що цим разом не було чого закинути ювілейному комітетові, який так успішно перевів усі імпрези, то він таки знайшов дрібничку: в програмці святкування перед іменем і прізвищем однієї участниці концерту було помилково витущено слово "пані". І цього було досить дрібничковому критикоманові, щоб замість сказати слово привіту від організації, яку він очолює, публічно кинути обвинувачення в "ігнорації" пані, що виступала, хоч за ту помилку перед згаданою пані винні вже давно вибачилися. Про що свідчить такий вибірк людини? Про її дрібничковість, про брак найелементарнішого поняття про поводження в громаді, про непошану до громади.

Наша молодь, що виростає в американському оточенні, не привикла до такої дрібничковості, вона її відштовхує від старших. Тому й не дивно, що так важко організувати нашу молодь навколо нас, старших, яким так важко позбутися шкідливої дрібничковості в громадському житті.

8.V.72

Небезпечна "безпека" в ЗСА

Час від часу в Америці трапляються смішні й кур'єзні події, які, однаке, свідчать про зовсім не смішні можливі наслідки, дуже небезпечні для існування цієї країни як вільної держави.

Згідно з існуючими розпорядженнями в СССР, американські офіцери там не мають права вільного руху по країні під час їхнього побуту там як гостей, дипломатів чи торговельних представників. І вони там не рухаються. А якби наважилися, то негайно потрапили б за грати. А советські в Америці?

Серед нашого загалу існує переконання, що тут ніяких законних обмежень для них нема. Не так воно насправді. Советським вельможам також забороняється вільно рухатися по Америці, за виключенням деяких місць у районі Вашингтону та Нью-Йорку, не кажучи вже про самовільні відвідування військових баз тощо. Але як на практиці тримаються або можуть триматися советські високі старшини в ЗСА? І як американські органи безпеки дбають про безпеку в таких випадках?

Ось маркантний приклад (і це не перший) смішності і курйозної події, героем якої був репортер-журналіст американської газети «Інквайєр» Гал Джакс. Він зодягнувся в повну уніформу совєтського генерала, повісив через плече фотоапарат і, взявши з собою ще газетного фоторепортера, сів в старе (семирічне) авто і поїхав . . .

З орденом Леніна на грудях і 15-тю стрічками-відзнаками, в погонах генерал-майора і серпом і молотом в червоній зірці на кашкеті, цейsovєтський «генерал» міг вільно і без жодних труднощів їздити по Америці, оглядати все і фотографувати без перевірок і запітів збоку будь-кого. Він міг дістатися до входу в військову базу морської флоти, відвідати такі великі міста стратегічного значення, як Маямі Біч на Флориді, Голівуд у Каліфорнії, летунську базу в Санта Ана, Каліфорнія й інші місця.

Американський репортер описує в ч. 34 газети «Інквайєр» за квітень ц. р. докладно, як він без жодних труднощів пройшов повз двох охоронців летунської бази Ель Торо в Каліфорнії.

— Чим можу вам допомогти? — запитав один із них.

— Тут моя посвідка відвідувача, — відповів він ламаною англійською мовою.

Без жодних питань його впущено на базу. Один із охоронців навіть зупинив «графік», щоб вільно проїхав «генерал». Пізніше інший охоронець сказав, щоб «генерал» просто вивісив свою посвідку відвідувача на передньому вікні авта і зайджав, куди хоче. Репортер, не вірячи своїм очам, зайдав на базу, поставив своє авто біля офісу командуючого генерала морської повітряної флоти. Він навіть постукав у двері того офісу, але ніхто не відповідав — була неділя. Репортер пригадав собі Перл Гарбор... і, переконавшися, що совєтському генералові дуже легко дістатися до самого серця військової бази в Америці, він залишив ту базу.

I лише в останню хвилину, коли інший репортер, щоб був з «генералом» у цивільному одязі, хотів зробити світлину з моменту виходу «генерала» з бази, його — цивільного, а не «генерала» — затримано. «Генерал» негайно призвався, хто вони і чому та для чого прибули на базу . . .

Репортаж «генерала» в «Інквасрі» оздоблений світлинами, як американські охоронці військової бази салютують совєтському «генералові», як він робить світлини під носом головнокомандуючого військовою базою і т. п.

Аж коли той репортер кілька днів пізніше захопив перевірити чуйність Федерального Бюро Інвестигацій (еФБіАЙ) та хотів у тій же уніформі "генерала" дістатися до головної квартири тієї установи в Вашингтоні, він був негайно при дверях схоплений двома агентами. І тут п. Гал Джакс розповів, хто він і що робить. Запитали агенти репортера, куди він плянує далі пробратися в ролі "генерала", на що репортер, сміючись, відповів: "Ви хочете знати, щоб помінати мені описати мої результати?", на що агенти відповіли: "Ні, ні, ми не хочемо мішати . . ."

Огака то чуйність в Америці супроти ворога. Смішна історія, правда? Щоб тільки не перетворилася вона колись у дуже сумну і трагічну . . .

15.V.72

ПРАВДА — ОДНА

Ми справедливо нарікаємо, що в західному світі бракує правдивих інформацій про Україну й українців, їх історію, а звідси й мильні висновки західних людей, від звичайних аж до людей високої освіти і політичних, культурних, громадських посад, чого бажає український народ і чого він заслуговує та що йому, власне, мало б належати. Найперше, звичайно, самостійність, суворенність української держави.

Але це наше право — таке логічне й історично оправдане — заперечують нам наші вороги, зокрема Москва. Чим же вони, ті вороги, оперюють, заперечуючи нам те право? Брехнею! І ту брехню вони називають науковою, історією і всім, чим хочете. І в ту "науку" й "історію" вірять на Заході. А щоб вони, нарешті, прозріли й повірили нам, ми багато робимо в тому напрямку:

на громадському полі, на науковому, на політичному. Хай і безуспішно досі, але робимо і не безрезультатно для нашого майбутнього. Тільки, роблячи все те, ми часто оперюємо також недоречними слоганами — ми дуже гаряче порушаємо чужому світові нашу, українську правду. Ми так і пишемо і говоримо: українська правда про те або інше . . .

Якщо таке трапляється в нашій, так би мовити, щоденний мові - розмові з людьми — це зрозуміла мова. Але коли йдеться про наукове тлумачення історичних подій, якими ми хочемо займовувати чужинцям, від яких сподіваємося віри в нашу правду, — це звучить непорочно.

Уявімо, що нам, українцям, якісь дві нації, два народи, вчені чи політики двох країн жаліються в якомусь питанні-проблемі, що роками й сторіччями

є об'єктом їхньої ворожнечі. Кожний із них подає свою правду, яка для однієї сторони звучить правою, а для другої брехнею, на тя гуванням. Як би ми зайняли становище по боці одного народу чи другого? Звичайно, ми захотіли б дійти до корення самої проблеми, ми захотіли б пізнати не правду одних і правду інших, а одну правду. Боправда може бути лише і тільки одна.

Якщо ж ми приглянемося до наших публікацій, особливо в українській мові, то ми часто натрапляємо на заклики, заохочення пізнавати українську правду про історію України. Читає такі речі молода українська людина на чужині, що виросла в американському суспільстві чи будь-якому іншому в вільному світі і дивиться, чому це публіцисти, історики і взагалі автори пишуть про якусь українську правду? Адже московські автори, коли пишуть про Україну, то не кажуть, що то їхня, московська, правда. Чому ж українці називають те, що москалі звуть просто правою — брехнею, але замість тієї брехні не по дають просто правди, а — українську правду? Чи та українська правда якась інша від звичайної прав-

ди? Краща чи гірша? Правдивіша чи ні?

Здавалося б, просте словограйство, не варте нашої уваги. Але насправді це поважна проблема.

Мусимо покінчити з уживанням недоречностей з тією "українською" правою, нам слід заперечувати, відкидати так звану правду московську, яка є брехнею, і подавати не "українську" правду для чужинців (та їй не тільки для чужинців — зокрема для своєї молоді), а просто правду. Бо правда — одна на світі. І та одна правда сильніша в нашій історичній боротьбі з ворогами без үсаких інших прикметників, які тільки обезцінюють нашу правду.

Бо як будемо закликати чужинців: "Пізнайте українську правду!", замість "Пізнайте правду про Україну й українців" або "Пізнайте правду з українських джерел!", — прикметником "українську" лише насторожуємо об'єктивного дослідника, на томіст двома іншими реченнями справді закликаємо пізнати правду — одні, бо нема двох правд про те саме, є лише різнінтерпретації.

Дипломатична демагогія

Що привіз Ніксон із собою з Москви?

Багато слів і нічого конкретного. Судячи по його промові після повернення з ССРС, всі нації прогнози щодо даремної витрати часу і грошей на ті поїздки до комуністичних заправил — чи то в Пекін, чи в Москву — справдилися. Жаль навіть того каділлака, що його Ніксон подарував Брежнєвові, бож чи варто аж президентові збиратися в дорогу до іншої країни, щоб лише... заключити договір про спільну боротьбу з занечищеннем повітря або про спільні лети астронавтів навколо землі? Та ї не за тим іхав през. Ніксон до Москви. Як він сам признав у своїй промові після повернення, найголовнішою темою найчисленніших розмов його з кремлівськими заправилами була справа ситуації в тих частинах світу, де стикаються інтереси ЗСА і ССРС, отже в тому числі й про В'єтнам. У тій же промові Ніксон і признав, що якраз у тих питаннях ні до чого вони не дійшли. Чому?

Треба признати бодай в одному відвертість през. Нікxона: він не міг не подати міркування - ствердження про те, що московські можновладці були, є й хочуть бути вірними своїм ідеологічним цілям, і це й було головною причиною невдачних переговорів про В'єтнам і інші місця стику інтересів двох держав. Що ж це за ідеологічні цілі — про те Ніксон багато не говорив, але її сліпому видно та глухому чутно, що йдеться тут про кінцеву мету леніністів: використати дурноту вільного світу, пристати його байками про "мирне співіснування" і тим часом розкладти його зсередини, зруйнувавши капіталістичну систему, закінчити "угроблення" світовою комуністичною революцією. А коли так, то про який мир у світі може бути мова? Про яке мирне полагодження в'єтнамського конфлікту можна говорити? Дивно тільки, що Ніксон ніби не знав про ті цілі комуністів перед поїздкою до Москви.

Бачучи, що ніяких конкретних результатів розрекламованої подорожі американського президента нема й не буде, Ніксон пішов на вудочку дипломатичної демагогії, підписавши з московськими можновладцями т. зв. принципи співвідносин між двома країнами. Шо це таке?

Шмат паперу, яких уже було списано гори перед тим, особливо в Об'єднаних Націях, та на які

Москва готова начхати першого-літнього дня, як їй буде це вигідно. А наш президент тим часом робить із тих паперових принципів Бог знає яку важливість: його промови напомновані такими зворотами мови і таким тоном, ніби він і справді почав нову еру в світовій політиці глобального, позитивного, звичайно, значення. А насправді?

Насправді його чолобитні й поклони в бік ворога не принесли навіть крихітки надії й сподівань на мир у світі, про який Ніксон навчився так святочно, так драматично, так дипломатично-демагогічно говорити перед телевізійними камерами. Досить уважно простудіювати його останню промову, щоб переконатися, що все те, що він говорив у першій частині тієї промови, повністю уневажається тим, що він сказав у другій її частині. І ця друга частина була правдивіша, близчча до реальної дійсності, без нікого не переконуючих дипломатично-демагогічних суперлятивів про мир для наших дітей і внуків та дітей у всьому світі. А що Ніксон таки підписав один договір щодо обмеження зброєння нібух обох країн — ЗСА і ССР — що насправді може стати контролльованим обмеженням для Америки і безконтрольності щодо ССР, то президент і поспішив запевнити сенаторів, конгресменів і весь американський народ у тому, що Америка залишиться назавжди найсильнішою країною в світі... Дав би Бог, щоб так і було! А щодо “нової ери” Ніксона, то покищо наймудрішим його кроком у світовому маштабі був наказ силою примусити комуністичний В'єтнам до капітуляції. Комуністи (також у Москві) розуміють і респектують тільки силу і тільки вона дастя потрібні результати, як уже дає в В'єтнамі. Запізно, але краще пізно, ніж ніколи.

26.VI.72

НЕ МИРОМ ЕДИНИМ...

У всіх промовах през. Ніксона, у всіх газетних публікаціях, на всіх зібраниях і конференціях — скрізь пишеться і говориться тільки про мир і зовсім не говориться про свободу. Після повернення з подорожі до Москви, Києва і Варшави Ніксон також говорив виключ-

но про мир. Словя “свобода” майже нема в лексиконі сучасних політиків. Чому?

Може, тому, що, користуючися свободою, нам бракує тільки миру. А кому чого бракує, про те він і говорить найбільше. Кажуть же, що зразу після останньої світової вій-

ни один советський вояк дуже дивувався, чому це німці тільки й говорили тоді про харчі, хліб та масло.

— А про що ж нам говорити? — відповідали німці.

— Ну, ось, як ми, советські люди, говоримо більше про щось інше — культуру...

— Ну так, — погодився німець. — Кожен говорить про те, чого йому бракує...

Тож і американці говорять сьогодні найбільше про мир, бо свободи їм не бракує. Нехай і так. Але ж не можна міряти всіх своєю власною міркою. А през. Ніксон таки міряє.

Ось у Варшаві, — як він оповідав у своїй першій промові після повернення, — бачив він людей на вулиці. А в очах тих людей наш президент вичитав великий жах з причини минулої війни, бо Польща, мовляв, найбільше потерпіла в тій війні. А з другого боку, в очах тих людей наш президент вичитав велике бажання миру в майбутньому...

Не будемо тут квестіонувати, яка країна найбільш потерпіла від останньої світової війни (якби в ЗСА було більше, скажемо, мадярів або грузинів або українців, ніж поляків, із правом голосу в недалеких президентських виборах, то й "найбільш потерпілою" країною бу-

ла б якась інша, а не Польща...), не будемо тут і дивуватися психологічній і поетичній здібності нашого президента "вичитувати" в очах людей їхні думки, сподівання і бажання щодо минулого і майбутнього. Висловимо лише наш жаль, що президент нічогісінько не побачив у тих очах сучасного. А тим часом він бачив людей на вулицях чи то Варшави, чи Києва сьогодні, людей, які не лише згадують жахливе минуле і не тільки майбутнє відбивається в їхніх очах, а й — сучасне.

І той жах в очах, що його помітив Ніксон, — то жах сучасного. І ті вибілиски сподівання в очах людей — то не лише сон і сподівання про мир у майбутньому, а й про свободу! Сьогодні бо й справді "не хлібом єдиним" можна пристосувати до людей під комуністичною кормигою іншими побажаннями: "не миром єдиним жити хоче людина". І цього, бач, наш президент не вичитав в очах підневільних лорей.

Про що це свідчить?

Про те, що сильним світу цього (а до них відноситься і Ніксон) не йдеться про свободу народів у світі; ідеться про розподіл земної кулі на сфери впливу, йдеться про мир, без якого, мовляв, свобода також нічого не варта.

Живемо, отже, в епосі зовсім нових оцінок варгостей: колись казали, що краще вмерти, ніж жити на колінах — сьогодні кажуть, що “краще ред, ніж дед”.

І хоч американському президентові не можна і ніхто не збирається закинути ідеології “краще ред, ніж дед”, його практична діяльність прямує в тому напрямку супроти не власного, американського, народу, а супроти всіх поневолених комунізмом народів. У тому числі й українського, польського й будь-якого іншого під коритою Москви або взагалі комуністичних диктаторів.

Бо коли б ішлося нашому президентові (та й не тільки йому, а й усім його попередникам і, мабуть, наступникам) про свободу, а не лише про мир, то й у В'єтнамі так звана боротьба проти комунізму не обмежувалася б десятирічям лише захистом свободи південних в'єтнамців, а поширилася б і давно закінчилася б і осягненням свободи північним в'єтнамцям. Бо хоч це правда, що нема свободи без миру, все ж ще правдивіше щось інше: не може і не буде миру без свободи! У всьому світі всім народам.

26.VI.72

Лицемірство з усіх кінців

Проф. Є. Онацький у своїй “Українській Малій Енциклопедії” так описує лицемірство або, як ми часто чуємо це слово по-грецькому, гипокризію: лицемірство — це удавання високих моральних якостей в свєкорисних цілях, прикривання підліх намірів або й злочинних дій гарними фразами, обдурюючи ними інших, а іноді й самого себе.

А тепер звернемося до фактів. Як повідомляє Філіп А. Лус у своєму “Пінк Шіт” ч. 31, деякі американські капіталісти роблять “бізнес” з червоними, тобто торгуєть. Правда, це не новина — капіталісти Західу завжди торгували з червоними, бо... “торгувати можна й з людьдями” — так сказав колись один політик-капіталіст. Тому Лус має повну рацію, пригадуючи актуальність тверджень Леніна, який колись казав: “Капіталіст продаст навіть шнурок, на якому його ж повісять, щоб тільки зробити прибуток”. І ми тут зовсім не маємо нічого проти таких капіталістів і не мали б, коли б вони не були лицемірами-гіпокритами, які, за згаданою енциклопедією, прикривають підлі наміри і злочинні дії гарними фразами, обдурюючи ними нас усіх і... самих себе.

Сказати б отак власникам Бойнг Компані в Сієтлі, Вашингтон, що вони такі ж червоні в своїх душах, як і сам Мао в Пекіні — образяться, запротестують, може, навіть до суду вдадуться, бо ж вони — капіталісти, отже антикомуністи і т. д. і т. п. А тим часом плянують продати червоному Китаєві десять джетових літаків типу 707 власної продукції на суму 150,000,000 доларів. Не хліба голодним китайцям, не рижу чи масла, а джетів...

Або сказати б отак компанії в Лос Анджелесі, що звється Оксідентал Петролеум, що вони продають советам не тільки наукову й технічну допомогу в добуткові, продукції й використанні оліви й природного газу, а й... свою власну свободу, бо, як слухно пригадує знову ж Філіп Лус, американські компанії продавали перед останньою війною Японії оліву і металеві відходи, щоб незабаром отримати "здачу" в Пірл Гарбор... Совети ж при слішному моменті "в подяку" за ту "асистенцію", яка варта лос-анджельській фірмі один більйон доларів, не зупиняються на якомусь там Пірл Гарборі...

Чи наміри, про які тут мова, підлі та чи дії, про які тут інформуємо, злочинні? Щодо намірів, то вони завжди одні і ті ж: заробити побільше грошей. І що ж тут підлого? — скаже такий капіталіст. — Також кожний з нас хоче заробити, хто проти? Щождо злочинності, то все залежить, мовляв, з якого боку та якими очима дивитися. Тут і почнеться ота типічна для американської демократії філософія про те, що таке злочин, що таке зрада, хто патріот, а хто ні і т. п. Поллються, отже, оті гарні фрази, про які пишеться в енциклопедії про лицемірство. І тими фразами капіталісти намагаються нас обдурити. Це їм, звичайно, не вдається, бо ми вже "не ликом шиті", побувавши і під комунізмом, і нацизмом, і капіталізмом... Але своїх родовитих американців (не всіх, звичайно) їм таки ще вдається дурити легко. Але найбільше дурять вони таки самі себе: кому кому, а таки їм найпершим прийдеться висіти на тих "шнурках", що вони їх продають тепер китайським і московським комуністам, щоб тільки заробити. І ми б про них і не писали тут — хай висятътелітіаються... Але лицемірство-гіпокритія тих капіталістів б'є або вдарить колись не тільки по них самих, а й по наших дітях, внуках і правнуках. Це з одного боку.

В нас самих також того лицемірства не бракує. Фактів? Та їх хоч у мішки збираї.

1. ПОДОРОЖІ ДО СССР. Іде якийсь собі смертний українець — навколо його поїздки робимо багато "патріотичного" шуму, повчань, критики, а на-загал не радимо взагалі туди їздити. Натомість, ідуть і повертаються наші "більші риби" та "батьки народу" — все в порядку, так і треба, це позитив...

2. КУЛЬТОБМІН. Шлемо молодь до заль, щоб протестували під час виступів різних советських ансамблів і "культурників", а самі в газетах публікуємо оголошення й заклики відвідувати ті "культобмінні" імпрези...

3. МІШАНІ ПОДРУЖЖЯ. Жениться якийсь собі смертний українець на якійсь чужинці — клянемо, горюємо, "патріотично" уболіваємо. А жениться синок якогось визначного українця на чужині — го, го, го, яке "наблизиті" йому влаштовуємо!... I так без кінця — лицемірство з усіх кінців...

28.VIII.76

Таємниці в демократії

Про те, що диктатори різних мастей, а комуністичні найбільше, тримають таємниці від свого власного народу, — відомо всім, і нікого це не дивує. Натомість, таємниці в демократичній системі часто дратують окремих політиків, особливо тих, що в опозиції до даного уряду. Часто не подобаються ті таємниці й самому народові, якого просто дурять, обманюють різними таємними потягненнями уряду або ставлять перед доконаними фактами, яких, однаке, народ хотів би не прийняти, та не має на те баже ані часу, ані сил або й прав.

Звісно, що таємниці — річ звичайна, потрібна в урядовій політиці. Питання лише: як далеко можуть чи мають іти ті таємниці? Адже про легальність і відкритість для народу всіх урядових потягнень найбільше турбується преса. І ми тут маємо на увазі відкритість лише тих потягнень, проголошення яких не пошкодить безпеці країни. Але чомусь так уже на протязі довгих років заведено в американській демократії, що найгірше для Америки договори уряду з іншою країною якраз і були зроблені таємно. Про що це свідчить?

Найперше, про те, що ті, що таємно зустрічаються з ворожими країнами чи представниками ворожої для американського народу ідеології та дозволяються, добре знають, що вони зле прислужуються своєму народові. Інакше вони не робили б з

того таємниць. Народ не допустив би до багатьох домовлень з ворогом. Поки переговори між в'єтнамськими комуністами і представниками ЗСА в Парижі велися відкрито, всі знали, що успіху ті переговори не мали лише тому, що комуністи вимагають неможливого — безумовної капітуляції в В'єтнамі. Тіпер же, коли долю Півд. В'єтнаму взяв у руки Кісінгер і повів через низку таємних зустрічей і домовлень з ворогом — хто його знає, чим кінчиться в'єтнамська війна: не виключена і капітуляція Америки, завернута-завуальована в гарні слова-виправдання. Хіба таємниці американської демократії в переговорах із Москвою під час останньої світової війни не довели до того, що тепер півсвіту, зокрема половина Європи, віддані добровільно в руки комуністичних загарбників?!

През. Ніксон кілька разів заперечував існування будь-яких таємних договорів і в Пекіні, і в Москві під час його останніх подорожей. Але те, що в звичайному житті називається брехнею, в політиці зустріється дипломатією. Губернатор Рокефелер проговорився: Ніксон таємно домовився з советами про дозвіл кільканадцяти тисячам жидів вийджати річно з СССР. На жаль, ані таємно, ані відкрито Ніксон і не натякнув про долю поневолених українців в СССР.

Зрештою, які договори й домовлення слід уважати за таємні? *Ti*, що підписані, а не проголошені? Чи також *tí*, що словом, а не пером, сказані узгіднені? А тепер запитати б найретельнішого читача американських газет, глядачів телевізії й слухачів радіопрограм, про які саме договори та точно, що саме він знає про них після повернення Нікxона з Китаю й СССР. Дуже мало або й нічого. А тим часом часописи повідомляють про ще один крок у так званому відпруженні стосунків між СССР і ЗСА: американський уряд буде раді привітати початок регулярних відвідин американських портів советськими кораблями! А найвищий на морській посаді американський адмірал аж задихується від щастя, що й він буде на палубі того американського військового корабля, який уперше відвідає якийсь советський порт. Це, звичайно, якщо совети запросять такий корабель відвідати. Запросять чи ні, а ЗСА вже — просимо дуже і раді будемо!... I хтось буде намагатися доводити, що така ідея прийшла в голову американському урядові без жодних таємних

чи напівтаємних — узгіднень поміж Ніксоном і Брежнєвим у Москві? І це вже не якийсь там "культурний" із гонаком Вірського — це вже військові кораблі під червоним прапором... Або коли міністер зак. справ Роджерс заявляє так впевнено, що тепер Китай і ССР також бажають, щоб у справах В'єтнаму дійшло, врешті, до полагодження й замирення, тобто, мовляв, війна закінчиться ще перед президентськими виборами або зразу ж після них, — то це свідчить не тільки про те, що комуністичні потуги мають вирішальний голос у тій проблемі, а й про те, що подорожі Нікxона в два центри комуністичних потуг не обійшлися без таємниць, про які народ дізнається роками або й десятиліттями пізніше — здебільшого з гіркістю і досадою в серці.

ТІ.ІХ.72

У КУБЛІ ЧЕРВОНИХ БЛАЗНІВ

Найбільшого блюзнірства над священними людськими прagnеннями до свободи і незалежності допустилися недавно в Об'єднаних Націях — у цьому кублі червоних блазнів — члени так званого Комітету Антиколоніялізму, коли прийняли резолюцію 28-го серпня ц. р., в якій стверджується, що Америка тримає Порт-Ріко як свою колонію та що Порт-Ріко має право стати незалежною країною. Членами цього спеціального комітету є 22 країни, за резолюцією голосувало 12, а 10 стрималися від голосування.

Чому аж так гостро ми засуджуємо згадану резолюцію?

Найперше, тому, що не найбільше лицемірство з усіх досі відомих в ОН: Советський Союз, який тримає щонайменше 15 колоній під Москвою, на-

зываючи ті колонії республіками "у добровільному об'єднанні", голосує за океанізація Америки колоніальною державою, а кільканадцять чे рвоних блазнів спішать і собі "пописатися" перед Москвою, в тому числі й болгарські та чехословацькі різники власних народів, які живуть в найбільш колоніальній залежності від Москви. Подруге, народ Порт-Ріко в найдемократичніший, у вільний спосіб висловив уже давно своє бажання бути вільним народом у сполучі зі З'єднаними Стейтами Америки, і ніяким блазням із ОН нема й не мусить бути діла до того народу, а згадана резолюція червоних комітетчиків — це явна образа всього порто-ріканського народу.

Потретє, як довго в Об'єднаних Націях будуть пожирати наші гроші (ЗСА

платять і за всіх тих, що не хочуть або не можуть платити видатки) червоні блазні і працювати проти нас, на кожному кроці принижувати, ображаючи, оббріхуючи ЗСА?! І як довго Америка буде сидіти разом із тими лицемірними червоними блазнями за одним столом у Генеральній Асамблей?

Подумати тільки: на понад 700,000 порто-ріканців, які голосували в референдумі 1967 р., знайшлося заледве 4,000 осіб, які хотіли б мати Порто Ріко цілком незалежною країною — і Об'єднані Нації зайнялися питанням незалежності для тієї країни, народ якої зовсім того собі не бажає, бо, будучи самоуправною територією під ЗСА, має всі дані жити й розвиватися в добробуті й свободі. А 50 млн. українців ніхто й ніколи не питав жодним референдумом, чи вони хочуть бути цілком і повністю під Москвою. А цілі гори українських петицій до ОН лежать під сукном. А сотні тисяч і мільйони українців поклали голови свої в боротьбі за свою незалежність. І що ж сталося з очима й вухами отих представників від 22-х країн із Комітету Антиколоніалізму — не чують і не бачать?! Чому не поставлять на порядок денний питання советсько-московського колоніалізму і право України вийти зі складу того пекла,

що зветься СССР та по якого втягнено Україну силово?

А тому, що вся Організація Об'єднаних Націй — це кубло червоних блазнів, політичних аферистів, комуністичних пропагандистів. Інакше в ОН не розглядали б питання, що його “підігривають” назовні члени марксистсько-кастрівської Соціялістичної партії в Порто Ріко — адже недавні опитування виявили, що лише 4.8% опитуваних є прихильниками незалежності, а звернули б свою увагу на справжній колоніалізм, що існує в світі — советсько-московський.

Цікаве у всій цій кумедії “антиколоніалізму” в ОН є те, що представники 10-х держав стрималися від голосування. Чому? Що це за політика є дипломатія? Визнають вони Америку колонізатором чи ні? Вважають за слішне домагання мізерної меншості щодо незалежності Порто Ріко? Якби так, голосували б “за” резолюцію, а якби ні — голосували б “проти”. А як розглядати стримання від голосування?

Розглядати треба як “івшим, і нашим”, щоб і Москву й Пекін не дратувати (вони ж бо голосували за резолюцію, звісно), і щоб не показати себе повними ідіотами, знаючи, що резолюція та — приклад на більшого близнірства над священ-

ними прагненнями до свободи й самостійності багатьох справді колонізованих народів під Москвою та приклад голої брехні й несправедливості супроти ЗСА.

Не менш цікава кумедійність із тією резолюцією ще й тому, що, мовляв, резолюція і вся акція торкається лише т. зв. Комітету Антиколоніалізму,

а не всіх ОН, бо справа не розглядалася на Генеральній Асамблей (132 країни), а лише в засязі того спеціального комітету... Та як би там не було, газети на ввесь світ затрубили про американський "колоніалізм" та про право Порто Ріко на самостійність і незалежність -- так бо хочуть в кублі червоних блазнів в ОН.

18.IX.72

Зигзаги судівництва в ЗСА

На фоні фальшивої комедійності так званого союзського правосуддя в СССР американське судівництво виглядає, звичайно, вершком справедливости. Але їй тут усе більше й більше, частіше й частіше помічаємо дивні зигзаги й звороти, при чому всі вони чомусь ідуть водою на млин комуністичних ідеологів і советської системи, коротко — на млин ворога Америки.

Коли ось недавно колишній прокурор ЗСА поїхав до країни й уряду, з яким Америка є в стані війни, і там наробив ряд заяв — брехливих найбільше — проти своєї власної країни й свого уряду (ось до чого ми вже дожилися — вчорашній прокурор країни наплювить свою ж країну в гостях у ворога!!!), коли те саме зробила одна паршивенька голівудська зірка також і коли все це наробило стільки розголосу та викликало таку негативну реакцію перед американського народу, що чуються голоси щодо необхідності притягнення тих зрадників американського народу до судової відповідальності, — то після всього цього читаємо в газетах статті велими впливових журналістів, які просто кажуть: "І не починаймо судових процесів проти тих зрадників, бо... нічого з усього того не вийде..." Тобто, не тратьте, куме, сили, спускатесь на дно... Ніякий бо суд в Америці тих зрадників не засудить, лише ще одна виграна часу і грошей. При цьому варто пригадати, що суд над комуністкою Анджелею Дейвіс, зброяю якої вбito кількох людей, у тому числі її суддю в судовій залі, коштував платникам податків мільйони...

Кажуть (і пишуть), що американське судівництво цілком самостійне й від уряду країни зовсім не залежить. Так і в конституції стоїть чорним по блому. Тієї самої конституції, обороняючи яку вже стільки справ і речей в Америці проголошено неконституційними... Але як із такими засадами американського судівництва (незалежність від уряду) подати новинку про те, що федеральний суддя в Брукліні принішив судове слідство в справі арештованого кілька місяців тому советського перекладача з ОН Валерія Меркелова — шпигуна, в якого були на руках пляни-секрети американського літака F-14A, отримані ним від одного інженера фабрики, де той літак будувався? Адже В. Меркелов ніч мав дипломатичної недоторканності! Адже Меркелова піймано й обвинувачено в шпигунстві! А припинено слідство (шпигун вже давно в Москві) “після консультацій з Державним департаментом і Департаментом юстиції з вірою, що таке рішення “служить найкраще інтересам національної і закордонної політики ЗСА”.

Ось тут і той зигзаг, який змушує нас думати, що і в Америці судівництво не таке вже й самостійне та від уряду не залежне. Тільки з тією різницею, що в СССР всі рішення судів служать інтересам комуністичної доктрини і московських загарбників, а тут... “інтересам національної і закордонної політики” — туманним і близьче не означеним. А де ж правосуддя? Воно і тільки воно може служити інтересам — не тільки політики даного уряду на даниму етапі, а й інтересам безпеки національної і гльобальної.

Цей зигзаг американського судівництва у випадкові з советським шпигуном настільки зигзагий, більшими піктами, що ясно видно вплив Ніксона його уряду напередодні останньої поїздки президента до Москви на рішення суду — шпигуна витущено на волю за один день перед приїздом Ніксона в Москву. А що справа цього шпигуна була дуже важлива для національної безпеки Америки, видно хоч би по тому, що за нього була встановлена кавція в висоті 100,000 дол. Як бачимо, уряд Ніксона почав “придблювати” совєтів ще перед прибуттям до них, змушуючи павільон судівництво до певних зигзагів, а не виконання активів правосуддя, а совєти тим часом запроторили ще більше інтелігенції, здебільши української, за грата в'язниць і концтаборів. Ніксон визволяє чужого шпигуна. Брежнєв заганяє в тюрми “своїх” же громадян. Ніби по-різному, а все “в один гуж” — водою на млин ворога Америки, зигзагами і небезпечними реверансами в бік Москви.

Війна, "миротворці" і бізнес

Під час президентської перевиборчої кампанії в ЗСА всі кандидати хочуть виглядати перед виборцями великими миротворцями, особливо кандидат на президента ЗСА МекГоверн. Він просто слозиле, показуючи виборцям фільми з в'єтнамської війни, де гинуть не тільки вояки, а й жінки та беззахисні діти. Але показує лише північно-в'єтнамських жінок і дітей, які мали б бути жертвами американського бомбардування території, що під комуністами. Фільмів із жертвами комуністичної масакри в Півдні В'єтнамі нема, ніби комуністи і не вбивають південно-в'єтнамських жінок і дітей.

Із цього приводу нам згадуються моменти з останньої світової війни в Європі. Тоді американські бомбардувальники теж убивали сотні тисяч жінок і беззахисних дітей. Також українських, бо Європа, зокрема Німеччина, була переповнена в той час людьми з різних країн. Одним із пілотів американських бомбардувальників був і сам містер МекГоверн, який скідав бомби на жінок і дітей. І тепер він, згадуючи той час, каже, що він знає й розуміє, що таке війна, тому, мовляв, і заведе негайно мир у В'єтнамі, як тільки стане президентом, віддаючи, звичайно, комуністам всеє В'єтнам, капітулюючи перед ними.

Цікаво, чому ж тоді, під час бомбардування МекГоверном жінок і дітей ув Європі, у цього "миротворця" не було такого бажання — капітулювати? Він каже, що то була... інша справа. Яка це "інша"? Які це "інші" жінки і діти?..

Слухаючи всі ці теревені новоспеченого "миротворця", мимово і мусили дати рацію комуністичному босові в Китаї Мао, який каже, що бувають війни і... війни, бувають визвольні війни і бувають загарбницькі війни. Справедливі і несправедливі. Мабуть, МекГоверн вважає своє бомбардування жінок і дітей ув Європі понад 25 літ тому справедливими, а сьогодні те саме по відношенню в'єтнамських комуністів — злочинним. А тим часом і в тому, і в іншому випадкові американські війська мали й мати ту саму ціль: визволити певну територію від комуністичних тепер, а тоді від гітлерівських плюндрувань.

Коли 22-го червня 1941 року загули перші німецькі бомбардувальники над головами підсоветель-

ких українців і радіо оголосило початок війни, майже всі (якщо не всі) українці сказали самі собі: "Слава Богу! Може, аж тепер прийде звільнення". Але ми опинилися тоді поміж двома вогнями, двома нелюдськими системами, і визволення не прийшло. Коли ж знову над нашими головами загули американські бомбардувальники, над німецькою територією, ми теж говорили: "Слава Богу! Аж тепер прийде визволення". І визволення, бодай частини території її людей, прийшло. І в тому її уві іншому випадкові гинули не тільки вояки, а й беззахисні жінки і діти, на що болюче було дивитися. Але пікому її у голову не приходила думка проклинати американських бомбардувальників, у тому числі її теперішнього президентського кандидата, за те бомбардування. Бо ми знали, що воля не дається на золотому підноси — вона народжується в боротьбі її крові, не тільки в крові вояків, а й жінок і дітей їх. Такий тепер світ.

МекГоверн же кляне свій власний уряд, свій народ, Півд. В'єтнам і всіх інших, хто не хоче капітулювати перед ворогом, перед агресією, хоч і знає, що в'єтнамська війна — справедлива війна південно-в'єтнамського народу за свою свободу, а не за гарбницька. Загарбником в даному випадкові є комуністичний режим із півночі.

Щождо американців, то якщо їх і треба обвинувачувати, то тільки в тому, що вони навмисне ведуть війну в безконечність, не бажаючи закінчити війну з перемогою цією якнайменших жертв. Бо треба бути справді дурнем, щоб повірити, що американці не могли б закінчити ту війну за пару тижнів, якби хотіли...

Та все ж "миротворець" МекГоверн має рацію в одному: він закидає іншому "миротворцеві", свою конкурентові в виборчій кампанії, през. Ніксонові фальшивий антикомунізм останнього. Бо той, мовляв, чомусь вбачає велику загрозу для Америки збоку в'єтнамського комуністичного режиму, а в той же час практикує політику "обніманнячка-цілуваннячка" з більшою загрозою — комуністичною Москвою і комуністичним Пекіном.... Гола правда, яку можна пояснити лише одним типічно-популярним американським словом: *бізнес!*

| чужому, та не всьому

Серед великої кількості українців в Америці та в усьому вільному світі існує дивне замілування до всього американського, а з другого боку, у багатьох із нас є не менш дивне застереження до того ж американського. І це нормальне явище: багато дечого нам слід було б повчитися в американців, але не менше є й такого, що ми мусимо відкидати. Особливо варто двічі призадуматися над тим, що ми завжди висуваємо для нас самих як приклад, як, мовляв, треба діяти в такому чи іншому випадкові. Найбільше це торкається суспільної, громадської, партійно-політичної ділянки. Мовляв, чому українці й досі не навчилися в американців критикувати один одного і все ж залишаючись приятелями, які респектують право одних одними на ту критику? І тут на порядок денній української самокритики виникають різні порушення різних кодексів етики, наше невміння бути справжніми демократами і т. п.

Чи так воно насправді є?

Ні, не зовсім так. Це найкраще видно щочотири роки під час перевиборчої президентської кампанії в Америці. Протягом тих трьох - чотирьох місяців перед виборами в Америці всякі кодекси етики і все інше тому подібне заховане під сукно, і в країні відбувається неперебірлива засобами боротьба за голоси виборців. Боротьба часто не чесна, іноді навіть пов'язана зі злочинами, а щодо брехні — голої, всім видної, іноді також дуже рафінованої, а найчастіше безсовісної — нема чого її говорити: вона на кожному кроці. І якби за всі образи, за всі нарушения етики (а часто і законів!), за всі брехливи твердження американські політики судилися в судах перед та після виборчої кампанії, то в'язниці були б переповнені тими політиками, меншими і навіть більшими. Чи маємо її ми всьому тому навчатися та заздрити американцям, що вони вміють "подемократичному" жити і політикувати, а ми в нашій українській громадсько - політичній діяльності до того "не доросли"?

Кажемо, партійщина розідає наше українське тіло поза Україною. І це правда. Але ще гірша партійщина існує в американському політичному ті. І. Ось новинка з газет, хоч ніякою новинкою те не є та її нікого не дивує: "Завзятий противник і конкурент МакГоверна в час цьогорічних правиборів сен.

Гюберт Гомфрі прослідить тепер разом із МекГоверном передвиборчу кампанію... Під час своїх виступів Гомфрі закликав слухачів голосувати за сен. МекГоверна, як найкращим кандидатом на президента. Три місяці тому Гомфрі засуджував оборонну програму МекГоверна, як безвідповідальну і надто радикальну".

Чому ж так сталося? Як це пояснити? Адже ідеється тут не про різницю поглядів на якусь маловажну справу в минулому (три місяці тому!) між Гомфрі і МекГоверном, а на справу оборони країни — чи не найважнішої з усіх. Знаємо також, що МекГоверн не відмовився від тієї своєї оборонної програми, хоч і злагоднив лише тон своїх виступів на ту тему. Тож як може політик учора вбачати в тому кандидатові на президента безвідповідального радикала, а сьогодні вважати того ж кандидата за найкращого на пост президента? Треба думати, що лише тому що така метаморфоза, що обое воно з однієї і тієї ж партії, отже найгіршого гатунку партійщина змушує вести пропаганду навіть за того, хто може свою відповідальною оборонною програмою довести країну до пропasti. А такої справди безвідповідальної партійщини навіть серед українців важко знайти.

А якими словами користуються кандидати - суперники! Яких гріхів, аж до зради включно, не висувають воно один проти одного! Скільки жовчі виливається за ті місяці передвиборчої кампанії! А коли потім, один вигравши, а другий програвши вибори, воно тиснуть один одному руки, позуючи перед фотографами, ми страшно захоплюємося "зрілістю" тих політиків. Забұваємо все: і брехню, і наплюження, образи, беззаконня, брак етики і т. д. і т. п. Невже справді в тому їй полягає демократія?

У всякому разі, якщо ми, українці, може, і "не доросли" до справжньої демократії в нашому громадсько-політичному секторі, все ж таки аж найгіршими ми також не є.

Коли ще один рік кінчаеться...

Незабаром міне ще один — 1972-ий... Для декого з нас особисто це не дуже багато означає: минула двадцятка — двадцять перший починається, півсотки минуло — друге півсторіччя починається. Але декому цей "ще один рік", що минає, пригадує багато чого: люди починають задумуватися над тим, що означає недавня, хоч і мала, а все ж атака серця? Іншому шлунок пригадує вік, ще іншому очі, кудись і сила в руках і ногах дівається... Одним словом, не всі радіють Новому Рокові. Особливо ті, що ще не встигли всього зробити, всього сказати, написати, що мали. І напередодні Нового Року багатьом із нас варто і треба оглянути назад та подумати про молодших і зовсім молодих, чи залишимо ми їм на згадку-спогад та для історії все те, що варто б залишити?

Цим ми зовсім не хочемо навіяти сумі думки старшим людям напередодні новорічних свят, пригадуючи, що, мовляв, все може статися на цьому світі. Та їх хто його знає, хто перший, а хто другий-третій піде туди, де всі ми рано чи пізніше опинимося. Ми хочемо лише заохотити всіх, особливо старших віком людей, які багато чого в житті бачили, пережили або їх історію свого народу творили своїми вчинками, подумати про те, щоб списати все те на папір для молодшого покоління, для нашої історії.

Живемо, хоч ніби її нормальним життям, у добробуті її забезпечені, таки поза рідною країною певного походження. А це означає, що майбутнім історикам тут важче знайти її упорядкувати відповідні документи і свідчення людей, що відходять. А деякі з нас відходять, таки не встигнувши самі всюго того упорядкувати. А треба б!

Сьогодні ми часто сваримося, один одному намагаємося довести, хто був прав, а хто винен у такому чи іншому висліді наших визвольних змагань за вільну, самостійну й незалежну Україну. А прийде час, коли, замість сваритися, засядуть за історичні стулки тих наших змагань наші діти, внуки і правнукі — їм потрібний буде матеріал живих свідків тих інших подій.

Сьогоодні ми часто промовччесмо, ігноруємо того чи іншого письменника, бо він, мовляв, пише зле або не так, як, на нашу думку, слід було б писати. А чи знаємо ми, чому якраз так, а не інакше, пише той письменник? Ні, не знаємо, бо письменникові піколи, нема часу писати тепер про те, чому він так пише — він просто пише твори — і все. А тим часом зі щоденників різних письменників минулого ми дізнаємося дуже багато про оте “чому”. Аналізуючи особисте життя і переживання письменників, ми збагачуємо історію нашої літератури. А де ж списані ті переживання, те життя?

Те саме про мистців, політиків, ба навіть звичайні робітники в Америці й Канаді мають багато дечого сказати світові перед відходом із цього. Бо наші робітники тут — це не тільки звичайні робітники, а й колишні вояки наших армій, учасники різних походів, свідки великих подій. Їхні життєписи, спогади про минуле будуть дорогим матеріалом для майбутніх дослідників даної епохи, даної події.

Заохочуючи до списування всього того, що може стати в пригоді історикам і дослідникам, ми зовсім не радимо всім намагатися все те опубліковати в пресі чи окремими книжковими виданнями — це не завжди можливо зробити. Але хай цей факт аж ніяк не знеохочусь певних осіб. Бо написане, якщо воно навіть не буде опубліковане за життя автора, і впорядковане не піде на смітник, якщо воно буде доручене відповідним особам. Мало знайдеться таких українських синів і дочок, внуків і правнуків, які б не тримали як родинну цінність спогади батька, діда чи прадіда.

Тому, отже, коли още ще один рік кінчається — цим разом 1972-й — поза рідною батьківщиною, знайдімо час і бажання зробити, наречіти, те, про що ми часто говоримо та що збиравася вже давно зробити, та якось відкладаємо: спишімо наші спогади учасника, творця та очевидця тих чи інших подій! А після того живімо ще довго-довго, маючи внутрішнє задоволення з виконання свого неписаного обов'язку перед молодшим поколінням, перед історією й Україною.

Без переможців і переможених?

Найдовша в американській історії війна, яка, проте, ніколи війною не була офіційно проголошена, закінчилася. Субота, 27-го січня 1973 року, ввійшла в історію як день миру в В'єтнамі. Ввечорі того дня вся Америка, а з нею і весь світ, хвилиною молитвою дякувала Всевишньому за припинення кровопролиття, каліцтва і гибелі молодих людей на полі бою, як і за повернення додому сотень і тисяч полонених і зниклих без вісті. Для цих останніх — полонених і зниклих без вісті — Америка готове обайливе прийняття: не в сибірських таборах праці, не в донбаських копальннях під землею з десятирічним реченцем за "зраду батьківщини", як це Москва потрактувала підсовєтських громадян, які потрапили до німецького полону в останній світовій війні, а лікарською спікою, всілякою допомогою, закликаними до американського суспільства створити якнайкращу атмосферу тим, що мучилися за гратаами ворожих таборів, а перед тим жертвуючи своїм життям у боротьбі з ворогом на фронтах.

Ми не знаємо ще всіх точних умов миру в В'єтнамі, ніхто не знає також, як довго той мир протримається. Але ми знаємо — і в тому вже не може бути ні в кого сумніву — причину, що змусила комуністів той мир підписати: це — тотальне бомбардування ворога за кілька тижнів перед згодою комуністів на мир. Як і в останній світовій війні тотальне бомбардування Німеччини змусило капітулювати нацистів, так і в останніх тижнях війни в В'єтнамі тотальне бомбардування Півн. В'єтнаму привело до паризького порозуміння. Скільки пропагандивно не кричали лідери комуністичного В'єтнаму, що, мовляв, Вашингтон своїм бомбардуванням не поставить на коліна Ганою, історія ще раз підтвердила, що комуністи розуміють і респектують тільки силу. І коли б Вашингтон зробив те саме ще на початку війни, молоді люди не потребували б умирати протягом дванадцяти років — війна закінчилася б за пару тижнів. Але, як знаємо, багатьом сильним світу цього не йшлося про швидке закінчення війни — вони мали (і мають) свої пляні . . .

През. Ніксон, проголошуучи підписання миру, особливо підкреслив у своїй короткій промові, що в В'єтнамі осягнуто "мир з честю", а не мир за всюку ціну; що лідери Південного В'єтнаму ввесь час були відповідно поінформовані про перебіг переговорів та що їх вони цілком погодилися на ті умови,

що їх випрацювали в Парижі. Хотілося б вірити, що це якраз так, але почекаємо відповідних коментарів самих південно-в'єтнамських лідерів і лише тоді переконаємося, чи підписаний у Парижі мир — мир у нормальному розумінні цього слова, чи лише в комуністичному, тобто передишка для підготовки громадянської війни і захоплення влади у всьому В'єтнамі. Не будемо заскочені, якщо незабаром така війна почнеться, а Ганой буде твердити, що він у тому не має ніякої участі. Адже ще зовсім недавно Ганой твердив, що північно-в'єтнамських військ регулярної армії взагалі нема на території Півд. В'єтнаму, що то, мовляв, самі південні в'єтнамці (в'єтконги) незадоволені своїм урядом і ведуть проти нього боротьбу. І в ці байки вірили (або, принаймні, робили вигляд, що вірють) навіть деякі українські публіцисти, не кажучи вже про американську лівізну. Доля миру і свободи в Південному В'єтнамі залежатиме тепер від того, чи Америка в майбутньому повірить у такі самі комуністичні байки і спокійно приглядатиметься насильній комунізації тієї країни, чи, як обіцяв Ніксон, стоятиме на строкі правопорядку в тій частині світу.

Як би там не було в майбутньому, миру такися сягнуто. Але хто переміг у тій довголітній війні? На це питання ще довго не буде ясної відповіді. В історії мало буваю воєн, які кінчалися без переможців і переможених, якщо взагалі таке окреслення можна вживати без пропагандивного тлумачення. Не кінчилася і війна в В'єтнамі без переможців і переможених. Різниця між іншими війнами її війною в В'єтнамі лише та, що в цій останній переможців і переможених пізніше...

Чому нема журналістичного доросту?

У всіх ділянках господарського, культурного, наукового, політичного життя українців поза Україною маємо діст. В одних ділянках більший, в інших менший, але він є. Маємо українських інженерів, лікарів, політиків, бізнесменів, професорів, вчених. Не тільки українців поважного або середнього віку, а й молодих або її зовсім молодих. Але майже нема молодого доросту в українців журналістіці. Чому?

Кажуть, що з усіх професіоналістів журналісти і редактори живуть пересічно чи не найкоротше життя. Можливо, що статистика і каже правду, але не можемо повірити, щоб цей факт мав негативний вплив на рішення молодих людей щодо журналістичної кар'єри — молоді найменше думають про старість і смерть.

Кажуть також, що брак знання української мови стимулює молодих українців від рішення стати українськими журналістами.. Не думаємо, що це є головною причиною неохоти молодих до української журналістики: мову можна вивчити, а до того ж маємо багато й таких, що володіють досить добре або достатньо, щоб згодом поліпшити те знання і працювати на журналістичному пості.

Мусить бути щось інше, що найбільше лякає молодих при згадці про журналістичну кар'єру. На мою думку, найбільше їх лякає мізерія матеріального існування українського журналіста чи редактора.

Дехто, може, не прийме таке пояснення причин браку нашого журналістичного доросту, бо, мовляв, не можна все зводити до матеріалістичних аспектів — треба ж бути патріотом!

Так, це правда: велика кількість сучасних українських журналістів поважного і середнього віку працюють-служать своєму народові пером із патріотичних мотивів. Але є й інша правда в цьому: їм, тим старшим, просто нема куди діватися якраз тому, що вони — старші. Вони можуть мати і високу освіту, і талант, і громадсько-політичне чуття і відчуття, можуть мати цінні ідеї, володіти пером, але не спроможні з усім тим заробити на прожиток у системі американської, канадської, німецької чи бразилійської економіки, політичного життя, в науковому світі і т. п. А якщо її можуть, то здебіль-

шого важкою фізичною працею, бо не зуміли "перекваліфікуватися" в країнах нового поселення, ні опанували як слід мову країни, в якій живуть, та їй вік змушує триматися того, що мають. І так вони часто її роблять, також наші письменники — вдень тяжка фізична праця, вночі — журналістика, письменство.

Чи можна очікувати того самого від молодих українців, які бачать на власні очі мізерію існування старших журналістів?

Так, можна було б такого очікувати, коли б молодий українець бачив, що заради патріотизму працює не тільки журналіст чи редактор тієї чи іншої української газети, а її ті українці, що ту газету з гамені тієї чи іншої партії, організації чи угрупування видають. Але того він не бачить. Нагомість, він бачить саме звичайне використовування патріотизму, віку і безвиходності журналіста чи редактора.

Самозрозуміло, що с багато газетних видавництв, які просто не в силі платити як слід журналістові чи редакторові, бо газета мусить утримуватися лише з передплат і оголошень, не отримуючи будь-яких дотацій чи фінансування з інших джерел. Але є й такі органи, видавництва які отплачують інших своїх працівників і "босів" досить гречно, майже парівні з американськими подібними установами, а ізо платять журналістам і редакторам — соромно навіть числами користуватися для ілюстрацій.

Як довго така несправедливість супроти українських журналістів триватиме, так довго нема чого дивуватися бракові журналістичного доросту. Щодо тих газет, що мусять утримуватися виключно читачами-передплатниками, то як довго читачі вважатимуть свою передплату за цілком вистачальну для розвитку такої газети, так довго вони марно чекатимуть на "свіжу кров" у газеті, на молодий журналістичний доріст.

Весняні роздуми про жорстоке минуле (У 40-річчя 33-го)

Ще десяток-два років безжурного і ситого життя на вільних землях чужини — і полине в забуття найстрашніший період у новітній історії України — 1933-й рік. Забудеться. При всій нашій патріотичності, політичності і національній свідомості, що ними ми так хизуємося в пресі і на словах, забудеться найбільший в історії людства голод — голод не природний, а штучно організований із метою геноциду цілого народу. Забудеться тому, що занадто вже коротка пам'ять у нас, українців. Забудеться тому, що наші діти, внуки і правнуки вже сьогодні не дуже радо слухають наші спогади. Забудеться тому, що “ситий голodomу не вірить”.

Хтось, може, скаже, що я занадто вже пессимістично оцінюю свій народ, свою націю і самого себе разом із ними. Ні, не пессимістично, а реально, реалістично. Бо як можна інакше розцінювати, коли з приводу голоду 1933-го року в Україні з'являється в залі народного дому, щоб вшанувати пам'ять жертв того голоду, кілька десятків або сотня людей багатисячної громади даного міста? Як можна бути оптимістичним, коли в пресі тільки й чуємо-читаємо, що нашим дітям слід подавати лише геройчні, славні факти нашого минулого, щоб викликати в них гордість за країну їхніх батьків і дідів-прадідів, а не сумні і жахливі? Співчуванням, мовляв, не виробимо свідомих українців із наших молодих. Треба запримітити, що, напр., жиди не дають забувати своїм дітям і правнукам далеким, як і всьому світові, про страждання їхніх предків. І то не про страждання лише останніх десятиріч чи її сторіч, а й тисячоліть. Не тільки гітлерівський геноцид жидів не сходить і досі з екранів телевізійних апаратів, а й часи Мойсея, часи рабства - неволі . . .

Якраз оце сьогодні, в котрий раз бачачи в телевізії “Десять Заповідей” з усіма страхіттями жидівських поневірянь, мимоволі пригадався мені її наш найстрашніший рік — 1933-й. І нема про нього ні фільмів у телевізії, ні світлин у газетах, ні згадки у щоденному житті американців. Та її не тільки американців — і серед українців, крім стереотипних резолюцій, закликів, статей, щоб не проминути мовчанкою “ще один ювілей”, нема майже нічого. Поза

численними брошурами та книжками в українській мові, нема ні однієї поважної праці в англійській мові, щоб нею можна було ситому і вільному світові не дати забути справжньо потворну суть Москви — тепер комуністичної, а тому ще потворнішої, ніж будь-коли. А якщо й спроможемося на щось пуще, видане нами в чужій мові, то ціна такого видання просто не до подумання для масового придбання та розповсюдження. Мільйонами доларів розкидаємося направо й наліво, але не маємо на видавничі справи, і вкладені в поважні видання гроші хочемо обов'язково повернути. А скільки грошей викинуто і викидається, про будь-яке повернення яких в будь-якій фінансовій формі і сподіватися не можна! Не можна розраховувати на повернення грошей і на видання так потрібних книжок — все те повернеться в іншій, не фінансовій формі. Але про те ми не думасмо, не хочемо думати. Тому й забудеться смерть тих мільйонів, що згинули в 1933-му. І винні в тому найбільше ми самі.

Сьогодні ще стойть перед очима той проклятий 33-й, перед очима українців, яким щонаїмніше 50 літ минуло. Стойть і перед моїми очима та страшна весна жорстокого минулого, коли хлопчиком бігав до лісу шукати в землі чогось згісного. Але куди жорстокіше було там, звідки зайди московські вигнали моого батька з сім'єю три роки перед тим, забравши хату, землю і все майно. Але в тому нещасті було бодай те щастя, що всі ми вижили на донбаських копальнях. Та не минула жорстока доля моого батька й там — п'ять літ після голодового 33-го під час "ежовщини". Згинув. Як один серед багатьох мільйонів жертв 33-го, а потім 1937-38-их років, — 18-го квітня 38-го. На весні. Тому й болючі роздуми викликає кожна весна, тепер у вільному світі. Подвійно болючі вони цього року в 40-річчя 33-го жорстокого. І сумно робиться на душі, що бодай в ім'я тих замучених жертв ми, українці, не можемо об'єднатися в один фронт боротьби проти червоної Москви. Бо — забувається все... А декому, може, нема чого й згадувати, бо не бачив, не пережив, то й пощо? Адже "ситий голодному не вірить", а якщо й вірить, то... "со ват?", як кажуть американці...

Нова тактика лівих

Радикально-ліві, про-комуністичні сили разом із терористами в Америці міняють свою тактику в боротьбі за незмінні цілі — знищенні демократичної системи капіталізму. Лише офіційна комуністична партія в ЗСА та її філіали залишилися на старих позиціях революційно-насильного перевороту в країні, бо це, зрештою, догма комуністичного вчення, хоч і вони на певний час стають вовками в овечій шкурі, щоб не дратувати народ і уряд.

Натомість, так звані троцкісти, соціялісти і всякі інші організації, які ще недавно провокували до вуличних боїв, спалення будов і т. п. розрух, переключилися на іншу тактику. Особливо по університетських кемпусах. Тепер їхньою зброєю, мовляв, має бути слово, а не вогонь. Ніхто, звичайно, їм не вірить, бо їхньою остаточною ціллю є насильний переворот у державі. Але так вони принаймні тепер виступають перед студентами. Бо студенти — молоді люди, і їм набридло слухати заклики до розрухів, з яких нема користі нікому, крім комуністичних фанатиків. Молодь, яка завжди прагне чогось нового, кращого, не може бути обдурана протягом довшого часу закликами до “бй!”,”ріж!”,”пали!”. Потрібна якась інша метода поліпшення життя у світі. І для того “поліпшення” пропагандисти тепер виступають із “конструктивними”, “мирними” ідеями.

Філіп Абот Лус, редактор антикомуністичного “Рожевого Листка”, побувавши в багатьох кемпусах та мавши дебати з різними соціялістами й іншими лівими пропагандистами, стверджує також введення лівими нової тактики. Чому ж така зміна?

Кінець війни в В'єтнамі, свідчення довголітніх полонених з комуністичного В'єтнаму, мало користі з актів розрух у країні (лише кошти платників податків для направи шкоди), успішна політика през. Ніксона наближення до країн і урядів комуністичної системи — все це вибило з-під ніг лівих ґрунт для дальшої боротьби в таких самих формах. Але сама боротьба не втихає і ніколи не зникає, знаходячи собі ві travдання в інших сферах життя країни.

Гаслом боротьби лівих проти уряду і системи в країні тепер є амнестія для дезертирів із армії. Не дуже популярне це гасло тепер, коли країна з таким

захопленням приймає полонених, які не зламалися протягом довгих років неволі під комуністами та які твердять, що так звані антив'їськові демонстрації за так званий мир у В'єтнамі лише продовжили їхні поневіряння в полоні, що през. Ніксон був прав, що бомбардував Ганой, коли той крутив-вертів з підписанням перемир'я, коли навіть мати вбитого в В'єтнамі сина письмо президентові вислови подяки, що він не скапітулював у В'єтнамі, як радив Мек-Говерн, і тим самим переконав бідну матір, що її син згинув не даремно на полі бою.

Зате друге гасло лівих — за відбудову Півн. В'єтнаму — здобуває собі підтримку вже тепер серед багатьох, у тому числі й в уряді. Цікаво, що під час війни в В'єтнамі преса, телевізія, радіо не робили частих порівнянь тієї війни з війною проти гітлерівської Німеччини, а тепер роблять. Тоді не казали, що треба бити Ганой так, як били Берлін, зате тепер кажуть, що треба відбудувати Півн. В'єтнам, як відбудували Німеччину. Ту відбудову пообіцяв і през. Ніксон ще задовго перед перемир'ям. Але відбудова відбудові різницяється: відбудувати треба, але тому, щоб задемонструвати акт людяності до тих, що залишилися живими і мусить жити? Чи тому, що ми почуваємося винними в тих розроках, що спіткали Півн. В'єтнам?

Перше було причиною допомоги в відбудові Німеччини, а друге — це те, що просувають в людські мозки комуністи та всяка лівизна. Мета: відвернути увагу поколінь від комуністичної вини агресії на Півд. В'єтнам і змалювати Америку як агресивну країну у тому кінці світу.

На нашу думку, обидва В'єтнами слід відбудувати, бо, зрештою, люди не винні в тій різні, що її спровокували комуністи. Але в першу чергу треба відбудувати Півд. В'єтнам — жертву агресії. Якими грішми?

Тими, що їх Советський Союз ще й досі винен Америці за допомогу в війні проти Гітлера — їх треба стягнути. Але про це мовчать у пресі й телевізії, тай у Білому Домі помалкують. А тим часом навантажують пароплав за пароплавом пшеницю з Америки, що її Москва закупила за півціни для... не народу, а для своїх попихачів-підганяйлів, що сидять на шиях українських колгоспників-рабів.

Американський свідок про 33-й

Маємо на увазі не звичайного американського туриста до СССР, а зокрема в Україну, сорок років тому, а кореспондента найбільшої детройтської газети «Детройт Таймс» Томаса Волкера. Ось що бачимо на пожовких листках тієї газети з датою 25-го лютого 1935 року.

На всю першу сторінку великими літерами: «**6 МІЛЬЙОНІВ ЖЕРТВ У РОСІЇ**», маючи на увазі, звичайно, СССР, а в дальших статтях газети на ту ж тему мова йде лише і тільки ПРО УКРАЇНУ (Юкрайн). А під тим заголовком поміщена велика світлина мертвого батька, біля якого стоїть, плачучи гірко, хлопець. Підпис: «У ЦІЙ СТАТТІ, ОПИСУЮЧИ ШТУЧНО ОРГАНІЗОВАНИЙ ГОЛОД В УКРАЇНІ, ТОМАС ВОЛКЕР ОПОВІДАЄ, ЯК ВІН ЗУСТРІВ ЦЬОГО МАЛОГО ХЛОПЦЯ В СЛЬОЗАХ ПЕРЕД УМИРАЮЧИМ БАТЬКОМ. БАТЬКА ЗАСТРИЛИЙ, КОЛИ ВОНИ ОБОЄ НАБЛИЗИЛИСЯ ДО ЗАБОРНЕНОГО ЗОНІ, ЩОБ ЗІБРАТИ СОБІ ЗЕРНА З КОЛОСКІВ ДЛЯ ЇЖІ». Даліші заголовки на цій же сторінці кажуть таке: «ВІЙСЬКО ЗАХОПИЛО ВРОЖАЙ, ЛЮДИ ВМИРАЮТЬ З ГОЛОДУ» і «ГОЛОД І СМЕРТЬ КРОКУЮТЬ РУКА В РУКУ ПО УКРАЇНІ». На всю 12-ту сторінку того ж числа газети три великі фото-світлини: «ДВІ ЖІНКИ, ЯКИМ ДОЗВОЛЕНО «ВЕЛИКОДУШНО» ПОЗБИРАТИ З ЕРНА ПШЕНИЦІ, ЗАГУБЛЕНІ В ГНОЮ, ЩОБ ВРЯТУВАТИ СЕБЕ ВІД СМЕРТИ З ГОЛОДУ В КРАЇНІ ДОСТАТКУ — В УКРАЇНІ», «ТУТ ОДИН КІНЬ ВЖЕ ПРОПАВ, А ІНШИЙ ЗАСЛАБІЙ, ЩОБ УСТОЯТИ НА НОГАХ. СЕЛЯНИН, ЯКИЙ ПРОСИВ КОРМУ ДЛЯ КОНЕЙ, БУВ ПРОГНANІЙ ГЕТЬ ПІД СОЛДАТСЬКИМ ПІСТОЛЕМ» (у дальших оповіданнях кореспондент твердить, що за той рік пропало 10 млн. коней в Україні), а під третьою фотографією читаемо: «ХОЧ ВІН ПРАЦЮВАВ У КОЛГОСПІ, ДЕ ХЛІБА БУЛО ДОБ҃ЛІ, ЦЕЙ СЕЛЯНИН ПОМЕР З ГОЛОДУ. ПІСЛЯ ТЯЖКОЇ ПРАЦІ НЕВІЛЬНИКА ВІН ПРИЛІГ НА ЦЬОМУ ВОЗІ З СІНОМ І ВЖЕ БІЛЬШЕ НЕ ВСТАВ». Вся 12-та сторінка газети оповідає страшну українську трагедію з такими підзаголовками: «СОВЕТСЬКІ СЕЛЯНИ ВМИРАЮТЬ З ГОЛОДУ, КОЛИ ВРОЖАЙ ЗБИРАЄТЬСЯ», «ДВОХРІЧНІ ДІТИ ВМИРАЮТЬ З ГОЛОДУ В 1932-33-МУ», «ДВОЄ ДІТЕЙ КОПЛЮТЬ ЯМУ ДЛЯ БАТЬКІВ» і т. п.

Томас Волкер сповідав, що він був у числі інших туристів, коли їм показували навіть колгосп біля Тамбова в досить доброму стані. Але потім виявилося, що це модель для туристів. У тому колгоспі жили й працювали здебільшого комуністи-емігранти з Америки, Англії та Німеччини, які привезли з собою з тих країн навіть машини для обробки землі. А коли Волкер побачив на станції Вороніжу морси людей обірваних і змучених, він не задоволин: зся брехливим поясненням провідника, що то, мовляв, люди чекають потяга, щоб їхати в Крим на відпочинок... Він зумів відріватися від офіційної групи туристів і на власну руку побував у багатьох місцях України, фотографував все, що бачив, а потім закинув фотоапарат і щасливо перевіз світлинні негативи до ЗСА. Результат: кілька довгих і страшних своїм змістом та до жахливого болю правдивих репортажів у «Детройт Таймсік» з ілюстраціями. Ось на цілу сторінку газети, датованої 1-м березнем 1935 р., знову три світlinи: «В МАЛОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СЕЛІ БІЛЯ ПОЛАВИ», де бачимо опухлу з голоду матір з дитиною, а далі: «СМЕРТЬ В УКРАЇНСЬКОМУ ЯРУ», де бачимо мертвого чоловіка, роздянутого наголо після його смерті ще ледве живими голодними і холодними земляками. Таких тіл знайшов американський кореспондент у тій місцевості 66. На третій світлині тіло мертвої молодої жінки і пояснення очевидця: «СЕЛЯНИ ВМИРАЮТЬ ТАК ШВІДКО, ЩО НЕМА ЧАСУ ІХ ХОВАТИ НА ЦВИНТАРЯХ — ВОНИ «ПОХОВАНІ ПІД ВІДКРИТИМ НЕБОМ». І при кожній фотографії автор говорить про смерть людей із голоду в «країні багатства і добробуту» — в Україні.

Також інші сторінки чергових видань газети переповнені картинами жаху голодової смерті українців: ось маті з малим хлопцем на степовій дорозі «В ПОШУКАХ ХЛІБА ПО УКРАЇНІ», там чоловік з розірваним животом при биттій дорозі... 6 МІЛЛІОНІВ ЗГИНУЛО ВІД ШІЧНОГО ГОЛОДУ В УКРАЇНІ 1932-33 Р.Р., — каже американський свідок у газеті рік-два після тієї страшної події на нашій землі, багатий всіма земними благами. А в той же самий час Томасові Волкеру й іншим туристам показували славний на весь світ дитячий садок у Москві, що є під керівництвом, як твердить Волкер, ГПУ. Щоб дитині потрапити до того дитячого дому, вони мусять мати батьків-правовірних ко-

муністів-большевиків. Як знаємо, ті місця їй сьогодні показують усім туристам в ССРС...

А ми, політична еміграція??? Що пишемо ми самі про себе і нашу долю під советами в своїх же енциклопедіях для американців? Де наш правдомовний Томас Волкер?!

9.IV.73

ПЛЯТФОРМА І ПРАКТИКА

Маємо на увазі Республіканську платформу 1972 року. Тепер, коли през. Ніксон виграв величезною більшістю голосів вибори, слід усім нам знати напам'ять ту платформу. Подаємо найважливішу для нас її частину по-англійському:

Republican Platform - 1972

"Our country, which from its beginning has proclaimed that all men are endowed with certain rights, cannot be indifferent to the denial of human rights anywhere in the world. We deplore oppression and persecution, the inevitable hallmarks of despotic systems of rule. We will continue to strive to bring them to an end, both to reestablish the right of self-determination and to encourage where and when possible the political freedom of subjugated peoples everywhere in the world."

А тепер по-українсько-му з нашими підкresленнями найважливіших місць у тій платформі:

"Наша країна, яка від самого початку свого існування проклямувала, що всім людям належать

певні права, не може бути байдужа до заперечення людських прав *де б це не було в світі*. Ми жаліємо, що існують утиски і переслідування, ці неминучі ознаки деспотичних систем правління. Ми будемо намагатися і далі покінчити з тим, *відновити право на самовизначення* і, де й коли це тільки можливо, заохочувати поневолені народи *у всьому світі* до політичної свободи".

Я свідомий того, що переклад, особливо останнього речення, не є досконалій і навіть не зовсім ясний: хто кого й до чого "заохочувати"? Не зовсім ясний і сам англійський текст — "to encourage... the political freedom of subjugated peoples..."

Чи мусимо ми так розуміти, що Америка під проводом Республіканської партії та її президента Ніксона буде заохочувати поневолені народи до політичної свободи, чи політичну свободу буде "заохочувати" для поневолених народів? Варто було б нашим експер-

там “розжувати” нам, грішним, українцям “букву” цієї плятформи, бо, зрештою, в таких випадках кожна “буква” має дуже велике значення... Особливо варто все те “розжувати” як слід, якщо бачимо “затуманення” в цій частині Республіканської плятформи.

Натомість, перша її частина доволі зрозуміла: відновити право на самовизначення, за жди і скрізь, у всьому світі, де б це не було... Плятформа, як відомо, це те, на чому стоїть дана партія чи уряд, це свого роду “вірую” тих, що при владі. І нашим завданням тепер є завжди і скрізь слова тієї плятформи пригадувати переможцям у цьогорічних президентських виборах. Бо її зміст і справді досить приємливий для нас, для поневоленої України. Алже ми нічого іншого й не бажаємо від вільного світу на чолі з Америкою, як того, що так гарно написано в плятформі. Сказати “ми будемо намагатися покінчити” з утисками і переслідуваннями, де б це не було в світі, щоб “відновити право на самовизначення” і... зробити так, як сказано — це означало б початок кінця червоно-московської гегемонії над нашим народом.

Нас турбове лише одн:

“дрібниця” в тій плятформі: там пишеться про намагання “покінчити” з утисками і переслідуваннями, про відновлення “права на самовизначення”, про свободу поневоленим народам “у всьому світі”, а в той же час пишеться... “де, коли тільки можливо”. Оци “дрібниця” нас і тривожить. Де ж коли це можливо...

У Чехословаччині недавно це можливо було? А в Мадярщині ще перед тим? А в Польщі? А як з Україною — чи було, є та чи буде коли можливо?

Як бачимо, яка б гарна плятформа не була, а її вона написана так, щоб “і вашим, і нашим”. Завжди є виправдання, щоб ту плятформу не виконати на практиці. Ми свідомі того, що не можна чекати від Америки свободи й самовизначення для України, але можна і треба очікувати бодай підтримки поневолених народів у їх боротьбі за свободу і самовизначення. Підтримки не лише гарними словами в плятформах, а й на практиці. На жаль, досі вся діяльність усіх американських партій з усіма їхніми плятформами була якраз наїпаки: ігнорація всіх людських прав людини під советами, грабова мовчанка про неволю під Москвою і навіть тиха згода й апробація...

Ще про “Вотергейт”, пресу і брак патріотизму

Що “вотергейтська афера” скандально-негативно відбивається на політичному житті Америки та що подібні афери мусять викриватися, а винні каратися — в тому нема сумніву. Але ї� що преса роздула і продовжує роздувати справу до непогрібних розмірів, відтискаючи на другий план куди важливіші проблеми сучасного — це теж факт. Принаймні так думають майже всі американці. Понад 90% всіх тих, що взяли участь ув одному з останніх публічних опитувань, кажуть про неймовірне переборщення пресою важливості всієї справи. Не входячи в подробиці самої афери, можна дійти до висновку, що народ має рацію: вотергейтській афери надається більше уваги, ніж вона на те заслуговує. Як сказав один із телевізійних коментаторів, він дуже занепокоєний тим фактом, що величезна більшість американського народу подій “Вотергейту” вважає майже за щось рутинне, майже нормальне в умовах політично-партийної боротьби. І це його, коментатора, дуже тривожить, бо якщо ми вже так далеко зайдемо з “нормальністю” і “рутинністю”, то щось не в порядку в нашому суспільстві...

Ясно, що не в порядку! Ми, звичайні українці, а не великі політики в ЗСА, давно бачимо та головимо про те “не в порядку”. Аналізуючи зигзаги американської політики в світі, особливо супроти смертельного ворога всіх вільних країн — комунізму та зокрема Москви і Пекіну, ми бачимо не тільки самовбивчу тактику Вашингтону, а й брак моральних засад великих політиків у їх відношенні до мільйонів поневолених людей у світі. Просто дивно, що деякі люди дивуються політичній аморальності деяких високих урядовців у Білому Домі, що виявилася в вотергейтській афери, коли ті чи подібні ж високі урядовці виявили куди більше таких же негативних якостей у куди більше важливих справах: Куба, Мадярщина, Польща, Берлінський мур, не кажучи вже про Україну й український народ. Якщо відповідальний політик може розчерком пера та взамін за сумнівної якости “мир і порозуміння” в світі повернутися спиною до поневолених народів і країн, догоджаючи Москві; якщо не почути, заклавши ватою вуха, голосу розпukи народу цілої країни (Чехо-Словаччина) і дозволити чужій силі танками-

панцерниками розчавити сподівання дружнього народу, то чому ж не можна з такою же "совістю і моралю" відіти в канцелярію конкурентійної партії та викрасти якісь там папери, від чого ніхто ані вмер, ані згубив волю? Роістину, з мухи слона робить преса, роздуваючи аферу.

Чому ж преса все те так роздуває?

Найперше, тому, що не має почуття справжнього патріотизму супроти свого народу, своєї країни. Сенсація і гроши — це сдиний божок, якому поклоняється найсумлінніше преса. Бо якби подумали ті пресові магнати хоч трішки про наслідки в світі після іхньої тарабанщини, про престиж і роль Америки, яка з усіма її мінусами все ж таки одинока опора в сподіваннях і боротьбі інших народів за своє визволення, то не шкодили б своїми сенсаціями власній країні.

Адже вогергейтська афера — на 100% американська афера, американська внутрішня справа, брудна білизна в американській хаті. Пощо ж прати ту білизну аж так влізливо на очах усього світу? Іти аж так далеко, щоб твердити, що, мовляв, у тому її полягає суть справжньої демократії — галасуючи на ввесь світ про "Вогергейт", — це зовсім не дбати про власну країну на світовому форумі. У кожній вільній країні є свої "вогергейти" в більшому чи меншому розмірі. А як поритися глибше її безсторонньо в історію її американського життя, то її там — з усіх сторін, а не тільки зі сторони однієї партії — знайдемо більше "вогергейтів". Але тому, що теперішня афера була направлена проти найлівіших, найдеструктивніших, найнебезпечніших сил у країні, вона її набрала такого розголосу. Це все прецедіт, щоб навіть у боротьбі з комуністичними терористичними революціонерами в майбутньому нікому не прийшла в голову думка вживати "політичного штурмунства", а боротися лише "законними способами", в більш рукавичках, паперовими словами... Тожу то в ході переслухань сенатською комісією свідків і учасників "Вогергейту" навіть факт фінансування акцій забезпечення життя провідних політиків від агентатів червоних і розових терористів мається пресою як негативний. Роістину, щось не в порядку в нашому ще вільному світі ...

Гроші й ідеали

Кажуть: "Гроші не роблять людину щасливою, але... помагають". І це правда: гроші помагають вести домашнє господарство як слід, виховувати дітей, навчати їх у школах; нам же, українцям поза Україною, гроші помагають також вести культурно-освітню і політичну діяльність серед чужинців, видавати газети і журнали, будувати церкви і багато, багато іншого. Авторам же книжок і різних інших праць гроші потрібні на видання їх. Тож і мені особисто приходиться часто пріти над тим, де їй як дістати грошей. Одного разу я навіть "піймався" на гачок однієї гри, що коштувала лише одного долара, щоб виграти... вісім тисяч. А що нашим письменникам теж потрібні гроші на видання книжок, то я поквапився-поділився цим "секретом" можливого виграшу її з одним нашим дуже продуктивним письменником — Зосимом Дончуком. Хай собі, думаю, чоловік виграє вісім тисяч — він же пише її друке-видає мало що не щороку товсту книжку. Тим більше, що виграє — "гарантований", як писалось в пояснювальній частині тієї гри. Але Дончук-козарюга не з тих малих риб, що на всякий дурний гачок чіпляються. Пише мені листа-відповідь. У перекладі на просту мову там говорилося приблизно так: "Ні, друже, на таку дурничку я не піду. Життя прожив, чесно заробляючи на хліб насущний та на видавання книжок, тож і тепер надурнику грошей не хочу". Результат: йому коштувала та "гра" лише вісім центів на поштову марку ча лист до мене з відмовою, а мені таки один долар. А вісім тисяч і досі десь ходять, мене м'чуючи... Мало того, мені її досі трохи піяково — щоб не сказати соромно — перед Дончуком. Не тільки тому, що я виявився досить дрібненькою рибиною, що тіймалася на такий дурний крючечок, а її тому, що... так легко хотів кілька тисяч придбати. З тих пір на піякі ігри не йду. Але ось мучить мене одне питання: а якби ті вісім тисяч таки знайшли мене, чи її тоді б я так думав і писав, як оце тепер?..

А мучить мене це питання тому, що я намагаюсь зрозуміти деяло інше її у більшому масштабі: не зажусь там охоту виграти трохи грошей, ні кому шкоди не завдавши, а при тому видати бодай ті речі, що вже готові до видання, а апетити деяких магнатів заробити, може, в тій же пропорції (1:8000), але

іншим шляхом... І з більшою гарантією та меншим риском, ніж моя дурна гра.

Ось що я читаю в одній українській газеті з приводу кінця війни в В'єтнамі: “До історії перейде війна у В'єтнамі, як ще одна американська війна, ведена без ніяких територіальних амбіцій, БЕЗ НІЯКИХ ГОСПОДАРСЬКИХ КОРИСТЕЙ, без бажання мати там військові бази, із власними велетенськими жертвами та втратами і з єдиним зиском: моральним вдоволенням, що Америка воювала за справу в обороні ідеалу волі”. І чи не сказано, правда? і вірно! Але ми підкresлили тут одну частину того високопатріотичного уривку з тим, щоб читачі добре пригадувалися — чи так воно було її є справді?

Якщо говорити про Америку як таку, забуваючи, що Америка — це також люди, багаті і бідні; патріоти і ті, що палили пропорці; жінки, діти і мужчини; ті, що турбуються лише сучасним, і ті, що дивляться наперед — тоді те підкresлене не треба її підкresлювати запитом. Але якщо подивитися правді в вічі, тоді мусимо ствердити, що з війни в В'єтнамі господарські користі таки були, і то досить гречі, для багатьох бізнесменів. І це воно — і ніхто інший — продовжили ту війну на десятиліття, яку могли б закінчити аж ніяк не гірше за десять тижнів, коли б не ота заманчива пропорція зиску. Не зважаючи на людські втрати, велетенські жерги, оборонивши ідеал волі за десять років війни не на більше, ніж якби за десять тижнів такого бомбардування ворога, як це зроблено в останні тижні десятилітньої війни. До того ж не слід забувати, що ще пройде більше часу, поки ми зможемо зарахувати війну в В'єтнамі до історії: там ще поблизу американські бомбардувальники, там ще гинуть люди (також люди, якщо її не американці!) в обороні ідеалу волі, залишивши яких напризволяще “самооборони”, ми вже співимо війну ту до історії передати, вмивши руки і не осягнувши ані крихітки чогось іншого, ніж це було понад десять років тому — два В'єтнами, один з яких готов проковтнути інший і накинути йому комуністичну неволю свого зразка. Де ж тоді те “моральне задоволення” в чесних борців за волю? Задоволеними можуть бути лише ті, що добре заробили на тому “бізнесі”-грі, не вигравши для Америки нічого. Ще менше для в'єтнамців. А щодо ідеалу, то він завішений на гачку “статусу кво”... як і я колись у тій злочасній грі...

ЛИСТ ДО МАТЕРІ
(У день моого народження)

Дорога Мамо!

Дякую Вам щиренько за Ваш подарунок до моого дня народження! Я не пам'ятаю такого року, коли б Ви забули бодай в найскромніший спосіб від значити цей мій день. Недавно і Ви відзначали свій день народження — 86-й з черги, і мені було присміно привітати і Вас з тим днем. Гарний звичай живе між нами: вітати одне одного з днем народження, і цей звичай переходить із покоління в покоління в нашій родині...

Але ось недавно я вичитав ув одній американській газеті щось таке, що й спонукало написати о цей лист Вам: кажуть, що діти мали б вітати свою матір не тільки в її, материн, день народження, а ще більше, глибше, щиріше в день свого власного народження. Бо, мовляв, відзначаючи свій власний день народження, син чи дочка має найперше завдячувати сам факт появи на світ Божий — кому? Матері! Це ж бо вона, мати, дала життя своєму синові чи своїй дочці, які тепер і мусять про це зі вдячністю сказати слово на адресу сво-

її матері. А що після майже півстолітнього нерозлучного життя з Вами разом тепер так склалося, що Ви час від часу живете за півтори тисячі миль від мене, тож і пишу мої думки на папері.

І справді, Мамо, в цей день моого народження я думаю найбільше про Вас. Це ж бо Ви дали мені життя понад півсотні літ тому назад. Це Ви, Мамо, виносили мене в пелюшках і берегли, як зініцю ока, від будь-якого нещастя. А коли прийшли до нашої хати чужі, злі люди та викинули нас із хати на сніг, це Ви ховали мене від непогоди, від кровожадних двоногих звірів, від смерти. Коли ж над нашими селами і містами нависла чорна тінь голодової смерті, це Ви блукали лісами і полями в пошуках будь-якого коріння, щоб утримати при житті мене, хлопчиківка. Це, мабуть, через мене, щоб тільки уможливити мені безперебійне навчання в школі, не відриваючи часто з однієї до іншої, Ви з моїм Батьком ризикували не змінювати дуже часто місце життя і праці, ховаючися від

червоних головорізів --- і згинув мій Батько в кігтях нелюдів. І це Ви, Мамо, пам'ятаючи заповіт Його, пригадували мені по-шевченківському: "Обніміте найменшого брата..." І ми, старший і менший, усе життя взаємно пам'ятаємо ті слова...

Ба навіть коли я вже підріс і виріс у дорослу людину-мужчину, скільки мудрих порад і повчань я почув із Ваших уст! Ви не кінчали ніяких шкіл, але життя і праця навчили Вас більше, ніж багатоюх дипломовах неуків, і тією Вашою вродженою мудростю-наукою я часто користуюся й досі, хоч, може, і не завжди відверто признаюся в тому.

А коли прийшов час ме ні прощатися з рідною землею-країною, йдучи в незнаний чужий світ, Ви й на секунду не замислилися — йти з нами чи не йти? З рідними дітьми і на край світу незнаного --- було Вашим девізом.

І хто його знає, чи не Вашою витривалістю у холод, голод ми пройшли успішно через вогонь і віду останньої великої війни? Чи не Вашими молитвами ми приплили до берега волі і хліба в чужому kraю?

І тому, дорога Мамо, в цей день моєго народження Вам мое найщиріше найсердечніше спасибі за все! Коли б не Ви, не Віша любов до мене, не Ваші довголітні турботи, коли б не Ваші сльози суму, радості і молитов, --- не було б у мене сьогодні ніякого моєго дня народження, не було б і мелє на світі. Хай же Бог береже Вас у ласці, в опіці й здоров'ї, а мені нехай подасть уміння висловити Вам мою гарячу любов до Вас так, як я чую голос моого серця, на папері й у практичному житті.

Ваш вірний син
ІВАН (Овечко)

20.V.73 - 9.VII.73

З М И С Т

	Стор.
I.Хто ми в очах вільного світу?.....	3
2.Рассел і расселісти.....	5
3.У чиїх руках сила?.....	6
4.Слово до "братів" з червоними душами.....	7
5.Зрозуміймо молодих!.....	8
6.З віром в позитивні сили.....	10
7.За повсякденність національних акцій!.....	12
8.Лумки вслух.....	13
9.Мізерія духа, мізерія характерів і жальш.....	15
10.Переплутання понять.....	17
II.3"єдині Стейти Європи.....	19
12.Соціалізм - ширма комунізму.....	20
13.Чого бояється я в Новому Році.....	22
14.А терпець колись урветься.....	24
15.Помилки чи злочини?.....	25
16.Комунизм без Сталіна.....	25
17.Про гасло "Україна" в енциклопедіях.....	27
18.Америка фінансує власну загибель.....	30
19.У лябіранті питань.....	31
20.Чи є свобода слова в Америці?.....	33
21.Шпигуни на Заході.....	35
22.Майбутнє світу в руках молоді.....	36
23.Символи і реальність.....	38
24.Терор і повітряні пірати.....	40
25.Як довго існуватиме Різдво?.....	42
26."Нацмени" там і тут.....	44
27.Жахливство в ОН.....	45
28.Свобода - на продаж.....	46
29.Ратифікації і ратифікатори.....	49
30.Хертви "в"стнамізації".....	50
31.Шкідлива дрібничковість.....	52
32.Небезпечна "безпека" в ЗСА.....	54
33.Правда - одна.....	56
34.Дипломатична демагогія.....	58
35.Не миром єдиним.....	59
36.Лицемірство з усіх кінців.....	61
37.Таємниці в демократії.....	63
38.У кублі червоних блазнів.....	65
39.Зигзаги судівництва в ЗСА.....	67
40.Війна, "миротворці" і бізнес.....	69
41.І чужому, та не всьому.....	71
42.Коли ще один рік кінчається.....	73
43.Без переможців і переможених?.....	75
44.Чому нема журналістичного доросту?.....	77
45.Весняні розуми про жорстоке минуле.....	79
46.Нова тактика лівих.....	81
47.Американський свідок про 33-й.....	83
48.Платформа і практика.....	85
49.Не про "Волергейт", пресу і брак патріотизму.....	87
50.Гроши й ідеали.....	89
51.Лист до матері/у день моого народження/.....	91

ВИДАННЯ ТОГО Ж АВТОРА:

Із видрукованих за час від 1950-го року до I.IX.1973 у різних газетах і журналах статей,репортажів,рецензій,поезій,коротких оповідань і нарисів - усього 1259 назв - вибрано і видано брошурними і книжковими виданнями:

1. І СТАЛОСЯ ЧУДО БОЖЕ... - репортаж про чудотворні молитви о.Ліми в Тамбау,Бразилія.
Стор.50.1955
2. ТИ БУВ ЧУЖИЙ - Бразилія очима українця.Стор.116.1957
3. НЕ ПЛАЧ,УКРАЇНО! - Вибрані поезії.Декламатор.Стор.46.1965
4. ВИБРАНІ СТАТТИ - ч.1 - Стор.64. 1967
5. ВИБРАНІ СТАТТИ - ч.2 - Стор.56. 1969
6. ВИБРАНЕ - Вибрані поезії/Друге доповнене видання/,нариси,оповідання,статті/ВИБРАНІ СТАТТИ ч.3/,рецензії. Стор.184. 1970
7. ЧЕХОВ І УКРАЇНА - Походження А.П.Чехова,його зв"язки з Україною й українські елементи в житті і творчості письменника - Монографія ч.20 Українського Вільного Університету. Стор.150. 1973
8. ВИБРАНІ СТАТТИ - ч.4 - Стор.94. 1973

